

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014–2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Sylvie Micková

Proměny sociálních médií a generační přístupy uživatelských skupin

Praha 2016

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2014-2016

DIPLOMA THESIS

Sylvie Micková

**Changes of social media and generational approaches to user
groups**

Prague 2016

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 7. 3. 2016

Sylvie Micková

Anotace

V současné době zasahují sociální média do života většiny populace. Jedna část jsou aktivní konzumenti a druhá část jsou neuživatelé, do jejichž životů však zasahují sociální média nemalým způsobem. Sociální média zaznamenala významně rychlý progres, což dokazuje i skutečnost, že historie a zároveň neustálé zlepšování procesů jsou datovány především ve 21. století. Při samotném vzniku byla sociální média využívána pouze několika stovkami lidí, ale v současnosti je několik stovek sociálních médií využíváno miliardami konzumentů.

Klíčová slova

Aplikace, Facebook, internet, komunikace, multimédia, sociální síť, uživatel

Annotation

Most of the populations that use current social media sites appear to show that its use has interfered with their lives in a significant way. Those affected fall into two categories: those who are active consumers of social media sites and those who are non users but are yet notably affected by it. The technological progresses of social media have been very fast and this is supported by the fact that many of its advancements have been recorded in the 21st century. Initially, social media was simple and attracted a were few hundred users but now the number of social media sites available are enormous and these are being utilized by billions of consumers daily.

Keywords

Application, Facebook, internet, communication, multimedia, social network, user

ÚVOD	7
1. VZNIK A VÝZNAM INTERNETU	9
1.1 Arpanet	9
1.2 IRC (Internet Relay Chat)	11
1.3 Historie internetových sociálních sítí	14
2. CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍCH MÉDIÍ	17
2.1 Charakteristika sociálních sítí	18
2.2 Hrozby sociálních sítí	23
3. POČÁTEK A ROZVOJ SOCIÁLNÍCH MÉDIÍ	25
3.1 Progres sociálních médií	25
3.2 Podoba sociálních médií v současnosti	26
3.2.1 Facebook	37
3.2.2 Youtube	40
3.2.3 Spolužáci.cz	43
4. TYPY A ROZDĚLENÍ ÚČASTNÍKŮ V SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍ	45
4.1. Typy uživatelů	47
5. POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY RŮZNÝCH SKUPIN KONZUMENTŮ	49
5.1 Výzkum	50
5.2 Metody výzkumu	50
5.3 Strukturovaný rozhovor	50
5.4 Kvalitativní výzkum	51
5.5 Zpracování dat	51
5.5.1 Ukotvení/Ucelení dat získaných z rozhovorů	52
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
SEZNAM OBRÁZKŮ	72
SEZNAM PŘÍLOH	73
PŘÍLOHY	74

ÚVOD

V současné době jsou sociální média nástrojem zasahujícím do života téměř všech členů populace, kteří se dělí na aktivní konzumenty a pasivní příjemce. Aktivní konzumenti sociální média záměrně vyhledávají a považují je za běžnou součást každodenního života. Na druhé straně jsou konzumenti pasivní, kteří sociální sítě cíleně nevyhledávají, ale jejich životy jsou jimi rovněž chtě nechtě ovlivňovány. Sociální sítě byly při svém vzniku testovány několika málo uživateli, přičemž jejich neobvykle rychlý progres dosáhl takové změny, že aktuálně je několik stovek sociálních médií využíváno miliony uživateli.

Téma dotýkající se internetu a s ním spojených sociálních sítí je víceméně stále velkou neznámou. Vzhledem k všeobecnému přístupu, nehmotné podstatě a také poněkud různorodé definici je internet založen na „všeteritoriálnosti“, díky níž je takřka nemožná jeho specifikace týkající se práva a regulace.

Na úrovni otevřenosti systému z pohledu uživatelů se dají sociální sítě definovat jako nespočet bariér pro využití konkrétní služby. Z pohledu uživatele může být vnímáno poskytování nepřehledného množství přístupových práv k jednotlivým částem systému (jedná se např. o funkcionalitu, registraci, vyžadování sdělení osobních údajů apod.), naopak z pohledu sociální sítě k uživatelům je důležité uvědomit si, že ve smyslu poskytování kontroly nad publikovanými daty uživatelů a samotné funkčnosti služby je tato otevřenost velmi důležitá.

Teoretická část práce je věnována sociálním sítím z hlediska jejich vzniku a následnému vývoji a v rámci praktické části z hlediska přijímání sítí a jejich obsahu ze strany uživatelů i jejich působnosti na uživatele. Téma je zvoleno zejména z důvodu obrovského vzestupu v posledních letech a ze strany přijímání informací uživateli jsou sociální sítě klíčovým médiem dnešní doby.

Cílem této diplomové práce bude prozkoumat fenomén sociálních sítí ve vztahu k respondentům vybraných věkových kategorií ve spektru od 13ti do 55ti let a to ve smyslu jejich využívání, vnímání, přístupu a zpětného ovlivňování. Práce se bude soustředit především na analýzu situací a proměn, kterými prochází současná podoba a charakter sociálních médií včetně zjištění vlivů na život různých skupin uživatelů. Komparace věkových skupin a jejich přístupu k sociálním sítím je zřejmá, starší uživatelé se seznamují s novým digitálním světem obtížněji než generace mladší,

existují zde určité bariéry poznání a použitelnosti, které je třeba osvojit k efektivnímu využívání. Dá se však tvrdit, že používání sociálního světa v internetové síti je velmi výrazným faktorem budoucnosti pro populaci bez rozdílu věku. V reálném životě dneška jsou určité služby již dostupné pouze online, a proto je nutnost ovládat internet a s ním spojené služby žádoucí. Komunikace ať už zájmových skupin či klientů ve vztahu ke společnosti a naopak se v současnosti nejintenzivněji odehrává na sociálních sítích a trend tohoto jevu je nadále rostoucí.

Vzhledem k tomu, že sociální sítě jsou součástí internetu, autorka považuje zahrnutí tohoto tématu za nepostradatelné a to v rámci popsání vzniku, historie a postupného rozšiřování tohoto média mezi uživatele. Pro tuto část práce je hlavním zdrojem kniha Nicolase Negroponteho s názvem Digitální svět, kde se i přes markantní časový odstup mezi datem napsání a českým vydáním projevují myšlenky, které byly prakticky aplikovány do současnosti.

S ohledem na současný stav společnosti je vybrané téma diplomové práce považováno za aktuální a bude zajímavé nahlížet do výpovědí respondentů, jejichž odpovědi budou vytyčovat různé funkce, kterými sociální média disponují. V rámci této části práce budou stanoveny tři hlavní hypotézy, které budou potvrzeny nebo vyvráceny na základě získaných rozhovorů.

Naše budoucnost je tvořena virtuálním sociálním prostorem, který je uživatelsky dostupný, nákladově méně náročný a přináší nové možnosti, které nelze alternovat jiným způsobem a které si uživatelé velmi rychle dokáží oblíbit. Život on-line, který v současné moderní době zasahuje do našich životů více než jindy, znamená posun ve vnímání osobnostních, ale i dalších práv, která jsou již ustálena.

1. VZNIK A VÝZNAM INTERNETU

Pro správné vyjádření některých základních myšlenek a principů, na jejichž základech je dnešní internet postaven, je nutné věnovat se období konce 50. let, tzn. období počátku studené války. Tehdy firma RAND Corporation řešila nelehké zadání, vymyslet jak by jednotlivé orgány administrativy USA mohly komunikovat i po jaderné válce. V ten moment by Amerika potřebovala fungující systém řízení a velení, který by byl schopný spojit jednotlivá města, jednotlivé státy, jednotlivé vojenské základny, zkrátka systém, který by fungoval i přes nefunkčnost některých jeho částí – komunikační síť.

1.1 Arpanet

V roce 1964 přišla RAND Corporation s možným řešením, které bylo založeno na dvou následujících principech:

- síť nebude mít žádnou centrální složku (vzhledem k zájmu nepřítele)
- síť bude od začátku navrhována tak, aby fungovala i při kolapsu některých jeho částí.

Síť se navrhla způsobem, aby všechny její uzly měly v zásadě rovnocenné postavení a předem počítaly s tím, že přenosy mezi jednotlivými uzly nejsou spolehlivé, což byl hlavní důvod ke zrodu revoluční myšlenky, která spočívala v tom, že přenášená data se rozdělí na vhodně velké části (pakety) a ty se budou přenášet jako samostatné celky. Každý datový paket bude opatřen plnou adresou svého příjemce a cesta jeho přenosu bude volena nezávisle na cestě jiných paketů. Různé pakety se tak mohou rozšířit různými cestami a v případě, že některá z cest k cíli bude zničena, tak další pakety budou přenášeny jinou cestou. Tak se na svět dostala technika přepojování paketů (packetswitching), dnes označována jako diagramová služba (diagram service).¹

Poprvé byla síť v praxi vyzkoušena ve Velké Británii počátkem roku 1968. Nedlouho poté se k experimentu odhodlali i v USA, přičemž podnět k tomu přišel od grantové agentury ministerstva obrany USA s názvem ARPA (Advanced Research

¹PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005, 409 s. Mediální studia. ISBN 80-246-0618-6

Projects Agency), a tak podle této agentury byla síť nazvána ARPANET. Úkolem sítě ARPANET bylo ověření techniky přepojování paketů, ale kromě toho měla na dálku umožnit přístup k tehdejším nejvýkonnějším počítačům. Proto byly první uzly sítě ARPANET umístěny ve výpočetních střediscích na významných univerzitách, první byl instalován v roce 1969 na UCLA (University of California Los Angeles, další na UCSB (University of California Santa Barbara), SRI (Stanford Research Institute) a na univerzitě v Utahu. Do konce roku 1969 byla síť uvedena do provozu a uživatelé mohli na dálku využívat možnosti a výpočetní kapacitu, kterou síť propojovala. O dva roky později, v roce 1971 měl ARPANET již 15 uzlů, v roce 1972 měl 37 uzlů a v roce 1973 s připojily i zahraniční uzly ve Velké Británii a Norsku.²

Ovšem místo předpokladu, že uživatelé budou využívat především možnost práce na vzdálených počítačích, skutečnost ukázala, že uživatelé využívali přenosové možnosti ARPANETU především k výměně elektronických vzkazů - spolupracovali tak na různých výzkumných projektech, předávali si zkušenosti a získané poznatky a informovali se o aktuálním dění. Tehdy uživatelé vytvořili trend komunikovat prostřednictvím sítě, který trvá dodnes.

Klíčovou osobností v přerůstání ARPANETU v to, co dnes známe jako Internet, byl Vinton G. Cerf, který na univerzitě ve Stanfordu začal pořádat síťové semináře, v rámci kterých byly položeny základy pro novou generaci komunikačních protokolů - TCP/IP. Protokoly TCP/IP získávají dnešní podobu v letech 1978 až 1979. V roce 1980 zaujaly protokoly i Pentagon a ten rozhodl, že budou preferovanými protokoly pro rezort obrany. V roce 1982 Pentagon rozhodl, že všechny počítače připojené k ARPANETU musí povinně přejít na protokoly TCP/IP, od 1. 1. 1983 tak ARPANET přestal být průchozí pro jakékoliv pakety protokolu NCP. Kvalita a vhodná koncepce se zasloužily o to, že období 1983 až 1986 bylo obdobím, kdy protokoly TCP/IP nastoupily do života.³

Síť ARPANET byla plně v režii resortu obrany USA, který v roce 1983 oddělil od původního ARPANETU části, které měly něco společného s vojenstvím a ustavil je

² PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*, str. 45

³ Earchiv.cz [online]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

jako samostatnou síť MILNET, plně propojenou a schopnou komunikace s ARPANETEM. Vzhledem k veřejné dostupnosti protokolů TCP/IP byly sítě častěji budovány i ve světě, a tak se ARPANET stal jakousi zárodečnou sítí, na kterou se postupně hromadily další sítě, až vznikl celek vzájemně propojených sítí – Internet. Vznik internetu souvisel i s nástupem lokálních sítí, kdy vyžívá nejpoužívanější přenosová technologie pro síť LAN – Ethernet. ARPANET se tak skutečně stal pouze nosnou páteří sítí, přes kterou prochází provoz, vznikající i směřující do jiných sítí. Nejvýznamnější sítí, která se napojila na ARPANET, byla NSFNET, kterou si vytvořila instituce National Science Foundation (zabývající se podporou vědy a výzkumu). Síť byla vybudována na základě potřeby vzájemného propojení počítačů ve výpočetních střediskách na univerzitách, jelikož vedení ARPANETU nedovolilo za tímto účelem využít jejich přenosové možnosti. Nakonec se síť NSFNET s ARPANETEM propojila a stala se tak součástí Internetu. Postupně NSFNET přejímal původní roli ARPANETU coby páteří sítí a v březnu roku 1990 byl ARPANET v tichosti odstaven a zrušen. Vzhledem ke klíčovému postavení NSFNETU byla síť v očích uživatelů téměř synonymem internetu. NSFNET musel projít složitým vývojem, protože původně byl koncipován jako výzkumná síť, která se postupem času stala sítí provozní, čemuž se agentura NSF brání a rozhodla se tak NSFNET pozvolna odstavit s tím, že jeho přenosové funkce převezmou jiné sítě fungující na komerčním základě, a tak dal NSFNET možnost vzniknout čistě komerčním páteřím sítím dnes již schopným zcela se vyhnout NSFNETU. ⁴

1.2 IRC (Internet Relay Chat)

Jednou z prvních možností komunikace v reálném čase po internetu byla sociální síť IRC – vynález připisovaný finskému studentovi Jarkko Oikarinenovi. Během léta 1988 pracoval Jarkko Oikarinen v oddělení zpracování informací věd na univerzitě v Oulu. Pripadalo mu, že nebyl dostatečně pracovní vytížený a tak začal vytvářet komunikační program, což znamenalo vytvořit OuluBox. Cílem bylo umožnit prostor pro diskusi různým skupinám v reálném čase, a tak začala forma internetové komunikace, neboli chatování many-to many. Na univerzitě již dříve jeden jednoduchý

⁴ Earchiv.cz [online]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

víceuživatelský chatovací program (Multi User Talk) existoval, nepracoval správně, ale byl největší inspirací pro vznik IRC. Na počátku fungování IRC měl program zhruba 10 uživatelů, ale po připojení spřátelených univerzit (především Tampere University of Technology a Helsinky university of Technology) vznikala postupem času větší IRC síť dosahující i mimo Skandinávii.⁵ V červenci 1990 zaznamenával IRC po 12 uživatelích na 38 serverech. V srpnu 1990 se v IRC světě objevil poprvé zástupný server A-net (Anarchynet), který byl otevřený bez potřeby zadávání hesel a bez omezení počtu připojení. A-net byl zahrnut v serveru eris.berkeley.edu, obdobně jako EFnet (Eris Free Network). Historie ukázala, že většina uživatelů používala EFnet, který ale fungoval jen krátce, protože po pádu A-netu zanikl také a to znamenalo, že jediným serverem byl opět IRC. Další sítí, která bojovala o existenci, byla TubNet vytvořená skupinkou lidí; dosáhla 5ti serverů a kolem 100 uživatelů, ale zanikla velmi brzy. Událost, o které se často hovoří v souvislosti s historií IRC je Gulfwar (operace Pouštní bouře), válka v roce 1991 v níž mezinárodní koalice sil pod záštitou OSN nutila odvolání iráckých sil Saddáma Husajna z Kuvajtu, který napadali v srpnu 1990. Na začátku roku 1991 tak byly k dispozici první živé zprávy⁶ a zkoušeno bylo více, než 300 souběžných uživatelů. Síť, která usilovala o velký a trvalý rozdíl byla zahájena v říjnu 1992 v USA. Síť byla zamýšlena pouze jako testovací, ale rychle přerostla do sítě, kam si lidé přidávali své přátele. V Evropě a Kanadě vznikla samostatně nová síť (fungující na systému Wizzard), která se následně připojila k USA a tak se síť začala nazývat Undernet.

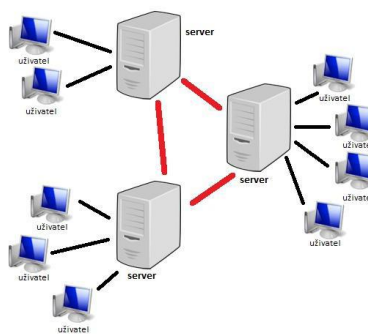
Během léta 1994 se Undernet rozpadá a vzniká nová síť Dalnet (pojmenovaná po svém zakladateli Dalvenjah), která tvořila lepší uživatelské služby i ochranu. Jednou z nejhlavnějších změn bylo použití delších přezdívek (původně bylo možné použít maximálně 9 písmen). Dalnet se rychle rozrůstal a nabídl globální Wallops, tedy zprávy, které mohou vidět uživatelé, kteří jsou +W (přezdívka +W), Q (uživatelé s přezdívkou, která nefiguruje na žádném jiném serveru) a uživatelé s dlouhou přezdívkou. Dalnet nabídl uživatelům mnoho dalších funkcí, jako např. mít vlastní přezdívky, kanály, posílat poznámky atd. „V říjnu 1994 bylo k internetu připojeno přes

⁵ IRC.org [online]. [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: http://www.irc.org/history_docs/jarkko.html

⁶ Ibiblio.org [online]. [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.ibiblio.org/pub/academic/communications/logs/Gulf-War/>

45 000 různých počítačových sítí, které obsahovaly přes čtyři miliony procesorů. Jakmile jeden jediný z těchto počítačů začal sloužit jako veřejná vstupní brána, rázem se objevili další potencionální uživatelé internetu. Od třetího čtvrtletí 1994 rostl počet uživatelů internetu nejrychleji v Argentině, Íránu, Peru, Egyptě, na Filipínách, v Rusku, ve Slovinsku a v Indonésii. Za tři měsíce vzrostl v každé z těchto zemí počet uživatelů o více, než 100%. Internet se tak stal nástrojem utvářejícím novou globální strukturu společnosti.“⁷ V březnu 1996 se objevila zkušební verze sítě oz.org, jehož existenci zapříčinily potíže se síťovým připojením Trans Pacific Australian. Síť oz.org vycházela především ze zkušeností sítě Undernet a v červnu roku 2001 se pochlubila současným připojením 4 000 pracujících uživatelů. Další IRC síť, která se v roce 1998 spustila, se jmenovala Open Projects Network a měla kolem 100 uživatelů. Na konci roku 2001 se rozrostla na více než 4 000 uživatelů. Tato síť byla později přejmenována na Freenode a v roce 2011 dosáhla 65 000 uživatelů. Realitou v roce 1998 bylo, že existovalo stovky nezávislých IRC sítí (např. Bestnet, Newnet, Chatnet), ale ty hlavní které se udržely a neustále rozvíjely svou vlastní verzi, byly jen čtyři. Od roku 2002 se vytváří nespočet dalších sítí, které vytváří své vlastní upravené verze protokolu IRC.⁸

Obr. 1: Vyobrazení typické IRC sítě

Zdroj: https://dip.felk.cvut.cz/browse/pdfcache/sironmic_2013bach.pdf

⁷ NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*, str. 57

⁸ Earchiv.cz [online]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

1.3 Historie internetových sociálních sítí

Samotný pojem „sociální síť“ lze chápat jako jakoukoliv skupinu lidí, kteří mezi sebou udržují vzájemnou komunikaci jakýmikoliv prostředky. Tento pojem existoval ještě dávno před dobou, kdy byla hlavním komunikačním prostředkem pošta. Historie termínu „sociální síť“ sahá až do období 2,4 mil. let př. n. l., kdy se nejstarší druh člověka socializoval u večerního shromažďování kolem ohně. Úplně poprvé se termín „sociální síť“ objevil v roce 1954 v knize britského sociologa J. A. Barnes (Class and Committes in Norwegian Island Parish), ve které popsal síť jako uzly spojující nejrozumnější sociální vztahy – od náhodné známosti, až po rodinné vztahy, tzn. že při vzniku tohoto termínu ještě internet zdaleka neexistoval. Následující kapitola se zaměří na první pokusy o implementaci sociální sítě jako programu.⁹

O první pokus propojení lidských komunit pomocí počítačů se zasloužil Bulletin Board Systém (BBS), CompuServe, Gopher a Telnet v 80. a 90. letech. BBS systém umožňoval přístup přes modem k centrálnímu systému, ze kterého se mohly stahovat programy, hry a také zanechávat zprávy pro ostatní uživatele. Vzhledem k vysokým cenám telefonních přípojení byly tyto sítě lokální a komunikovali na ní uživatelé, kteří se znali. Propracovanějším systémem BBS byl CompuServe zpřístupněný koncem 80. let, který uživatelům umožnil přístup k souborům, novinkám a událostem. Kromě zanechávání zpráv bylo uživatelům také umožněno diskutovat na diskusních fórech.

První vybudovanou internetovou sítí byla classmates.com, kterou v roce 1995 vytvořil letecký inženýr Randy Conrad. Síť vznikla díky tomu, že se Conradovi nedařilo spojit se s bývalými spolužáky obvyklým způsobem, a tak to zkusil prostřednictvím počítačové sítě. Síť byla původně zamýšlena jako malý projekt, ale pro svou úspěšnost vznikla sociální síť s 55 miliony uživateli převážně z Kanady a USA.¹⁰ Díky této komunitní síti se mohli uživatelé spojit se svými spolužáky; na podobném konceptu

⁹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010, ISBN 978-80-245-1742-1

¹⁰ Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/veda-a-technika/socialni-site/r~i:wiki:1456/>

funguje český server Spolužáci.cz. O dva roky později, v roce 1997 vznikla síť SixDegrees.com, která uživatelům umožnila vytvářet profily, navazovat vztahy a procházet profily a vztahy ostatních uživatelů. SixDegrees fungovala jako síť pro zprostředkovávající spojení lidem s možností psaní zpráv. Po dosažení 1 milionu uživatelů ovšem síť v roce 2000 zkrachovala; mluví se o tom, že síť předběhla svou dobu.¹¹

Mezi lety 1997 a 2001 vzniklo několik nástrojů využívající prvky sociální sítě na základě sounáležitosti s etnickou skupinou. Nejznámějšími jsou AsianAvenue, BlackPlanet a MiGente, tyto sítě umožňovaly uživatelům vytvářet profily buď osobní, profesní, nebo seznamovací. V roce 1999 vznikla síť LiveJournal umožňující jednosměrná spojení na uživatelské stránky, jednalo se jakýsi blog s prvky sociální sítě. V roce 1999 byla spuštěna korejská stránka Cyworld, která nezávisle na konkurenci zavedla služby sociální sítě v roce 2001. Počítače začaly vstupovat do každodenních životů uživatelů, ke konci roku 2000 bylo podle přibližných odhadů připojeno na internet kolem 350 milionů lidí.¹² Na základě rozšiřujícího se vlivu podnikových sítí započala v roce 2001 další vlna sociálních sítí Ryze.com, Tribe.net, LinkedIn a Friendster. Tyto sítě se nejprve rozšířily mezi přátele a následně mezi členy podnikatelské a technologické komunity. Vývojáři těchto sítí věřili tomu, že se dokážou vzájemně podporovat a nesoutěžit mezi sebou. Důvody zániku těchto služeb jsou následující: Ryze.com nebyl nikdy masově používán, Tribe.net přitahoval „vášnivější“ uživatele, LinkedIn se stal jediným úspěšným, zatímco Friendster přinesl největší zklamání.

Friendster se na trhu objevil v roce 2002 jako doplněk Ryze.com. Fungoval jako seznamka, ale na rozdíl od ostatních seznamek, které vzájemně seznamovali neznámé lidi, se Friendster zaměřil na opětovné setkání kamarádů, kteří se oddálili. Nárůst uživatelů byl raketový a databáze se pod náporom začala hroutit. Koncept totiž nepočítal s tím, že kromě kamarádů v pravém slova smyslu, se na síť začali přidávat i spolužáci či spolupracovníci. Síť byla uzpůsobena do čtvrté úrovně známosti, což se začalo vymykat kontrole, když si lidé začali přidávat přátele svých přátel

¹¹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 52

¹² NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*, str. 65

a následně i neznámé lidi. Dalším kolapsem bylo, když se na síti začaly objevovat falešné profily celebrit. V souvislosti se všemi problémy začalo mnoho lidí síť opouštět a tak služba zanikla.¹³ V roce 2003 se sociální sítě začaly stávat mainstreamovou záležitostí; začalo vznikat mnoho sítí, z nichž každá cílila na určitou skupinu uživatelů. Velká část těchto sítí byla seznamovací. Začaly se také objevovat sítě, které vydělaly na zániku sítě Friendster; především MySpace, který se stal velmi populárním díky celebritám, které se na něj přidávali. V roce 2005 zakoupila síť MySpace společnost NewsCorporation za 580 milionů USD.

Rok 2004 byl přelomovým rokem ke spuštění první fáze Facebooku, která byla určena pro studenty Harvardské univerzity. Následně v roce 2005 začaly Facebook používat i ostatní vysoké školy v USA a Evropě, dále zaměstnanci vybraných firem a poté byl Facebook zpřístupněn pro veřejnost. V tomto období už mnoho sociálních sítí exponenciálně rostlo, ale některé sítě zaváděly povinnost schválení registrace, např. síť BeautifulPeople, kde uživatelé hlasovali, zda je zájemce o členství dostatečně pohledný pro to, být přijat do komunity. Zatímco v současnosti se MySpace marně snaží zastavit svůj pád, jasným vítězem na trhu sociálních sítí je Facebook, následuje LinkedIn a Twitter. Novou sociální sítí, která má předpoklady pro úspěšnou budoucnost, je Google + nabízející široké portfolio služeb.¹⁴

¹³ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 53

¹⁴ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 56

2. CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍCH MÉDIÍ

V moderních společnostech představuje mediální komunikace podstatný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále se zvětšující okruh příjemců. Média zasahují do soukromého života jedince a vnášejí do něj veřejný rozměr sdílený s ostatními. Současně se podílejí na formování podoby veřejného života. Soukromá i veřejná sféra spoluurčují, jak se média chovají, což znamená, že v této interakci ovlivňují samy sebe. Zpracovávání a vyhodnocování podnětů, které přicházejí z okolního světa, se začíná rovnat zpracovávání a vyhodnocování, která přicházejí z médií.¹⁵ Tyto podněty se získávaly především z tisku, rozhlasu a televize, avšak ve stále větší míře se stávají součástí veřejné komunikace i „nová média“. Typy sdělení, která jsou médiu nabízena, mají velmi nestejnorodý charakter, jelikož jejich předkládaná podoba je výsledkem řady vlivů a postupů. Správné vyhodnocení přijímaného sdělení tak vyžaduje značnou přípravu. Zatímco média sama jako instituce a ekonomické subjekty mají svou logiku, podle níž své produkty vytváří, tak ostatní účastníci mediální komunikace nejsou bez vzdělanostní výbavy schopni roli a postavení médií pochopit. Názory na životní rozdíly v předindustriálním a industriálním společenství se v jednotlivých pojetí liší, ale jedno mají přesto společné a to, že postupem času se pro člověka stala masová média jedinečným a nezastupitelným faktorem, který může zajišťovat sociální soudružnost, podporovat rozdělení moci a společenskou komunikaci.¹⁶

Společnost se mění nezastavitelným tempem, o to více pokud mluvíme o společnosti mediální. Od roku 1876 potřeboval telefon k dosažení 150 milionů uživatelů 89 let, od roku 1928 potřebovala televize 38 let, od roku 1983 potřeboval mobilní telefon 14 let a internet potřeboval od roku 1991 jen 7 let. Mediální prostředí nabývá turbulentního významu a tak údaje, které zmíníme dnes, mohou být již zítra historií.¹⁷ Samotný termín sociální síť není termínem zcela novým, ale o jeho definici se zasloužil sociolog J. A. Barnes již v roce 1954, kdy sociální síť popsal jako sociální strukturu propojenou přátelstvím, společnými zájmy, náboženskou či rasovou

¹⁵ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výběr z díla*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2000. Nové obzory (Jota). ISBN 80-7217-128-3

¹⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, ISBN 8071786977

¹⁷ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 21

příslušností, či sexuální orientací. Pojem sociální síť se tak používal ještě před vznikem internetu.

Obor sociologie považuje sociální síť za propojenou skupinu lidí, kteří se vzájemně ovlivňují; touto skupinou mohou – ale nemusí – být příbuzní. Sociální síť je tvořena na základě společných zájmů, rodinných vazeb, nebo z ekonomických, politických, kulturních důvodů.¹⁸

2.1 Charakteristika sociálních sítí

Sociální sítě jsou specifické svými znaky a funkcemi, které jsou pro ně nepostradatelné. Základními znaky, které sociální sítě definují, jsou:¹⁹

- shlukování lidí – lidé se shlukují do různých komunit za účelem komunikace, zábavy apod.
- uživatelské profily – každý uživatel sociální sítě má založenou profilovou stránku, na které uvádí své osobní údaje, zveřejňuje fotografie a poskytuje informace o jeho osobě, přátelích, vzhledu a zálibách. Požadované informace se na jednotlivých sociálních sítích mohou lišit (např. povinné a nepovinné údaje)
- komunikace – na sociálních sítích je komunikace vnímána dvěma způsoby a to buď jako přímá zpráva (viditelná pouze příjemci), nebo jako hromadné rozesílání (např. sdílení statusu, videa, odkazu na své zdi, která je viditelná všem uživatelům, se kterými má vazbu)
- aplikace – aplikace v podobě her, testů, kvízů jsou určeny jako doplněk sociálních sítí, avšak v současné době se jedná o klíčový prvek, který provozovatelům sociálních sítí zajišťuje podporu ve smyslu finanční stránky i návštěvnosti (např. hra FarmVille od společnosti Zynga byla v roce 2009 nejoblíbenější hrou na Facebooku a dostala ho tak ze ztrátového provozu)

Sociální sítě se také rozlišují podle různých aspektů na několik typů:

¹⁸ Makevision.cz [online]. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.makevision.net/texty/DP/socialni-media.html>

¹⁹ Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/veda-a-technika/socialni-site/r~i:wiki:1456/>

1) Obecné a specializované sítě

Obecnými sociálními sítěmi rozumíme takové sítě, na kterých jsou vazby různorodé, tzn. že uživatel může být buď někým přítel, může být fanoušek nějaké stránky a může sdílet své zájmy. Takovou sítí je např. Twitter, kde se uživatel může stát tzv. „následovníkem“ obsahu své oblíbené osobnosti, nebo firmy, ale i Facebook a MySpace. Specializované sítě jsou takové, na kterých je konkrétní vazba, např. umělecká síť DevianArt, která spojuje tvůrčí uživatele.

2) Otevřené a uzavřené sítě

Pro užívání otevřené sociální sítě stačí uživateli pouze registrace, zatímco v případě uzavřené sociální sítě je nutné, aby měl k síti uživatel např. pozvánku, aby byl přihlášený k odběru konkrétního obsahu atd. Na platformě otevřených sociálních sítí mohou vznikat menší uzavřené podsítě, typickým příkladem může být sociální síť Facebook jakožto otevřená síť, přičemž na ní mohou vznikat události pouze na pozvání, což je jev uzavřené sítě.

3) Podle účelu, za kterým byly sociální sítě založeny

- Osobní profil uživatele (Facebook)
- Profesní profil uživatele (LinkedIn)
- Sdílení a sledování videí (YouTube)
- Síť internetových rádií (last.fm)
- Síť pro sdílení oblíbených webových stránek a článků (Delicious)
- Síť pro sledování aktuálních činností/informací různých uživatelů (Twitter)
- Síť pro sdílení fotografií a obrázků (Instagram)²⁰

Web 2.0 definuje sociální síť jako systém umožňující vytvářet a následně udržovat propojené kontakty. Mezi takové systémy patří nejen primární budování kontaktu, ale např. i budování kontaktu za účelem podpory funkce. Každý uživatel sociální sítě si vytvoří profil své osobnosti a definuje v něm své charakteristiky a vlastnosti, které jsou veřejně dostupné dalším uživatelům; lidé se tak v rámci sítě mohou vyhledávat

²⁰ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 87

a tvořit virtuální komunitu. Další, pokročilejší formou je nahlížení do seznamu přátel našich přátel, což je považováno za druhou úroveň vyhledávání. Na základě uvedených funkcí se dále odvíjejí další vlastnosti, např. možnost publikování informací, vkládání fotografií, komentování příspěvků apod. V poslední době se servery zaměřující na sociální sítě snaží umožnit podporu doplňkových služeb, což znamená např. možnost hodnocení filmů, označování navštívených zemí, přispívání do diskuze apod. Tyto doplňkové služby dávají uživatelům další důvod, proč na sociálních sítích trávit čas; přesto hlavním důvodem jsou především uživatelé, kteří již na konkrétní síti fungují. Internet pomáhá udržovat lidi v kontaktu se svými přáteli, spolužáky, kolegy v podstatě odkudkoli a kdykoli, čímž je možné udržovat kontakt i s přáteli, které nemůžeme vídat tak často. Internetové sociální sítě tak otevřely možnost přenášet vztahy z reálného světa do digitálního prostředí.²¹

Sociální síť funguje jako koncept komunit, které se skládají ze tří základních prvků:²²

1. Doména činnosti (sdílené téma) – je hlavním předmětem činnosti komunity a členy je považována za důležitý prvek, proč komunitu utvářet a budovat. Bez domény se nejedná o komunitu, jelikož právě doména určuje jednotící prvek a charakter komunity. Na základě charakteru domény využívají komunity nástroje, či terminologii, kterými komunitu formují.
2. Mezilidské vztahy – při utváření mezilidských vztahů a budování pocitu sounáležitosti pomáhají spojovat lidi v komunitě společné aktivity, sdílené informace, znalosti. Člověk musí s komunitou spolupracovat, pokud se s komunitou neztotožní, jeho účast je bez přínosu.
3. Sdílení informací a tvorba znalostí – důležitým prvkem je ochota členů vytvářet a sdílet znalosti mezi sebou. Člověk, který toho není ochoten, bývá z komunity vyloučen. Je to jakási obrana ze strany komunity, protože komunita s nekooperujícími jedinci se stává komunitou nefunkční a ztrácí tak členy, kteří od komunity očekávají nějakou přidanou hodnotu.

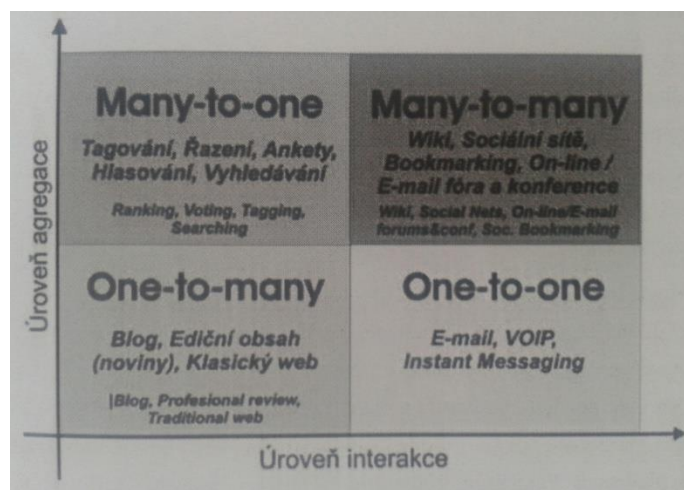
²¹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 38

²² JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 68

Podle mediálního experta Vina Crosbieho existují čtyři modely komunikace:²³

- one-to-one – tváří v tvář (technologie není potřeba)
- one-to-many – masový druh komunikace (technologie není potřeba do jistého momentu)
- many-to-many – nová média (technologie je nutnou podmínkou, bez které se neobejdeme)
- many-to-one – komunikace pro shlukování velkého počtu názorů na jedno konkrétní komunikační téma (komunikační model many-to-many, u kterého se bez technologie neobejdeme)

Obr. 2: Čtyři typy nestrukturované komunikace

Zdroj: Antonín Pavlíček, Nová média a sociální sítě

²³ Zbiejczuk.com [online]. [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <http://zbiejczuk.com/web20/03-2-many-to-many.html>

Pod pojmem „nová média“ se zpravidla rozumí média, která: ²⁴

- jsou založena na elektronické/digitální platformě
- využívají výpočetní výkon (procesor)
- jsou interaktivní (reagují na podněty uživatele)
- podporují komunikaci, nebo přinejmenším přímou zpětnou vazbu

Komunikace zprostředkovávaná masovými médii se od interpersonální komunikace liší v mnoha podstatných rysech. Při komunikaci za účasti masových médií vznikají sociální vztahy zcela odlišné povahy, zpravidla se rozlišují čtyři hlavní rozdíly.²⁵

- Institucionální rozdíl – vysílatel mediovaného sdělení nemá s příjemci bezprostřední hmatatelný kontakt a jejich reakce na nabídnuté sdělení dostává se zpožděním a v podobě výzkumů četnosti, sledovanosti či spokojenosti (jedná se o odloženou a institucionalizovanou zpětnou vazbu).
- Rozdíl speciálních technologií – mediální komunikaci zajišťují speciální technologie, které určují povahu komunikace a způsobují tak, že se komunikace zásadním způsobem liší od komunikace interpersonální. Podporují jednosměrnou povahu mediální komunikace od média k publiku, což se média snaží zastřít představou, že se ve skutečnosti jedná o komunikaci interpersonální. Speciální technologie také zásadním způsobem mění povahu sdělení, jelikož dávají sdělení možnost trvání v čase.²⁶
- Rozdíl záběru a dostupnosti – mediální komunikace dokáže překonávat bariéru prostoru a času, je technicky opakovatelná. Současné možnosti satelitního či internetového přenosu umožňují publiku živý přístup ke sdělení, jež jsou mu prostorově velice vzdálená.
- Rozdíl v přístupu – zásadním rozdílem je skutečnost, že mediovaná sdělení jsou zvláštním druhem zboží, tzn. že sdělení funguje jako zboží a prodávají se podle toho, jak dokážou uspokojit potřeby trhu. Moderní média tak fungují jako

²⁴ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*, str. 56

²⁵ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 80

²⁶ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura*, str. 125

specializovaný průmysl zaměřený na to, aby uspokojoval poptávku po různých informacích i zábavných obsazích.²⁷

2.2 Hrozby sociálních sítí

Sociální sítě nám bezesporu v mnoha ohledech usnadňují život – zprostředkovávají nám komunikaci s přáteli téměř kdykoliv, vytváří pocit sounáležitosti, pomáhají nám se sbližovat, usnadňují seznamování, můžeme je použít k propagaci sebe, nebo své činnosti atd. Na druhé straně ovšem figurují hrozby, které si uživatel mnohdy nepřipouští, ale v zásadě se ho dotýkají.

Mezi takové hrozby patří:

- vyzrazení hesla – nezkušení uživatelé mohou naletět na triky, kterými hackeři zjišťují jejich hesla pro nabourání jejich účtu.; na rozdíl od e-mailového spamu, který je založen na „push“ metodě, stačí hackerům sociálních sítí „pull“ metoda²⁸
- rozptylování v pracovní době – tato hrozba se týká především zaměstnavatelů, kteří pozorují trávení svých zaměstnanců na sociálních sítích
- závislosti – kyberprostor je schopný nahradit lidem reálné vztahy a pocity, proto zde figuruje i hrozba závislosti, např. netomanie (první projev závislosti na internetu, pocity izolace a nutkavost podívat se na síť), netolismus (skutečná závislost zasahující do života jedince i jeho blízkých) a v neposlední řadě je hrozbou i náhražkový virtuální život (dochází k rozštěpení osobnosti a jedinec považuje za snazší žít ve virtuálním světě, posléze se už jen těžko adaptuje do reálného života)²⁹
- manipulovatelnost s uživatelem
- chamtivost – uživatel často uvěří možnosti snadného přivýdělku, než aby se zamyslel, zda tato skutečnost může být pravdivá
- ješitnost – uživatelé jsou ze strany podvodníků přesvědčováni o své výjimečnosti

²⁷ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 81

²⁸ „push“ metoda - spammer se musí uživateli dostat do schránky, „pull“ metoda – stačí se nabourat do účtu VIP osobnosti a z toho rozeslat odkaz

²⁹ <http://www.businessit.cz/cz/kyberneticka-kriminalita-ii-socialni-site-medium-hrozba-facebook.php>

- lenost – podvodníci často spoléhají na lenost uživatelů ověřovat si bezpečnost a důvěryhodnost zdroje³⁰
- naléhavost – dojem naléhavosti a rychlé akce často působí ve prospěch podvodníků
- důvěřivost – škodlivé zprávy se obvykle skrývají za známou značkou, kterou uživatel zná a projevuje jí důvěru³¹

³⁰ Businessworld.cz [online]. [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://businessworld.cz/it-strategie/hrozby-v-socialnich-sitich-5246>

³¹ Tyinternety.cz [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <http://www.tyinternety.cz/socialni-site/sedm-hrozeb-socialnich-siti-na-co-si-davat-pozor/>

3. POČÁTEK A ROZVOJ SOCIÁLNÍCH MÉDIÍ

3.1 Progres sociálních médií

Označení nová média se často váže k platformě mediálních technologií, v širším slova smyslu koncept digitálních médií zahrnuje celou řadu technologií a datových obsahů. Antonín Pavlíček poukazuje na definici Jakuba Macka³², při které pojem „nových médií“ vychází z historického vývoje a poukazuje na to, že digitální média vznikla konvergencí několika technologických a teoretických konceptů a vynálezů od 40. let předminulého století a konkrétně ze dvou oblastí: výpočetní techniky a mediální sféry. Počátky digitálních médií se rozlišují na technologické kořeny, tedy vznik mechanických počítačích strojů (Babbage – Analytical Engine, Hollerith – zakladatel IBM) a práci matematiků Alana M. Turinga a Johna von Neumanna, kteří v první polovině 20. století nezávisle na sobě definovali principy chodu mechanických počítačů a automobilů. Druhými, teoretickými kořeny digitálních médií je teorie hypertextu, který propojuje vize Vannevara Bushe³³ a koncepty R. Barthesa, P. Virilia, T. Nelsona a dalších. Vznik digitálních médií je tak úspěšnou realizací hypertextového média v počítačovém prostředí a v užším pojetí stojí za vznikem první decentralizované počítačové sítě ARPANET. „*Stejně jako nás hypertext zbavuje omezení tištěné strany, postinformační věk nás zbavuje omezení daných zeměpisem. Život v digitálním věku je méně omezen naší závislostí na fyzické přítomnosti v daném čase; samo toto místo bude možné přenést prostorem. V postinformační době můžete žít a pracovat střídavě na nejrůznějších místech, čímž se mění význam pojmu adresa.*“³⁴

K masovému rozšíření a prosazení digitálních médií je podle Macka především vznik osobního mikroprocesorového počítače, otevření počítačových sítí univerzitám, následně veřejnosti a především průnik digitálních technologií do sfér kulturního průmyslu, obchodu apod. Masivní nástup internetu a dalších expanzí související s digitálními technologiemi se datuje od počátku 90. let a hovoří se o tzv. digitální revoluci,

³² Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.fss.muni.cz/rpm/revue/heslar/nova_media.htm

³³ autor Memexu, hypertextového stroje schopného ukládání a propojování informací, který se ovšem nikdy nerealizoval

³⁴ NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*, str. 47

kdy se digitální média stala každodenní součástí životního stylu. Význam nových médií je stále sílící a lze je zaznamenat na příkladu vývoje výpočetních a úložných kapacit, míry síťové propojenosti a počtu výpočetních jednotek sloužících jednomu uživateli, přičemž na samém začátku byl počítač obsluhovaný několikačlennou skupinou uživatelů, zatímco v dnešní době máme naopak několik desítek výpočetních jednotek využívaných jedním uživatelem.³⁵

3.2 Podoba sociálních médií v současnosti

Vzhledem k proměnlivosti a rychlému vývoji nových médií je nejobtížnější definicí jejich výčet, jelikož každý takový seznam je předem neúplný. Přesto se můžeme setkat s následnou nejčastější kategorizací podle použité technologie, která je ovšem problematická a to ve smyslu stírání rozdílů mezi kategoriemi.³⁶

1. Internetové aplikace nových médií
2. Počítačové aplikace (software)
3. Masmediální aplikace
4. Mobilní aplikace
5. Ostatní HW aplikace

1. Internetové aplikace nových médií

V současné době je internet hlavní platformou nových médií; má digitální podstatu, počítačové zpracování a je interaktivní. Prostřednictvím internetu mohou nová média nabývat několika podob:

a) Služby webu klasického

I přes omezenou interaktivitu webu klasického to byla právě tato služba, která internetu pomohla k masovému rozšíření. Jednalo se o zcela první médium, které bylo zároveň trvalé i aktuální. Předchozí média byla buď trvalého charakteru (fotka, film, tisk), ale kvůli pomalému výrobnímu cyklu nereflektovala aktuální dění, nebo byla

³⁵ Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z:

<http://www.aktualne.cz/wiki/veda-a-technika/socialni-site/r~i:wiki:1456/>

³⁶ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*, str. 72

naopak aktuální, ale ihned po odvysílání obsahu nebyla k dispozici. Web nabízí obě tyto výhody, může aktuálně reagovat na probíhající dění a zachovat ho v čase.

b) Služby Web 2.0

Po revoluci, která na síti probíhala, se internet stal otevřenou platformou umožňující komunikaci a spolupráci mezi miliony uživatelů. Web 2.0 je druhá generace webových služeb, která poskytuje prostor k tomu spoluvytvářet a sdílet informace novým způsobem a to prostřednictvím sociálních sítí, wiki systémů, komunikačních nástrojů a folksonomie; uživatelé tak mají možnost měnit a vytvářet obsah webových stránek. Termín web 2.0 je přisuzován Timovi O'Reillymu. jehož přikázáním webu 2.0 je: *„Vytvářej aplikace, které budou díky síťovému efektu s přibývajícím počtem uživatelů stále lepší.“*³⁷

Dále pak O'Reilly myšlenku rozvádí do dalších bodů:

*„Nezacházej se softwarem, jako by to byl produkt, raději o něm uvažuj jako o procesu umožňujícím zapojení jeho uživatelů.“*³⁸

*„Zpřístupni svá data a služby tak, aby mohly být znovu opakovaně použity ostatními. To znamená, že Web 2.0 je přeměna webu dokumentů ve web dat, v platformu pro sdílení dat, kde si uživatel kontroluje svá data z různých zdrojů.“*³⁹

Přesto, že je web 2.0 rozmanitý a nedají se zcela přesně vyjmenovat všechny jeho charakteristiky, je vhodné zmínit minimálně následující faktory:

- Koncentrace uživatelů a dat

Mezi nejdůležitější atributy u webu 2.0 patří především sjednocená data a uživatelé. Jako příklad může sloužit Wikipedie, jako úspěšný projekt webu 2.0, který dokazuje, že velké množství dat působí jako gravitace na další uživatele, kteří přinášejí další data, což je pro web 2.0 zásadní úspěch.

b) Formátové sjednocení

Další důležitou charakteristikou pro nový web je nezávislost obsahu a formy, díky níž je možné slučování různých datových zdrojů do jedné aplikace. Rozšiřitelným značkovacím jazykem pro web 2.0 je univerzální XML (eXtensible Markup Language);

³⁷ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 62

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž

dokumenty napsané v XML se skládají z textu a značek, avšak na rozdíl od HTML nejsou značky fixní, tzn. že je možné je libovolně definovat. Podstatný rozdíl oproti HTML je v tom, že XML rozeznává strukturu dokumentu na základě věcného obsahu, nikoli jeho vzhledu. XML má tedy za následek rozdělení obsahu a formy. Dokumenty v znamení XML jsou bohatší na informace, což lze využít například při vyhledávání textu, nebo exportu dokumentu do jiných systémů a formátů.⁴⁰

- Uživatelé přidávající hodnotu⁴¹

Hlavní myšlenkou pro web 2.0 je „Usersaddvalue“, tedy uživatelé, kteří přidávají nějakou hodnotu, což dokazuje, že web 2.0 vychází především z aktivity uživatelů, která přináší následující výhody:

- Uživatelskou loajalitu – pokud uživatel investuje svůj čas a úsilí k vytvoření svého projektu, bude ho to nutit k popularizaci mezi svými přáteli
- Nízké náklady – uživatelé nevytváří obsah za žádné peníze a přesto dosahují neuvěřitelného rozsahu, např. Wikipedia je tvořená miliony dobrovolníků, za nulové náklady a za méně, než 5 let
- Aktuálnost a zajímavost – uživatelé baví přidávat obsah, který je samotné zajímavá, což je nutí k sebekontrolě zpravidla pomocí sociálních sítí

- Komunikační model many-to-many

Jak je již zmíněno v kapitole „Charakteristika sociálních médií“, existují podle Vina Crosbieho tři modely komunikace: one-to-one, one-to-many a many-to-many, přičemž právě many-to-many je nejrevolučnější a to ve smyslu přínosu otevřenosti a demokratizace společnosti. Many-to-many zásadně mění zavedené rysy termínu komunikace; dává vzniknout fenoménu masové individualizace, díky kterému přichází možnost oslovit masové publikum při zachování osobitého přístupu. Many-to-many dává možnost pro tvorbu sociálních sítí a spojuje uživatele do nových komunit.

⁴⁰ BARABÁSI, Albert-László. *V pavučině sítí*. Vyd. 1. V Praze: Paseka, 2005. Fénix (Paseka). ISBN 80- 7185-751-3

⁴¹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 79

- Producent / Konzument = Prozument

Internet dává komukoliv možnost zapojit se do komunikačního procesu, a proto vznikl termín Prozument, který je definován jako konzument, který svou spoluprací působí zároveň jako producent.⁴²

- Long Tail efekt

Koncept dlouhého chvostu je jakousi křivkou, která obsahuje jednotky s velkou frekvencí výskytu, ale jak po křivce postupujeme dále, frekvence výskytu se zmenšuje, ale jednotek přibývá. Je to důkaz toho, že na internetu mohou přežít i produkty a služby, které by dříve nebyly úspěšné, protože poptávka by byla malá.⁴³ Web 2.0 tak umožňuje koncentraci i méně četné skupiny zákazníků, přičemž stále může využívat úspor z rozsahu.

Obdobně jako u výčtu charakteristik Web 2.0, je stejně obtížné definovat jeho nástroje, přesto existuje pár základních prostředků, které Web 2.0 umožňuje k použití webdesignu:⁴⁴

- Folksonomy (tagy, štítky)
- Novinkou webu 2.0 je možnost označování obsahu samotnými uživateli, kteří tak vytváří hromadnou spolupráci při „tagování“, tedy vytváření štítků, kterými označují obsah. Jelikož tato jmenovková metadata vytváří především běžní uživatelé, jsou tak používána naprosto libovolná klíčová slova, která ovšem musí vystihnout podstatu označovaného obsahu. V případě „tagování“ jde o vypsání klíčových slov, přičemž každý štítek je odkazem na něco, co se k němu váže.
- Reputační systémy
- Jelikož v anonymním prostředí internetu nemůžeme projevovat dostatek důvěry, snaží se tento problém řešit reputační systémy, které umožňují uživatelům hodnotit sebe navzájem, čímž vytvoří jakousi historii hodnocení, která ukazuje jak je konkrétní osoba důvěryhodná.⁴⁵ Reputační systémy však

⁴² PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 89

⁴³ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura*, str. 102

⁴⁴ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 91

⁴⁵ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 53

nejsou užívány pouze k odměňování, nebo trestání chování uživatelů, ale také se využívají v komerční sféře, např. pro podporu nákupu v on-line obchodech, kdy uživatelé diskutují nad zakoupeným zbožím.

- Mashup
- Mashup je název pro aplikaci, která kombinuje data z více zdrojů do jednoho celku. Názorným příkladem jsou Google Maps + Google Earth, které kombinují geografické podklady s doplňujícími informacemi. Mashup si tak klade za cíl vytvořit kvalitativní celek smícháním různých zdrojů.
- RSS
- Uživatel má možnost přihlásit se k odběru novinek prostřednictvím RSS kanálu. Změna je v principu získávání informací; uživatel nemusí informace vyhledávat na internetu, ale ty jsou mu doručovány automaticky na základě často aktualizovaných stránek.
- Podcasting a videocasting – audio RSS
- Podcasting je obdobná forma RSS kanálu, která místo textu šíří zvukové soubory. Je to způsob, jak si stahovat internetové rozhlasové pořady (ale i jakékoli jiné zvukové záznamy) do přenosného přehrávače. Hlavní přínos je v tom, že uživatel se stejně jako u RSS kanálu přihlásí k odběru novinek a nemusí tak sledovat, kdy se bude vysílat jeho oblíbený pořad.⁴⁶

c) On-line hry a virtuální světy

Celkový rozvoj počítačových sítí se odráží od malých lokálních sítí až po globální síť. Na začátku byly on-line hry na úrovni RPG (Role Playing Game), postupně se rozvíjely přes úroveň her na platformách Java a Flash až po úroveň virtuálních světů, ve kterých se pohybuje tisíce hráčů současně – MMORPG (Massively multiplayer online role-playing game). Virtuální svět dovoluje hráčům žít ve fiktivním světě s možností spolupráce či konkurence s ostatními hráči. Virtuální světy generují peníze v reálném světě, buď na základě předplatného, nebo prodejem nástrojů za skutečné peníze. S on-line hrami také úzce souvisí tvorba komunit, což z hraní her způsobuje v podstatě společenskou aktivitu.⁴⁷

⁴⁶ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*, str. 80

⁴⁷ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 31

d) Internetové formy komunikace

Hlavní vlastností, která odlišuje internet od ostatních médií je snadnost komunikace. Náklady na komunikaci přes internet jsou velmi nízké, což spolu s uživatelskou dostupností činí komunikační médium současnosti.

- E -mail

Elektronická pošta je nejpoužívanějším nástrojem komunikace současného internetu. Veškeré předchozí systémy pro komunikaci byly nějakým způsobem zpoplatněny, ale e -mail umožnil rychlou komunikaci na velké vzdálenosti prakticky zdarma. Jediná cena, kterou za e -mailovou službu musíme platit je nevyžádaná pošta v podobě spamu, která dosahuje až 95% emailové komunikace; většinou však bývá zachycena přímo mail-serverem.

„E -mail vděčí za svou prudce rostoucí popularitu tomu, že je zároveň asynchronní a zpracovatelný počítačem; to je obzvlášť důležité pro stanovování priorit a doručování podle toho zprávy různým způsobem. Jen malá část naší komunikace skutečně musí probíhat synchronně a v reálném čase.“⁴⁸

- Voiceover Internet Protocol

VoIP je technologie pro přenos digitalizovaného hlasu/videoa skrze počítačovou síť, nebo jiné médium přístupné pro internetový protokol IP: Mezi nejpoužívanější programy umožňující využití technologie VoIP patří Skype a Google Talk. Výhodou této služby je často nulová cena, placenou se služba stává v případě propojení do standardních telekomunikačních sítí (pevná linka). V současné době ovšem nemusí být koncovými zákazníky pouze počítače připojené k internetu, ale také hardwarově řešené telefony.⁴⁹

- IM – Instant messaging

Přesto, že se e -mailová komunikace zdá být revoluční, má jednu vlastnost, která je v současné době neodpuštělná a to je off-line charakter, tzn. že odeslání

⁴⁸ NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*, str. 75

⁴⁹ Earchiv.cz [online]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

a doručení zprávy neprobíhá současně. I když se jedná o několik pár minut, činí tato prodleva z e-mailu nástroj nevhodný pro bezprostřední komunikování. Pro tuto okamžitou komunikaci slouží programy a protokoly instant messagingu (Jabber/XMPP, AOL Instant Messenger, MSN Messenger, ICQ...), jejichž prodleva v odeslání a doručení je počítána na milisekundy. Tato služba umožňuje uživatelům sledovat, kteří jejich přátelé jsou právě on-line a tak s nimi mohou téměř okamžitě sdílet zprávy, diskutovat, posílat soubory apod.

- Chat

Způsob on-line komunikace více uživatelů prostřednictvím internetu. Původně byl chat čistě textovou formou komunikace, avšak postupem času se přidala i možnost videochatu.

2. Počítačové aplikace (software)⁵⁰

Významnou oblastí nových médií je i software, tedy počítačový program vykonávaný procesorem počítače, který je digitální, automatizovaný, modulární, proměnlivý a překódovaný. Pro práci s multimédií jsou některé programy z hlediska nových médií důležitější, než jiné.

a) Groupware

Programové vybavení, které obsahuje nástroje pro podporu kooperace skupiny více uživatelů – podpora komunikace (e-mail, IM, voicemail), podpora sdílení (wikisystém), podpora spolupráce (electronic meeting support). Kooperace probíhá v lokální síti, intranetu nebo internetu a mezi nejrozšířenější se řadí Microsoft Exchange, Lotus Notes, Novell Group Wise. Groupware systém kombinuje mediální přístupy (push a pull média)⁵¹ se sub-médií do jednotného funkčního celku.

b) Multimedia

Informační a komunikační oblast technologií, která slučuje různé obsahové formy (text, audio, obrázky, animace, video, interaktivita). Všechny tyto obsahové

⁵⁰ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 82

⁵¹ Push média dodávají příjemci obsah nezávisle na jeho vůli (reklamy). Pull média umožňují uživateli vybrat, jaký obsah chce vidět.

formy jsou sloučené na úroveň společné datové platformy, což je možné díky digitalizaci. Za vznik multimédií vděčíme také multimediálnímu systému, který zahrnuje technické prostředky vhodné pro interaktivní audiovizuální prezentaci.⁵² V současné době jsou multimédia standardem nejen u počítačů, ale také na mobilních platformách.

c) Hry

Každá počítačová hra se skládá z virtuálního světa, do kterého může uživatel vstoupit a ovlivnit dění. Na základě inovací a používání nejmodernější technologie již není možné, aby byl počítač rovnocenným soupeřem zkušenému hráči, a proto jsou v oblasti her trendem hry síťové, kdy soupeřem je jiný uživatel a počítač tak zprostředkovává pouze herní prostředí.

3. Masmediální aplikace (TV a rádio)⁵³

Zatímco ještě donedávna jsme přijímali analogové televizní a rádiové vysílání, které nemělo s novými médii nic společného, tak současná digitální varianta, která je založena na digitální platformě a je interaktivní již označení „nová média“ snese. Digitální televize (DVB – digital video broadcasting) je vysílací technologie, která umožňuje vysílání a přenos audiovizuálního signálu nezávisle na přenosovém kanále (pozemní, kabelový, satelitní).⁵⁴ Základním přínosem DVB je vyšší kvalita rozlišení obrazu a zvuku, možnost interaktivní služby a efektivní využití kmitočtového spektra. To, co umožňuje digitální televizi a rádiu být označováno za „nová média“ jsou především interaktivní služby, které divákovi umožní zvýšený divácký komfort. Takovými službami můžeme rozumět např. televizní nákupy, které zásadním způsobem změny teleshopping, sportovní sázení v průběhu sledování televizních přenosů, individuální výběr pořadů, rezervace apod. Přesto má digitální vysílání nevýhodu a to, že není kompatibilní k předchozím standardům; diváci si tak po přechodu na digitální vysílání museli pořídit nový televizní přijímač, nebo přinejmenším set top box.

⁵² JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 36

⁵³ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 82

⁵⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 47

4. Mobilní aplikace⁵⁵

V současné době si uvědomujeme, že mobilní technologie nám zásadním způsobem ovlivnila život; přinesla možnost bezprostřední komunikace. Mobilita nám poskytuje možnost absolutního kontaktu, ale tím nám zároveň sebrala kus soukromí – svou asynchronnost a textualitou změnil mobilní telefon komunikační návyky mladé generace. Multimédia v každodenním životě zpopularizovala druhá generace mobilních telefonů jako žádný jiný prostředek před nimi a od třetí (online) generace se očekává ještě větší revoluce. Dotykové multimediální smartphony tak umožnily pracovat s výpočetním výkonem přímo z přístroje, který se nám vejde do kapsy. Tato změna by se dala přirovnat k převratu, kdy se sálkové počítače dostaly do běžných domácností. Zásadní změnou v oblasti mobilních zařízení je geolokace. GPS poskytuje přesné vyhledávání, široký záběr i integraci s novými technologiemi což vedlo k rozšíření o možnost určení polohy telefonu a to umožnilo vzniku závratného množství nových aplikací a služeb. Dnes již telefony dokážou určit polohu uživatele buď pomocí aproximace s pomocí WiFi přístupových bodů, nebo za použití GPS. Tyto služby založené na určování polohy již nefungují pouze jako navigace, ale slouží i ostatním aplikacím, např. k vyhledání MHD spojení. Geolokace je ovlivněna v tom, že výsledky internetového vyhledávání se liší podle místa, kde se právě nacházíme.

5. Ostatní HW aplikace⁵⁶

Mezi ostatní nová média patří i následující případy, které nejde zařadit do předchozích kategorií, ale přesto jsou pro nová média velmi důležitá.

a) CD/DVD ROM

Počítačová mechanika CD-ROM (Compaq Disc Read Only Memory) se pro hudební záznam používala již od poloviny 80. let, ale symbolem multimédií se stala až začátkem 90. let. DVD (Digital Versatile Disc) sehrálo v novém století podobnou úlohu při nahrazování VHS videokazet. CD-ROM i DVD jsou datovými nosiči, které jsou schopné nést multimediální obsah. Masové rozšíření těchto nosičů má za následek jejich vysoká úložná kapacita a zároveň nízká cena. Tyto digitální optické nosiče jsou

⁵⁵ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 85

⁵⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 62

přelomové. Z hlediska nových médií uskutečnily vývoj multimédií na počítačích. I přesto, že se objevily jiné vysokokapacitní úložné technologie (USB Flash disky), tak se očekává, že svou nezastupitelnou roli udrží CD/DVD ROM i v nejbližších letech.

b) Internetové kiosky

E -kiosek je veřejným přístupovým bodem nových médií; vizuálně připomíná telefonní budku, ale jedná se o počítačový terminál, který nabízí interaktivní a multimediální služby. Uživatel si může zvolit jakýkoliv druh spojení – od telefonování, přes e-mail až po videohovor. E -kiosky jsou schopné přenášet vše digitalizované a poskytnou to kdykoli i odkudkoli, přesto se v České republice zatím nedokázaly uplatnit.⁵⁷

Primární rozdíly internetu a jeho médií v porovnání s původními „papírovými“ médii poukazují na to, že nová média neznají lokální ani časová omezení a umožňují otevřít nové vlastnosti:⁵⁸

- multimedialita – funkční spojení textu, obrazu, grafiky, zvuku, animací, videa; různá média se použijí ke zprostředkování informací skrze počítač
- asociativnost, víceúrovňovost, vícesměrnost – hypertextově zabezpečená komunikace a distribuce informací
- kolaborativnost – spolupráce ve virtuálních týmech, nebo ad hoc (zabývajících se jen konkrétní věcí) komunitách
- virtualita – umožňuje vytvářet vlastní nebo sdílený virtuální svět
- interaktivita – možnost uživatelů podílet se/zasahovat do různých procesů
- komunikativnost – možnost komunikace prostřednictvím elektronických médií je hlavní konstrukcí globality
- globalita – celosvětová komunikace, možnost překonat geografické hranice

⁵⁷ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 85

⁵⁸ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 68

- internacionalizace, distribuovanou, diverzifikace, mobilita – způsob získávání informací bez závislosti na místě a čase; šance pro vytvoření vztahů na nalezené komunitě
- informační a komunikační vstřícnost – komunikace tváří v tvář anonymitě virtuálního prostředí, v němž pravidla mezilidské komunikace platí jen omezeně
- nesequenční přístup (randomaccess) – zvyšující se uživatelský komfort, uživatel má moc nad obsahem a určuje, v jakém pořadí se k němu informace dostane
- prohledávatelnost – zásadní změna pro práci s informacemi; výpočetní výkon procesoru umožňuje prohledávat, třídit a nacházet hledané informace téměř okamžitě (Ctrl-F fenomén)
- hypertextovost – skupina textů, které jsou mezi sebou propojeny pomocí linků (odkazů), což umožňuje procházet textem nelineárně (bez pevně daného sledu); hypertext je prostor bez počátku i konce
- otevřenost – nová média jsou podstatně volnější, demokratičtější a alternativnější; hypertext umožňuje různé možnosti čtení, zatímco např. televizi lze jen akceptovat nebo vypnout
- anonymita – neznámá identita autora, která není 100% dosažitelná vzhledem k nutné znalosti příjemce i odesílatele na úrovni síťového protokolu; na internetu je však mnohem častější tzv. pseudonymita (použití skutečné identity někoho jiného). Internet sám o sobě je prostředím nikoho, což se dá chápat jak z pohledu poměrné anonymity účastníků, tak i z pohledu legislativy. Zásadním úkolem se tak stalo především zabezpečení veškerých citlivých informací, které se prostřednictvím internetu přenášejí; k tomu se vztahuje i zajištění soukromí samotných uživatelů.⁵⁹

Negroponteho schopnost odhadnout chování médií se odráží i v jeho nadčasové myšlence, čím nás média budou v budoucnu zajímat: *„Ekonomické modely dnešních médií jsou téměř výhradně postaveny na „tlačení“ informací a zábavy směrem k publiku. Budoucí média budou stále častěji pracovat i s opačnými modely, jejichž základem je to, že čtenář si informace „tahá“ - vstoupíte do sítě a hledáte, co vás zajímá, jako to dnes děláte v knihovně nebo ve videopůjčovně. To může probíhat buď*

⁵⁹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 86

explicitně – zapojíte se sami, hledáte, ptáte se – nebo implicitně, pomocí softwarových agentů, provádějících to za vás.“⁶⁰

3.2.1 Facebook

Sociální síť Facebook vznikla pomocí bývalého studenta Harvardu Marka Zuckerberga, který prvotně vytvořil internetový program CourseMatch, který zaznamenával, na které semináře spolu chodí jednotliví studenti. Studenti si tak mohli zadat, jaké předměty navštěvují a zároveň se dívat na profily ostatních; kolikrát se tak stávalo, že si studenti volili předměty podle toho, kdo si je zvolil také. Na základě úspěšnosti programu CourseMatch se Mark Zuckerberg rozhodl pro další projekt Facemasch, na kterém bylo možné hodnotit dívky z okolních kolejí; princip fungoval tak, že na stránkách se zobrazily dvě fotografie studentek a uživatel měl možnost usoudit, která je hezčí. Stránka přivítala uživatele otázkou: *„Byli jsme na Harvard přijati kvůli tomu jak vypadáme? Ne. Budeme na základě vzhledu hodnoceni? Ano.“*⁶¹ Facemash dokázal během čtyř hodin přilákat 450 návštěvníků, kteří zhodnotili 22 000 fotografií; ovšem životnost stránky nebyla dlouhá a to vzhledem k obvinění Zuckerberga z narušení bezpečnosti, sexismu, rasismu, porušení autorských práv a pravidel univerzity.

Po půlročním podmíněném vyloučení se Zuckerberg zaměřil na nový projekt, který měl studentům a profesorům z Harvardu umožnit sdílení informací, poznatků, příspěvků a fotografií s tím, že si každý mohl vybrat, s kým chce informace sdílet. V lednu roku 2004 si Zuckerberg zaregistroval stránku Thefacebook.com⁶² a vycházel z vlastních programů CourseMatch a Facemash, ale také ze služby Friendster. Čtyři dny po spuštění se na Thefacebook.com registrovalo více, než 650 studentů a síť expandovala podobnou rychlostí dál; lidé nebyli schopni přestat síť používat. Po třech týdnech měl Thefacebook více, než 6 000. Jedinou podmínkou pro registraci do Thefacebook.com bylo uvedení skutečného jména a nutnost e-mailové

⁶⁰ NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*, 58

⁶¹ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Vyd. 1. Brno: ComputerPress, 2011, 320 s. ISBN 978-80-251-3573-0

⁶² Později se Facebook dočkal elegantnějšího vzhledu, bez členu „The“. Adresu www.facebook.com obsazovala firma AboutFace k propagaci softwaru. Adresu prodala za 200 000 dolarů. Dne 20. 9. 2005 se společnost oficiálně přejmenovala na Facebook.

adresy na serveru Harvard.edu. Zpočátku bylo členství na Facebooku určeno pouze pro studenty Harvardu, posléze se přidala Kolumbijská univerzita, Stanford a Yale, až Facebook expandoval po celé USA.⁶³ Zuckerberg tvrdí, že věděl, že když Thefacebook prorazí na těchto univerzitách, tak se mu bude dařit. O TheFacebook se vzhledem k rychle narůstajícímu počtu uživatelů, začala zajímat společnost Y2M, která zprostředkovala první inzerce a to společnosti Mastercard, která tak skrze síť nabízela studentské kreditní karty. Nedlouho poté se tatáž společnost zasloužila o inzerci firmy Paramount Pictures, která na Facebooku propagovala premiéru filmu Spongebob v kalhotách. V roce 2005 se k Facebooku připojily firmy Apple (se kterou měla firma Y2M podepsanou smlouvu, díky níž Facebook dosáhl nejlepšího finančního vývoje) a Microsoft. Poté se vedení Facebooku zhostila firma Accel. V roce 2005 využívalo Facebook již 85% vysokoškolských studentů, z nichž 60% se na stránky vracelo každý den. Síť poprvé narazila na skutečný problém v okamžiku, kdy se začalo uvažovat o její transparentnosti; vidinou Facebooku bylo expandovat dál, než mezi studenty a cílem se tak stali dospělí. Dospělí se ovšem k síti nechtěli připojit, dokud v ní nebudou jiní dospělí. Zásadním momentem se proto stalo období, kdy byla povolena tzv. nezávislá registrace, tedy všeobecné zpřístupnění registrace, které zvýšilo využití sítě na 10 milionů aktivních uživatelů, čímž byla překonána hranice Facebooku jako studentského projektu. Po dvou letech od spuštění, tedy v roce 2006 byl Facebook zpřístupněn každému, kdo měl platnou e-mailovou adresu a věk nad 13 let. V roce 2008 vzrostla celková doba trávená na sociálních sítích na 63%, ovšem v případě Facebooku to bylo 566% za rok. Tou dobou využívalo Facebook 30% uživatelů internetu po celém světě; jedinou využívanější stránkou před Facebookem je tak Google.⁶⁴

Facebook funguje jako nonstop informační centrum. Na jeho stránkách je uživateli zveřejněno každý měsíc kolem 20 miliard příspěvků a 3 miliard fotografií. Co se týká anonymity, která je popsána v předchozí kapitole, je na Facebooku zcela minimální. Když si na této síti někdo vymyslí fiktivní postavu, nic z Facebooku nevytěží; uživatelé totiž vždy poznají, zda jste tou osobou, za kterou se vydáváte a to podle jednoduchého ukazatele – přátel. Základním prvkem, který tvoří každou

⁶³ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*, str. 61

⁶⁴ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*, str. 70

sociální síť, jsou právě přátelé a především na tomto principu Facebook funguje. Je to proces, který zcela závisí na chování jednotlivých uživatelů, přičemž někým může být chápán jako pouhý trend zjednodušování reálných vztahů; uživatelé jsou na sociální síti nuceni reálné vazby vměstnat do pouhého statutu existence vazby.⁶⁵ Někteří uživatelé se v rámci sociální sítě přátelí s kýmkoliv, někteří to naopak berou vážně a přáteli se jen se svými skutečnými známými. Tak nebo tak, každý kdo má založený profil může vyhledávat přátele a žádat o jejich autorizaci. Facebook navíc nabízí návrhy přátelství, kdy sám podle existujícího seznamu přátel vygeneruje osoby, které by uživatel mohl znát.

Počet uživatelů na Facebooku stoupá neustále; podle serveru Socialbakers.com byl celosvětový počet uživatelů ke konci roku 2010 celkem 585 milionů. Česká republika měla začátkem roku 2011 celkem 3 076 000 uživatelů, přičemž největší nárůst nových uživatelů bylo v období kampaně „Vejce pro Paroubka“, která byla organizována přes Facebook. Podle demografických ukazatelů je nejpočetnější uživatelská skupina ve věku mezi 18-24 let, následuje skupina mezi 25-34 let, ale výrazně také narůstají uživatelé z vyšších věkových kategorií 65 let a více. S více než 600 miliony uživateli je Facebook nejvyužívanější sociální sítí, což potvrzuje i existence jeho 70 jazykových mutací. Právě tyto jazykové mutace jsou něčím, na čem se mohli uživatelé podílet; Facebook tak nechal své uživatele spolupracovat na rozvíjení aplikace. Za 4 týdny vytvořilo 1 500 španělských uživatelů dokonalou španělskou verzi Facebooku, za 2 týdny se podařilo 2 000 uživatelům vytvořit německou verzi a za méně, než 2 týdny se to povedlo i 2 000 francouzským uživatelům. Facebook se stal součástí uživatelova života, o čemž vypovídají i statistiky průměrného uživatele, který má okolo 130 přátel, je připojen do 80 skupin a každý den přispěje zhruba třemi příspěvky.

66

Facebook je zásadní změnou v mezilidské komunikaci, v prodeji výrobků, v politice i ve fungování společností. Hned po Googlu je Facebook druhou nejnavštěvovanější stránkou s více než 750 miliony aktivními uživateli. Jako jedna z mála sítí se zaměřuje výhradně na člověka a jak sám Zuckerbegr tvrdí: „Nejde nám

⁶⁵ KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČAMEK. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. ISBN 978-80-904764-0-0

⁶⁶ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 74

o to, abychom co nejvíce protáhli dobu, kterou stráví na našem serveru. Snažíme se lidem pomáhat, aby využili čas co nejlépe.“⁶⁷

Obr. 3: Náhled na úvodní stránku Facebook

Zdroj: www.facebook.com

3.2.2 Youtube

Internetový video-hosting, který byl založený podobně jako Facebook v roce 2005. V době, kdy se Facebook začal skutečně rozvíjet, bylo potřeba sehnat více zaměstnanců, mezi uchazeči byl i jistý Steve Chen, bývalý programátor společnosti PayPal. Pár týdnů ve společnosti Facebook figuroval, ale později se rozhodl i přes veškerá varování odejít a zaměřit se na stránky s videi. V té době už existovalo stránek s videi stovky, přesto se Stevu Chenovi podařilo založit dnes již nejrozšířenější server založený na videích – Youtube.⁶⁸ Již po dvou letech své existence dosáhl Youtube návštěvnosti vyšší, než 100 milionů uživatelů denně; dnes Youtube využije každý den třetina všech internetových uživatelů. Rychlý vzrůst úspěšnosti serveru Youtube slouží jako názorný příklad webu 2.0, kdy pevně daný webový obsah nahradili uživatelé svou společnou tvorbou. Princip serveru je založen pouze na jednoduché registraci, která je zdarma pro každého; následně může uživatel nahrávat videa ve všech možných formátech, čímž je odbourán problém s kompatibilitou. Registrace však není bezpodmínečně nutná, videa jsou volně přístupná i anonymním uživatelům, kteří

⁶⁷ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*, str. 71

⁶⁸ Tamtéž

ovšem na rozdíl od registrovaných uživatelů nemají možnost obsah komentovat ani jinak hodnotit.

Youtube jako největší mediální úložiště má tedy několik základních specifických vlastností:⁶⁹

- specializaci na video
- neplacené základní služby
- využívání serveru bez nutnosti registrace
- dostupnost nejen v mateřském jazyce
- zákaz pornografického obsahu

Princip Youtube je velmi obdobný jako ostatní sociální sítě, jen namísto uživatelských profilů jsou používány kanály, na kterých je možné videa nahrávat, hodnotit, komentovat i přidávat do oblíbených. Další výrazně kladnou vlastností Youtube je, že podporuje tagy, RSS kanály, ale především jako jeden z prvních serverů umožnil sdílet přehrávané video na různé stránky. Této vlastnosti začali využívat blogeri, kteří tak mohou jednoduše publikovat videa na své blogy; návštěvníci, kteří blogy sledují se tak mnohdy stávají uživateli Youtube, z čehož nakonec prosperují obě strany. Ekonomicky server podporuje reklama, která je zobrazována s promítaným videem. Pro větší efektivnost reklamy není možné videa stahovat do počítače, tzn. že uživatel si musí videa přehrávat on-line ze serveru. Na toto omezení samozřejmě již bylo vyvinuto několik programů, která umožňuje videa stahovat. Fenomén serveru Youtube funguje na základě kombinací třech důležitých faktorů, kterými jsou čas, publicita a aktivní uživatelé, přičemž aktivních přispěvovatelů je pouze 0,16%, zbylí jsou pouze pasivní konzumenti, což ovšem při milionové návštěvnosti k vytvoření fungujícího webu 2.0 i tak stačí. Youtube se stalo mezinárodní platformou, která každému jednotlivci umožňuje prostor pro vyjádření a prezentaci. Tato vlastnost dala možnost vzniknout dalšímu fenoménu – internetovým hvězdám, tedy uživatelům, jejichž videa díky Youtube shlédlo milion dalších uživatelů.⁷⁰

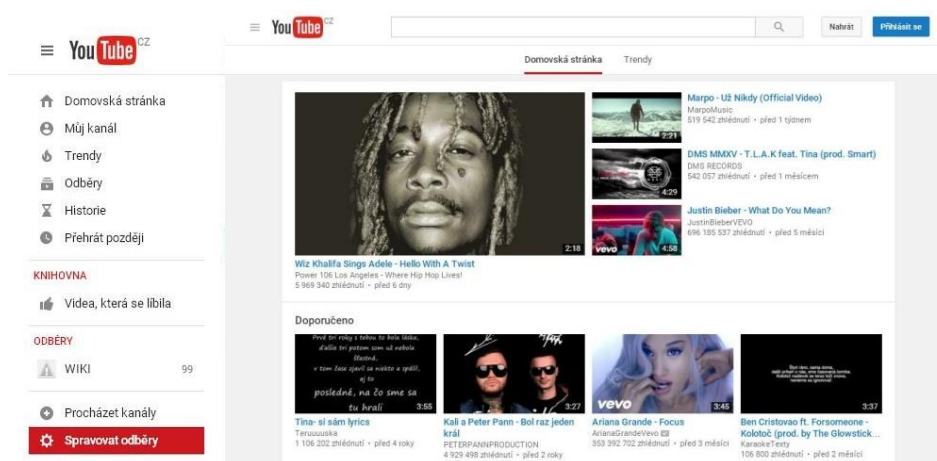
Důležité ovšem je uvědomit si, že vzhledem k obrovskému množství nahrávaných videí jsou tzv. „Youtube celebrity“ jen nepatrným zlomkem vytvářených

⁶⁹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*, str. 75

⁷⁰ Portál o Youtube.com [online]. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: <http://youtube.vseznamu.cz/>

materiálů. Velkým a aktuálním problémem, který se Youtube dotýká je copyright, který porušují především uživatelé, kteří na server vědomě nahrávají obsah porušující autorská práva. Podobný problém se kdysi dotkl i projektu Napster, serveru který byl obdobně populární jako dnes Youtube, ovšem kvůli porušování autorských práv zanikl. Problém porušování autorských práv přetrvává i přesto, že bylo mediálním společnostem nabídnuto, aby se staly poskytovateli obsahu pro Youtube. Proto se v roce 2007 vytvořila protipirátská technologie Youtube Video Identification, která má reagovat na trestný čin ještě předtím, než je spáchán a to tak, že Youtube kontroluje všechna nově nahraná videa a v případě shody zabrání uploadu obsahu.⁷¹ Dalším problémem, který se Youtube dotýká je zobrazování násilí, k čemuž dopomáhá masové rozšíření smartphonů schopných zaznamenat video a následně ho v pár minutách nahrát na zvolený server. Mezi takové mobilní útoky patří např. „Happy slapping“, kdy je násilí páčáno na náhodně vybraných obětech, nebo „Bumfights“, což jsou videa zaměřená na rvačky žebráků a útoky na ně. Kategorizace těchto násilných činů zveřejňovaných na internetu není zcela možná, jelikož se problém dotýká od ničení majetku, přes brutální násilí, nechutných činů až k nahrávání šikany žáky základních i středních škol.⁷²

Obr. 4: Náhled na úvodní stránku Youtube

Zdroj: www.youtube.com

⁷¹ PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*, str. 79

⁷² Lupa.cz [online]. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z:

<http://www.lupa.cz/clanky/kde-konci-legrace-a-zacina-kybersikana/>

3.2.3 Spolužáci

Co se týče celosvětového zájmu, jsou zahraniční sociální sítě o několik kroků napřed, ale i přesto mají čeští uživatelé možnost výběru mezi několika českými sociálními weby. Od okamžiku, kdy stoupla poptávka po sociálních sítích, začaly vznikat jejich menší lokální varianty. Proto je vhodné zahrnout do výčtu příkladů sociálních sítí i tento případ – spolužáci.cz. Spolužáci jsou českou verzí sociální sítě classmates.com - první vybudovanou sociální sítí v roce 1995. Podobně jako u Facebooku byla myšlenkou sítě spolužáci.cz rozšířit síť především mezi studenty, čehož se spolužáci.cz drží. Síť spolužáci.cz je od roku 2004 provozovaná serverem Seznam.cz, jenž byl založen v roce 1996 a stal se tak prvním českým vyhledávačem.⁷³ Spolužáci.cz je databáze jednotlivých tříd a zároveň tak současných, ukončených i odmaturovaných spolužáků, kterým je na síti, resp. na jednotlivých nástěnkách tříd umožněno sdílení fotek, vzkazů, kontaktů a dokumentů se současnými i bývalými spolužáky. Uživatelé, kteří službu využívají nejaktivněji, jsou ve věkové kategorii 25-34 let (přičemž struktura pohlaví je 41% muži a 59% ženy); spolužáci.cz jsou ale oblíbenou sítí rovněž mezi starší generací, která si může na síti dohledávat bývalé spolužáky podle města, roku a školy.⁷⁴

Pro využívání služby je nutné mít především založenou konkrétní třídu (která má své ID) a následně mít vlastní účet, pod kterým uživatel bude službu využívat. Vyhledat svou třídu může uživatel buď použitím ID čísla třídy, nebo pomocí jiných variant, např. podle jména či příjmení spolužáků, nebo podle adresy školy. Když uživatel nalezne svou třídu, stačí pro autorizovaný vstup odpovědět na otázku, kterou zvolí administrátor a která musí být známá všem spolužákům, např. jméno posledního třídního učitele. Spolužáci.cz jsou zajímavou a odlišnou variantou sociální sítě, která je ideální pro všechny generace. Avšak jako je tomu i u ostatních českých sociálních sítí, s příchodem Facebooku klesla návštěvnost na minimum.

⁷³ Remix.nicm.cz [online]. [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://remix.nicm.cz/socialni-sit-neni-jen-facebook/>

⁷⁴ Socialnisite.123abc.cz [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

Obr. 5: Náhled na úvodní stránku Spolužáci.cz

Spolužáci.cz [Přihlásit se](#) - [Seznam](#)

Hledej spolužáky podle jména

Jméno: (například Tomáš) Příjmení: (například Novák)

[Rozšířené hledání](#)

Hledej svoji třídu podle okresu

Zahradčovice	Karlín	Prachatice
Benešov	Kladno	Prostějov
Beroun	Klatovy	Píseň
Blansko	Kolín	Příbram
Brno	Kroměříž	Rakovník
Brno-venkov	Kutná Hora	Rokycany
Bruntál	Liberec	Rychnov nad Kněžnou
Břeclav	Litoměřice	Semily
Česká Lípa	Louny	Sokolov
České Budějovice	Mělník	Strakonice
Český Krumlov	Mladá Boleslav	Svitavy
Děčín	Most	Šumperk
Domažlice	Náchod	Tábor
Frýdek-Místek	Nový Jičín	Tachov

Dokumenty, taháky
[Nová služba zde »](#)

Nalezení třídy podle ID

ID: [Co je ID?](#)

Novinky:

Na Spolužáci.cz můžete nalézt:

FOTOGALERIE
[Podívejte se se svými spolužáky o své foto vzpomínky](#)

VZKAZNÍK
[Navažte bližší kontakt – komunikujte se spolužáky](#)

DOKUMENTY
[Sdílejte studijní materiály a taháky](#)

Zdroj: www.spoluzaci.cz

4. TYPY A ROZDĚLENÍ ÚČASTNÍKŮ V SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍ

Ve dvacátých a třicátých letech 20. století se rozvíjela představa, že pro sociální organizaci industriální kapitalistické společnosti je typická atomizace, tedy že lidé jsou izolováni a podřízeni tlakům, které na ně vyvíjí trh, na němž se snaží uplatnit svou pracovní sílu. Takoví jedinci jsou v představách teorie masové společnosti vydáni na nemilost propagandě a jsou tak pod silným vlivem masových médií.⁷⁵ Vznik moderních mediálních uživatelů tak, jak je známe dnes, zapříčinil v polovině 15. století knihtisk, díky němuž se zformovali první uživatelé – čtenáři. Od té doby nabírali uživatelé rozmanitých podob záviselých na mnoha faktorech a to především na charakteru médií. Aktuálně nejzajímavějšími jsou uživatelé související s vývojem masových médií a to právě proto, že se jedná o různorodou množinu příjemců, jejímž členem se může stát kdokoli a zároveň tak zůstane v anonymitě, tudíž ten, kdo sdělení vytváří, není seznámen s uživateli, kteří obsah přijímají. Představa masových uživatelů je schopná oslovit různé typy příjemců, kteří sami o sobě netvoří sociální skupiny, přičemž jsou stále segmentováni podle jednotlivých faktorů, např. podle demografických ukazatelů, příslušnosti ke společenské třídě, životního stylu, a dalších.⁷⁶

Pro pochopení samotných procesů, které ovlivňují mediální komunikaci, je důležité pochopit nejprve chování všech subjektů, které jsou do komunikace zapojeny. Na jedné straně této komunikace figurují média, která samotnou produkci ovlivňují (organizace) a na straně druhé jsou ti, kdo mediální produkty využívají (uživatelé). Poznání těchto uživatelů, jejich proměn a chování je velmi důležité pro všechny, kdo se mediální komunikaci věnují a to zejména proto, že v současné době je užívání médií každodenní složkou života každého z nás. Člověk dnešní doby vstupuje do procesu mediální komunikace již tím, že si sdělení vybírá a následně je prověřuje, odmítá, nebo s nimi nesouhlasí, přičemž základním předpokladem pro porozumění médiím je určitá gramotnost.⁷⁷ V linii tištěných médií postačila člověku dovednost číst, k níž se

⁷⁵ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 91

⁷⁶ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura*, str. 65

⁷⁷ BARABÁSI, Albert-László. *V pavučině sítí*, str. 48

postupně vázaly dovednosti porozumět obrazu, porozumět vztahu obrazu a textu, ale i pochopení procesů stojící za vznikem obsahu, což je konečně proces týkající se mediální komunikace. V současné době mediální komunikace hraje zásadní roli v životech nás všech a pro pochopení procesů, na jejichž základě funguje, je jistý stupeň vzdělanosti nutný. Zásadními otázkami je to, zda jsou uživatelé médií manipulováni, zda média uživatele využívají ke svému užitku a zda jsou uživatelé pouze pasivními konzumenty obsahu, nebo si obsah sami aktivně vybírají. V rámci tématu pasivní x aktivní konzument existují dvě koncepce:⁷⁸

- Koncepce pasivního uživatele, jejíž představa stojí na tom, že uživatel je pasivní v recepci mediálních obsahů a reaguje pouze na podněty vycházející z médií. Koncepce je zřetelná již ve frankfurtské škole, kdy její představitelé postavili na základě pasivního uživatele kritiku role médií ve společnosti. Jejich přesvědčení lpí na teorii, že média působí na myšlení jednotlivých uživatelů a ti se nejsou schopni bránit, nejsou organizováni a jejich kulturní začlenění do společnosti zajišťují právě média. Po frankfurtské škole se od 50. let 20. století objevují studie, jak jsou média schopná ovlivnit veřejné mínění za pomoci mediálních sdělení.
- Koncepce aktivního uživatele je založena na rozdílném přístupu, uživatel je tedy považován za aktivní článek v mediální komunikaci; sám si vybírá, které sdělení přijme a jakým způsobem s ním naloží. V souladu s touto koncepcí existuje dvoustupňová hypotéza toku informace, kterou rozvíjeli Lazarsfeld, Berelson a Gaudet v práci *The People's Choice*. Tato hypotéza je postavena na teorii, že sdělení není přímo produkováno ke všem uživatelům, nýbrž je nejprve zpracováno aktivnějšími uživateli (tzv. názorovými vůdci), kteří sdělení šíří dál mezi ostatní uživatele. Další výzkumy tuto hypotézu neprokázaly, a proto se dvoustupňová komunikace považuje za vícestupňovou a komplexní.⁷⁹

V souvislosti s tématem internetu a sociálních sítí je důležité věnovat se tedy i faktoru, který toto médium drží živé, což jsou uživatelé. Uživatele můžeme vnímat jako typ příjemce, kterému je sdělení dodáváno a on se s tím nějak vypořádává, nebo

⁷⁹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 95

jako typ uživatele, který naopak se sdělením aktivně nakládá, sám je vyhledává a mnohdy i přispívá k následnému vývoji.

S nepatrnými odchylkami (podle typu média) lze vymezit čtyři základní charakteristiky mediálních uživatelů, pro které je příznačné:

1. plánování, organizování, sledování
2. podílení se na obecně dostupných činnostech
3. potěšující, zábavné a poučné vlastnosti (očekávající od média)
4. uživatel se dobrovolně stane uživatelem a sám rozhoduje o informacích, kterým bude přikládat svou pozornost.

4.1. Typy uživatelů

Na základě vývoje masových médií se mohou uživatelé rozlišovat na ty, kteří mají svůj původ již ve společnosti samé, nebo na ty, zabývající se tím, jaký typ obsahů jednotlivá média nabízejí. Může tak existovat sociální skupina představující potencionální uživatele, které médium osloví, nebo médium musí přijít s takovou nabídkou, kterou si lidé vyberou a stanou se tak jeho uživateli. Mediální produkce se tak může velmi dobře přizpůsobit potřebám jednotlivců skupin, či veřejnosti.⁸⁰ Uživatelé ale také mohou být vytvářeni na základě iniciace ze strany médií a to pomocí různých technologických inovací, nebo něčeho úplně nového, např. kanálu.

Takoví uživatelé mohou být popsáni třemi způsoby:⁸¹

- uživatelé využívající konkrétní mediální produkt (sociální síť, mobilní aplikaci...)
- uživatelé využívající konkrétní typ produktu (Facebook, Instagram...)
- uživatelé určení podle rysů (věk, pohlaví, vzdělání, životní styl...)

⁸⁰ BARABÁSI, Albert-László. *V pavučině sítí*, str. 38

⁸¹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, str. 93

Současná média se pohybují v natolik mediálně nasyceném trhu, že je nemyslitelné, aby zaujala početné a významné sociální skupiny (které by svá média měnili jen těžko), a proto musí na trhu hledat neobsazené segmenty potencionálních konzumentů, kterým nabídnou přitažlivé téma a vytvoří tak dojem sociální skupiny. Z hlediska stability uživatelů ke konkrétnímu médiu by bylo pro nová média snazší a daleko výhodnější oslovovat skupiny vnitřně soudružné a to jak zájmově, profesněji či sociálně. Nezbývá však než oslovení a formulace nové sociální skupiny, které budou moci nabídnout svou vlastní skupinovou mytologii. Problémem bývá, že takto vzniklí uživatelé si mohou vytvořit svou vlastní identitu sociální skupiny s tím rozdílem, že vzešli z médií, nikoliv ze společenského dění. Pro sociální sítě není nic typičtějšího, než generační rozlišování. Jak ukázaly výzkumy na Facebooku, skupinou, která roste nejrychleji, jsou uživatelé ve věku 25 let, přičemž uživatelé, kteří sociální síť využívají denně, nejsou starší 30 let.⁸²

⁸² Businessworld.cz [online]. [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://businessworld.cz/it-strategie/hrozby-v-socialnich-sitich-5246>

5. POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY RŮZNÝCH SKUPIN KONZUMENTŮ

Sociální sítě jsou nástrojem, který se různým způsobem dotýká každého z nás. Avšak vedle kladných vlastností, které sítě zprostředkovávají (komunikace, rychlost, soudružnost...) existují i vlastnosti negativní, které na nás mohou působit. Proto je praktická část zaměřena především na vnímání a přístup jednotlivých věkových kategorií k těmto sociálním sítím. S vědomím toho, že jsou elektronická média využívána především mladšími generacemi, ale zároveň se čím dál tím více dotýkají i středních a starších generací, byla kategorizace věkových skupin rozdělena následovně:

1. 13 – 18 let
2. 19 – 24 let
3. 25 – 35 let
4. 36 – 45 let
5. 45 – 55 let

Celkově bude dotazováno 20 respondentů, s tím, že z každé věkové kategorie budou zaznamenány výpovědi čtyř uživatelů. Hlavními ukazateli při zkoumání vybraných osob jsou: pohlaví, věk, dosažené vzdělání, zaměstnání a rodinný stav. Při rozhovorech je kladen důraz na to, aby se respondenti sebekriticky zamysleli nad svým přístupem a chováním na sociálních sítích. S úmyslem usměrnit praktickou část na skutečné výstupy chování a přístupů jednotlivců k sociálním sítím je nutné držet se striktně tohoto tématu, avšak je potřebné si uvědomit, že sociální sítě jsou úzce spjaté s internetem obecně. Internet sám o sobě nabízí mnohé další možnosti, jež respondenty mohou svádět k zahrnutí do svých odpovědí, což nebude považováno za chybnou výpověď, jelikož díky tomu bude umožněn náhled pro rozlišení přístupu k internetu a sociálním sítím jako takovým. Práce se věnuje sociálním sítím obecně, ovšem vzhledem k rozsáhlosti sociální sítě Facebook se dá předpokládat, že výpovědi respondentů se budou ubírat tímto směrem. Diskutované téma se tak pokusím rozšířit zařazením mobilních sociálních sítí, které nepopíratelně rozšíří obzor dalších využívaných sociálních sítí, které dnes již telefony nabízí.

5.1 Výzkum

V této části práce budou zkoumány vazby, které vybraní respondenti vytváří a pěstují, jaké jsou jejich tendence v chování a jak jsou ovlivněni vůči sociálním sítím. Z hlediska těchto vztahů, které ovlivňují vytváření a udržování sociálních médií, se bude praktická část pohybovat na poli kvalitativního výzkumu, který se bude snažit získat pohledy subjektů na zkoumaný předmět. Výhodou kvalitativního výzkumu je zaměření na menší počet respondentů, na důvody a příčiny jejich chování; přičemž nevýhodou může být neobsáhlost na populaci a nepřevoditelnost výsledků výzkumu do jiného prostředí.

5.2 Metody výzkumu

Podkladem k výzkumnému vzorku budou uživatelé sociálních sítí různých věkových kategorií. Cílem autorky je vytvořit výstupy jednotlivých kategorií, přičemž se zaměřuje především na praktické využívání sociálních sítí a přístupy jednotlivců k nim. Věkové kategorie jsou vytvořené podle předpokládaných preferencí tak, aby jejich věku odpovídaly zájmy, kvůli kterým sociální sítě vyhledávají; zároveň však je počítáno s odchylkami, které mohou nastat v souvislosti s tendencemi v chování na těchto sítích. Rovněž bylo potřeba stanovit věkové kategorie tak, aby skutečně zasáhly uživatele, tzn. věková kategorie 55+ již nebyla monitorována.

5.3 Strukturovaný rozhovor

Metodou výzkumu jsou polostrukturované rozhovory, které vycházejí z předem připravených otázek a jsou kladeny všem respondentům. Vzhledem k polostrukturovaným rozhovorům, které nemusí být nutně omezeny, bylo autorce umožněno zaměřit se na výpovědi respondentů více do hloubky a při nejasnostech nebo při zvlášť pozoruhodných jevech v přístupu k sociálním sítím klást doplňující otázky, což pomohlo k rozebrání podrobnější výpovědi respondentů a tím k lepšímu porozumění tomuto fenoménu. V rámci výzkumu je nutné počítat s faktem, že respondent nemusí na všechny otázky odpovídat správně. V úvodu rozhovoru je třeba seznámit respondenta s tématem rozhovoru, proč a za jakým cílem ho provádíme

a v neposlední řadě zmínit, zda je rozhovor anonymní či ne. Při rozhovoru se autorka v úvodu zaměřila na obecné informace a poté bylo cíleno na témata dle připraveného seznamu, přičemž otázky musí být správně formulované, krátké, srozumitelné a přizpůsobené schopnostem respondenta. Optimální doba pro získání potřebných informací byla v průměru $\frac{3}{4}$ hodiny. Obsah rozhovorů se zaměřoval i na obsahovou analýzu jednotlivých sociálních sítí, které stanovily podklad pro obecné charakteristiky respondentů.

5.4 Kvalitativní výzkum

V této fázi výzkumu byl proveden kvalitativní výzkum s vybranými respondenty různých věkových kategorií formou strukturovaného rozhovoru. Sběr dat probíhal s jednotlivými respondenty individuálně; dotazování tak neměli možnost ovlivňovat navzájem své výpovědi, zasahovat do rozhovoru nebo se inspirovat výpověďmi. Při vytváření rozhovoru se účastníci výzkumu zaměřili na poskytnutí širokého spektra informací týkající se daného tématu. Cílem výzkumu je pochopení problému, popis a stanovisko jednotlivých hypotéz. Při kvalitativním výzkumu se pracuje s malými soubory, sesbíraná data jsou nestandardizovaná a je potřeba je dále strukturovat a hledat podstatu. Základem bylo dodržení anonymity, kterou respondenti vyžadovali. Úplný přepis všech rozhovorů je k nahlédnutí v přílohách práce.

5.5 Zpracování dat

V praktické části budou porovnávány výstupy všech respondentů postupně na všech konkrétních otázkách, které budou řazeny tak, jak jsou uvedeny v příloze. Na každé jednotlivé otázce bude poukázáno na odlišnosti v užití a přístupu uživatelů různých věkových kategorií a to tím způsobem, že záměrně z celého spektra dotazovaných respondentů budou selektovány odpovědi, které jsou relevantní pro výzkum. V rozboru jednotlivých otázek se tak nemusí prolínat odpovědi všech respondentů, avšak na ně bude brán zřetel. Při zpracování výsledků je kladen důraz na to, aby se ve výsledku jasně promítly rozdílné přístupy napříč spektrem všech věkových kategorií. Otázky jsou záměrně pokládány tak, aby z nich bylo zřetelně jasné, čeho se chce při výstupu docílit; zjistit, jak sociální sítě uživatele ovlivňují, zda jsou

sociální sítě součástí každodenního života uživatele a také k čemu jsou sociální sítě primárně a aktivně využívány.

Při získávání rozhovorů byly brány v potaz následující hypotézy:

Hypotéza 1: Předpokládá se větší vnímání a zájem o sociální sítě ze strany mladších generací, oproti konzervativnější skupině starších uživatelů.

Hypotéza 2: Využívání sociálních sítí je progresivní součást internetového prostředí a tento způsob komunikace je využíván všemi skupinami uživatelů bez ohledu na věk.

Hypotéza 3: Orientace a využívání množstevní škály možností sociálního online světa si lépe a rychleji osvojí mladší generace; starší generace si osvojí pouze základní možnosti a pro jejich potřeby nutné funkce.

5.5.1 Sjedení odpovědí dotazovaných uživatelů sociálních sítí

Otázka č. 1: Jak dlouho využíváte sociální sítě?

Na tuto otázku byly vzhledem k různým věkovým kategoriím respondentů odpovědi různorodé, ovšem zarážející je fakt, že mnohdy mladší uživatelé využívají sociální sítě déle, než starší uživatelé. Čtrnáctiletá uživatelka Michaela na tuto otázku odpověděla: „*Sociální sítě využívám asi 6 let. Jako první jsem začala používat Facebook, nebo Skype, to už přesně nevím, ale bude to někdy od roku 2010.*“⁸³, což znamená, že její první zkušenost se sociální sítí byla ve věku 8mi let. Obdobnou výpověď poskytl skoro stejně starý respondent Erik, který přiznává, že při založení sociální sítě v tak mladém věku bylo nutné obejít pravidlo, což vzhledem k tomu, že to zvládlo dítě, nebylo ve výsledku tak složité. „*Facebook jsem si založil sám, protože jsem to viděl u sourozenců. Myslím, že je od 13ti let, takže proto, abych se mohl připojit, jsem si vymyslel falešné údaje, stačilo mi změnit jenom datum narození.*“⁸⁴Při zmonitorování výpovědí teenagerů se posléze projeví fakt, že takto brzké využívání není nic neobvyklého, což potvrzuje odpověď dnes již 21letého Tomáše: „*Sociální sítě jsem začal využívat zhruba v sedmé třídě, asi ve 13ti letech. Jako první jsem začal*

⁸³ Viz rozhovor, příloha MICHAELA J.

⁸⁴ Viz rozhovor, příloha ERIK M.

používat Facebook, ze začátku jsem nevěděl, jak to vůbec funguje, ale začal jsem to využívat kvůli jedné hře, kterou hrála celá třída.“⁸⁵ Tato výpověď je markantní oproti uživateli Petře, která ve 48mi letech využívá sociální síť poměrně krátkou dobu. „*Sociální síť, konkrétně Facebook využívám zhruba 2, 5 roku.*“⁸⁶ Většina dotazovaných uživatelů od věku 37 let využívá sociální síť v průměru 5 let, což je oproti výpovědím mladších respondentů nejnižší uvedená hodnota. Ze strany starších uživatelů je při odpovědích na tuto otázku zřejmé, že je sociální síť oslovily až později, než mladší uživatelé, kteří s využíváním začali již v útlém věku. V odpovědích se také odráží, že mladší uživatelé experimentovali s různými sociálními sítěmi, než zakotvili u sociální sítě dnešní doby Facebook, kdežto u starší generace byl Facebook mnohdy první i jedinou zkušeností.

Otázka č. 2: Proč jste sociální síť začal/a využívat?

Odlišné jsou i důvody, které respondenti uvádějí na otázku, proč sociální síť vůbec začali používat. Ve výsledku se projevuje zásadní odlišnost, a to sice, že mladší generace, v té době v podstatě ještě děti, začaly sociální síť využívat z nudy, nebo protože to viděli u někoho jiného, zatímco uživatelé starší generace chtěli zkusit nový trend spojení s přáteli, nebo byli nuceni si sociální síť založit z důvodu získávání potřebných informací a pro fungování ve společnosti. Výpovědi respondentů věkových kategorií 13 -18 let a 19 – 24 let se v podstatě nijak neliší. Mnozí uvádějí jako důvod především komunikaci, spojení s přáteli; zaregistrování se na sociální síť pro ně nebylo podmíněné pro školní, nebo pracovní povinnosti, ale bylo to z čistě zábavního a komunikačního hlediska. Sociální síť tak byla jakýmsi novým prostředkem pro dopisování si s přáteli a až později začala fungovat jako centrální zdroj informací např. ke školním povinnostem, což jednoznačně potvrzuje výpověď 18ti leté studentky střední školy Anety: „*Bylo to hlavně proto, že jsem měla telefon, na který se dobíjel kredit, který mi vydržel vždy jen chvíli, a tyto sociální síť byly v podstatě zadarmo. Byl to také trend, měl to každý a byla bych divná, kdybych to neměla. Na síti jsem si psala s kamarády, domlouvali jsme se, kdy půjdeme ven a tak. Začala jsem to používat hlavně kvůli nim a taky škole, dělali jsme přes síť společně domácí úkoly.*“⁸⁷ Obdobné

⁸⁵ Viz rozhovor, příloha TOMÁŠ N.

⁸⁶ Viz rozhovor, příloha PETRA Š.

⁸⁷ Viz rozhovor, příloha ANETA M.

tvrzení se prolíná i v názoru o necelých 10 let starší Elly, producentky pořadu Prostřeno na TV Prima. Sociální sítě začala také používat hlavně kvůli jednodušší komunikaci, a jelikož sama donedávna studovala, hodnotí sítě také jako užitečný zdroj informací. *„Bylo to něco nového, kdo to nesledoval, tak nebyl in i proto, že se tam děly věci, které jsem nedokázala v normálním reálném světě postřehnout. Bylo to celkově jednodušší, i co se týče školy. Sítě mi pomáhaly kontaktovat i lidi, se kterými jsem se normálně nebavila – bylo to jednodušší pro komunikaci s někým, aniž bychom byli v kontaktu face to face.“*⁸⁸ Odpovědi na otázku se začínají lišit na přelomu věkové kategorie 36 let+, kdy dospělí respondenti uvádějí jako hlavní důvod prohlížení fotografií, dohledávání bývalých spolužáků a také možnost pro prodej. Ve výpovědi uživatelky Zuzany je možné si všimnout faktu, že sociální síť Facebook jí posloužila jako nástroj k dohledání a zkontaktování bývalých spolužáků. Dalo by se očekávat, že k této možnosti využije sociální síť Spolužáci.cz, která jak už sám název napovídá je hlavním vodítkem pro dohledání bývalých spolužáků. Zdá se ale, že i touto vlastností Facebook předčil naši českou sociální síť. *„Chtěla jsem být hlavně ve spojení s přáteli. Zjistila jsem, že si nemusíme tolik volat, ale v kontaktu jsme neustále. Na síti si uděláme skupinu několika lidí a můžeme si psát dohromady. Na Facebooku jsem taky našla spoustu přátel z minulosti, na které jsem ztratila kontakt. Pomohlo mi to setkat se znovu se spolužáky, které jsem neviděla přes 30 let. Je to jednoduché, protože jsem všechny dohledala podle jejich jména.“*⁸⁹ Respondentka Anashrita vidí rovněž jako hlavní důvod pro využívání sociálních sítí jednoduché spojení s bývalými spolužáky a přáteli, ale na druhou stranu Facebook využívá také k prodeji. *„Facebook jsem začala používat, protože jsem hledala nějaký způsob, jak bych mohla prezentovat to, co dělám, tím myslím, že vyrábím náramky, řetízky, prstýnky. To, co vytvořím, potom nafotím a zveřejním na svém profilu; tak se to dostane mezi ostatní uživatele a potenciální zákazníci. Jinak skrze Facebook také samozřejmě komunikuji s přáteli.“*⁹⁰ Odlišný důvod pro využívání sociální sítě uvádí úřední pracovnice Petra, kterou k založení profilu na Facebooku dovedlo dálkové studium na vysoké škole a to proto, aby byla

⁸⁸ Viz rozhovor, příloha ELLA R.

⁸⁹ Viz rozhovor, příloha ZUZANA M.

⁹⁰ Viz rozhovor, příloha ANASHRITA H.

v kontaktu s ostatními studenty.⁹¹ Na rozdíl od ostatních uživatelů ji ovšem tato sociální síť nijak neoslovila a využívá ji tak čistě jen pro studijní účely.

Otázka č. 3: Proč využíváte sociální síť teď?

U mladších generací je jasně zřetelné (a dokonce to i sami přiznávají), že s postupem času se jejich zájem o sociální síť zmenšuje. Je to dáno pracovními povinnostmi, narůstajícími starostmi a tak už sociální síť nejsou využívány jako hlavní zdroj zábavy, ale figurují jako hlavní a rychlá spojka pro komunikaci, domluvu a informace. Studentka Nikola tvrdí, že sociální síť už používá pouze, když se nudí. *„Facebook mi tak zajistí několik minut zábavy a nepřetržitý přísun k informacím. Dále také můžu zůstat ve spojení s lidmi, kteří jsou mimo Českou republiku a sledovat jejich fotografie, jak se mají, co dělají a co je u nich nového.“*⁹² Je možné všimnout si toho, že sociální síť začínají být více a více využívány také jako prostředek propagace. To dokazuje hned několik výpovědí, ve kterých uživatelé přiznávají, že sociální síť slouží jako nástroj pro hledání zákazníků, podporu webových stránek i pro samotný prodej. *„V osobním životě je to důležité a v pracovním životě je to jednodušší kvůli komunikaci, protože díky Internetu nejsme závislí jen na SMS. Je to rozšířené natolik, že máme širší záběr komunikace, než přes klasický telefon a hlavně je to strašně rychlé a přehledné. Síť používám z 99% pro osobní využití, ale byly i doby, kdy mi síť sloužily i pro profesní cíle; třeba když jsem cvičila, tak to byl zdroj, skrze který jsem oslovovala lidi, kteří by mohli být mými potencionálními klienty.“*⁹³

Opačný přístup k sociálním sítím můžeme pozorovat u starších generací. Jejich tendence k tomu využívat sociální síť jako propagační nástroj nejsou tolik obvyklé, ale síť považují především jako spojku pro komunikaci. Zajímavé je tvrzení, že sociální síť může sloužit jako jakési album pro fotografie. Doba, kdy si lidé vyvolané fotografie ukládaly do fotoalb je téměř dávnou minulostí, což zapříčinila právě nová elektronická média. Právě prohlížení si fotografií je staršími věkovými skupinami často zmiňováno jako skální důvod k jejich používání. *„Facebook využívám kvůli sobě, čtu si zprávy, sleduji novinky ve světě, ale především od té doby, co pomalu přestalo být moderní vyvolávat si fotografie, chtěla jsem něco, kde bych si mohla jejich digitální podobu*

⁹¹ Viz rozhovor, příloha PETRA Š.

⁹² Viz rozhovor, příloha NIKOLA V.

⁹³ Viz rozhovor, příloha ELLA R.

prohlížet.“⁹⁴ Ke stejnému důvodu, který uvádí respondentka Zuzana, se přiklání i další respondent ze starší věkové kategorie. Martina ovšem neomezovalo postupné upadání vyvolávaných fotografií a tím pádem i nemožnost jejich fyzického prohlížení, ale vzhledem k tomu, že delší dobu pobýval v zahraničí, chtěl díky fotografiím zprostředkovat pohled zvenčí i svým přátelům. „*Tenkrát, když jsem byl pracovně ve Španělsku, udělal jsem tam spoustu krásných fotek, s kterými jsem se chtěl podělit svým přátelům. Rychlejší, než posílat určité množství fotografií přes e-mail bylo nahrát tyto fotografie, klidně i větší množství, jednoduše na Facebook a jedním kliknutím je sdílet mezi všechny mé přátele. Dodnes si přes Facebook posílám fotografie s kamarády, je to rychlý a levný způsob komunikace*“⁹⁵, tvrdí uživatel Martin.

Otázka č. 4: Kolik času si myslíte, že na sociálních sítích strávíte za 1 den?

Vzhledem k tomu, že sociální sítě jsou nedílnou součástí každého uživatele, je z hlediska výzkumu důležité zaznamenat, kolik času jsou jednotliví uživatelé ochotni věnovat tomuto virtuálnímu světu. Z výsledků je zřejmé, že uživatelé ze skupin do 24 let jsou ochotni být tzv. online průběžně celý den. To je umožněno stále více modernějšími technologiemi, díky nimž je přístup k sociálním sítím, i internetu obecně velmi snadný. Studentka Michaela se k této otázce vyjadřuje: „*Jelikož mám sociální síť v telefonu, trávím na ní hodně času, ale není to tak, že bych na Facebooku byla celý den, ale kdykoliv mi přijde nějaká zpráva, nebo oznámení, tak se mi to ukáže na telefonu a já se na to můžu kdykoliv podívat. Je to tedy nepravidelně celý den.*“⁹⁶ Podobný názor zastává i Tomáš, který blíže specifikuje dobu strávenou na sociálních sítích na 4 hodiny. „*Denně na sociálních sítích strávím 100% alespoň 3 hodiny. Vlastně nemůžu přesně určit, jelikož do toho koukám v průběhu celého dne pořád, když mám volný čas - což je velice smutné. Když počítám všechny sociální sítě, jako i Instagram, mohou to být i 4 hodiny denně.*“⁹⁷ Konkrétní a zároveň nejdelší časovou hodnotu uvedla teprve 14ti letá studentka základní školy, jež svůj čas trávený na sociálních sítích odhaduje následovně: „*Nevím přesně, ale bude to celkem dost. Klidně bych řekla, že 7 hodin.*“⁹⁸ Z výpovědí vyplývá, že v podstatě každý mladý uživatel do 24 let,

⁹⁴ Viz rozhovor, příloha ZUZANA M.

⁹⁵ Viz rozhovor, příloha MARTIN A.

⁹⁶ Viz rozhovor, příloha MICHAELA F.

⁹⁷ Viz rozhovor, příloha TOMÁŠ N.

⁹⁸ Viz rozhovor, příloha MICHAELA J.

který má chytrý telefon s přístupem k internetu, není časově ani jiným způsobem omezen v možnosti využívání sociálních sítí v průběhu celého dne. V důsledku toho, že technologie dnešních mobilních telefonů je natolik pokročilá, že dokáže zastat mnohé funkce stolního počítače, je uživatelům skoro podbízena možnost využívat telefon k obvyklým, ale i doplňkovým – zábavním účelům. Systém mobilních telefonů je již uzpůsoben takovým způsobem, aby dokázal vytvořit kompaktní náhled do klasických webových stránek, které k tomu čím dál tím častěji bývají uzpůsobovány. To samé se týká i sociálních sítí, které jsou z telefonu stejně lehce ovládatelné, jako z počítače. Chytrý telefon zastane mnohé funkce, od registrace, přes klasické využívání až po složitější úkony týkající se např. blokace. Odlišný názor se projevuje již ve věkové kategorii 25 let+, kdy uživatelé nejsou razantně ovlivněni pouze užíváním mobilních telefonů, ale zároveň stále využívají počítač, notebook, nebo tablet. Ve vyšších věkových kategoriích se rovněž odlišují výpovědi o času tráveném na sociálních sítích, kdy strávená doba nepřesáhne zpravidla více, než 3 hodiny. Toto tvrzení potvrzuje např. výpověď studenta vysoké školy Michaela, který byl dříve klasickým každodenním uživatelem. Postupem času si uvědomil, že mu sociální sítě ubírají spoustu času, a tak přehodnotil své priority a stal se jen občasným uživatelem pouze kvůli obchodu, který na sociální síti Facebook propaguje. Sám tvrdí: „*Dřív to bylo tak 3 hodiny denně čistého času, ale dnes to je maximálně půl hodiny a to pro plnění článků a příspěvků*“.⁹⁹ Doba trávená na sociálních sítích je dle výpovědí respondentů ovlivněná i tím, v jaké situaci se zrovna nachází, pokud jsou např. doma, v práci, v zahraničí apod. U respondentů v nejstarší věkové kategorii je paradoxní výpověď, že delší dobu stráví na síti, když jsou v zaměstnání. „*To záleží. Jdu třeba do práce, jsem tam přes noc a to mám Facebook pořád zapnutý. Záleží, mohu říct, že denně tak 2 -3 hodiny v průměru*“, tvrdí noční hlídač Amos. Podobně se vyjadřuje i pracovnice dispečinku: „*To záleží na tom, zda jsem v práci nebo doma. V práci podle směny 12h, nebo 24h a doma max.5h denně.*“

Otázka č. 5: Cítíte v sociálních sítích užitek, nebo negativa?

Sociální sítě přinášejí spoustu výhod týkajících se rychlé komunikace, snadnějšího dohledávání a sdílení informací, širší rozhled, snazší dostupnost atd.

⁹⁹ Viz rozhovor, příloha MICHAEL Z.

V souvislosti se získáváním odpovědí na tuto otázku bylo úmyslem dovést uživatele k zamyšlení se nad tím, zda jsou schopni mezi těmito klady odlišit i záporné vlastnosti, kterými sociální sítě taktéž disponují. Ve výsledku si záporné vlastnosti více připouštějí uživatelé z mladších věkových kategorií. O negativech, která sociální sítě přinášejí, jsou si uživatelé plně vědomi, jsou schopni je konkretizovat, avšak nijak zásadně je neovlivňují v jejich dalším využívání. Je zjevné, že negativní vlastnosti, kterých si jsou uživatelé plně vědomi, nejsou brány jako překážka. Dle výpovědí si jsou uživatelé vědomi všech nástrah, které sociální sítě skýtají, a tak je jejich chování na sociálních sítích ovlivněno pouze větší obezřetností. Negativní vlastnost sociální sítě Instagram vytyčuje student Tomáš: *„Samozřejmě cítím užitek v tom, že mi to usnadňuje komunikaci s přáteli, ale negativní je nechtěný náhled do soukromí. Zjistil jsem, že např. na Instagramu, když vkládáte fotky, tak kdokoli může zjistit, z jakého místa fotky nahráváte. To mi vadí, protože většinu fotek nahráváte z domova.“*¹⁰⁰ Negativní vlastnost z jiného pohledu zmiňuje student Michael: *„Negativum je ve ztrátě času, časové náročnosti a ztrátě soukromí, teoreticky i zabezpečení – nikdo neví, kam data chodí a jak se s nimi nakládá.“*¹⁰¹ Uživatelé si jsou plně vědomi toho, že sociální sítě zasahují do soukromí a jejich využívání zabere spoustu času. Čím dál častěji je možné všimnout si většího nátlaku ze strany sociálních sítí o poskytnutí podrobnějších soukromých uživatelských informací. Tyto náznaky jsou prezentovány neagresivním způsobem, se záměrem působení na uživatele pouze jako informativní vložka, např. *„Nezapomeňte, že kdykoliv máte v galerii nový snímek, můžete ho okamžitě zveřejnit na své zdi“*, *„Zapněte si automatickou lokalizaci, aby vaši přátelé měli vždy přehled o tom, kde se nacházíte“*, nebo *„Označte ostatní uživatele, kteří jsou s vámi označeni na fotografii“*. Sociální sítě jsou v podstatě uzpůsobeny tak, aby uživatele bavilo na nich trávit čas a aby se na ně rádi a co nejčastěji vraceli. Uživatelé si jsou tak vědomi i další negativní vlastnosti, kterou může být nutková tendence v jejich častějším užívání, jakási forma závislosti. Tohoto faktu si je vědoma uživatelka Ella: *„No pro mě je to především velký užitek, ale negativa vidím v tom, že spíš je to takové povědomí, že mě pořád něco někam táhne a říká: „Podívej se tam, nenapsal ti někdo?“ a v moment, kdy jsem bez signálu, tak je to taková svoboda. Když se zamyslím, co bych třeba mohla dělat, mohla bych otevřít knížku, ale jakmile mi někdo napíše, tak už je*

¹⁰⁰ Viz rozhovor, příloha TOMÁŠ N.

¹⁰¹ Viz rozhovor, příloha MICHAEL Z.

to jako spoušt'. Myslím si, že to je negativum, ale v městském životě je to nezbytné. Vadí mi, že mě pořád někdo „otravuje“, ale vlastně je to ten pocit závislosti. Vždy se můžu odpojit, připojit, napsat že ne, ale ten pocit, že to tady je a můžu to používat je silnější.“¹⁰² Skutečnost, že sociální sítě zasahují nejen do soukromí, ale dotýkají se i psychiky uživatelů potvrzuje výpověď Anety: „Cítím hlavně užitek, ale negativa jsou v tom, že třeba vidím to, co vidět nechci. Kolikrát si řeknu, že kdybych zrovna v tu chvíli nebyla online, neviděla bych to, co mě naštválo. To potom způsobí pocit, že si myslím, že mi náladu zkazila sociální síť. Vadí mi nejvíc to, že na sociální síti je člověk úplně někým jiným, než ve skutečnosti. Na sociální síti je každý někým jiným, alespoň trochu.“¹⁰³ Starší věkové kategorie vytyčují obdobné negativní vlastnosti s tím rozdílem, že si jich jsou stejně jako mladší uživatelé vědomi, avšak je tolik „neprožívají“. Zdůrazňují především ztrátu soukromí, možnost zneužití a zbytečné zveřejňování až moc soukromých informací, na druhou stranu však mnohem častěji hovoří o kladných vlastnostech, které sociální sítě nabízejí a to konkrétně o nalezení starých známých, bývalých spolužáků a přátel z dětství. „Nevýhodou Facebooku určitě je to, že může být návykový, což potom může vést k tomu, že uživatelé na něm tráví více času, než by měli. Výhodu vidím v tom, že jsem našla spoustu přátel z dětství, na které jsem ztratila kontakt“¹⁰⁴, vyjadřuje se učitelka Anashrita.

Otázka č. 6: Jaké jsou vaše nejvyužívanější sociální sítě?

Záměrem této otázky je zjistit, jaké sociální sítě jsou nejčastěji využívány českými uživateli. Uživatel má možnost vybírat z nepřeberného množství sociálních sítí, které jsou tvořeny tak, aby svým obsahem oslovily co největší množství potencionálních uživatelů. Uživatel se rozhoduje o využívání sociálních sítí na základě jejich obsahových vlastností. Proto, aby se sociální sítě navzájem od sebe odlišily a oslovily tak různé uživatele, bývá jejich schéma v jistých vlastnostech rozdílné. Např. mezi vlastnosti sociální sítě Instagram patří především vkládání fotografií, popisování fotografií krátkými hashtagy a označování uživatelů i lokalit, mezi vlastnosti sociální sítě Twitter patří zase vkládání krátkých textů (myšlenek, názorů) v maximálním rozsahu 140 znaků atd. Na tuto otázku odpověděl každý respondent

¹⁰² Viz rozhovor, příloha ELLA R.

¹⁰³ Viz rozhovor, příloha ANETA M.

¹⁰⁴ Viz rozhovor, příloha ANASHRITA H.

jednoznačně: Facebook. Na Facebooku je zpravidla přihlášen téměř každý uživatel, který využívá internet, záměrem ovšem bylo zjistit, co uživatelé jiných sociálních sítí, než Facebooku vyhledávají. Díky odpovědím je možné si všimnout toho, že více, než jednu nebo dvě sociální sítě používají mladší respondenti, starším respondentům stačí Facebook, na kterém najdou vše, co potřebují. „*Osobně využívám pouze Facebook a to každý den i několik hodin. V telefonu mám také staženou aplikaci Facebook, Messenger a Viber, ten ale používám pro komunikaci jen nárazově*“¹⁰⁵, tvrdí uživatelka Irena. Facebook považuje jako hlavní sociální síť i další respondent ze starší kategorie Amos: „*Facebook, Skype, Youtube pasivně. Přičemž každý den se podívám na ten Facebook. Na Youtube koukám spíš na dokumenty a takové věci.*“¹⁰⁶ Respondenti z mladších věkových kategorií vypověděli, že používají hned několik sociálních sítí, mezi něž patří nejčastěji Facebook, Instagram, Youtube a mobilní komunikační síť WhatsApp. Čtrnáctiletý Erik popisuje, k čemu mu jednotlivé sociální sítě slouží: „*Facebook, Youtube, Instagram, Snapchat, Shazam a Dubsmash. Na Facebooku komunikuji s lidmi, na Youtube si pouštím písničky a různá videa (týkající se sportu, vtipná videa apod.), Instagram používám kvůli fotkám (můžu zde sledovat fotky lidí, kteří mě baví a jsou mými idoly), Snapchat je k zábavě (posíláme si tam fotky a videa), Shazam používám, když slyším hezkou písničku a neznám její název a Dubsmash je o zábavě, můžu si tam dělat srandu sám ze sebe, protože jsou tam různé nahrávky z filmů, nebo i písničky, na které můžu předstírat, že je zpívám já.*“¹⁰⁷

Otázka č. 7: Jak by byl ovlivněn Váš den bez možnosti přístupu k sociálním sítím?

Podle odpovědí uživatelů na předchozí otázky, je zřejmé, že sociální sítě jsou každodenní součástí jejich životů. Někteří uživatelé se se sítěmi probouzí, v průběhu dne se na ně vrací a před spánkem je ještě kontrolují. Jsou jakýmsi dobrovolnými otroky těchto sítí. Na otázku však spoustu respondentů reagovalo poměrně kladně; 1 den bez možnosti přístupu k sociálním sítím by jim způsobil jisté komplikace, ale nebyl by to až tak závažný problém. Největší potíží vidí uživatelé především ve ztrátě komunikace. Uživatelka Denisa zmiňuje, že bez sociálních sítí by ztratila možnost zkontaktovat různé uživatele, na které má kontakt pouze skrze sociální síť: „*Jelikož*

¹⁰⁵ Viz rozhovor, příloha IRENA J.

¹⁰⁶ Viz rozhovor, příloha AMOS R.

¹⁰⁷ Viz rozhovor, příloha ERIK M.

jsem zvyklá primárně komunikovat s lidmi přes internetové sociální sítě, tak bych byla asi trochu nervózní, že někdo něco potřebuje a já si to nemůžu přečíst, protože jsou všichni zvyklí, že napíšu a já odpovím.“¹⁰⁸ Uživatelé zároveň přiznali, že by čas, který by jinak trávili na sociálních sítích, věnovali užitečnějším věcem, které jinak zanedbávají. „*Myslím, že na sociálních sítích nejsem moc závislý. Komunikoval bych přes SMSky. Věnoval bych se alespoň více sportu*“¹⁰⁹, vyjadřuje se student základní školy Erik. Ve výpovědi studentky střední školy Anety je prokazatelné, že užívání sociálních sítí je skutečně návykové a nemožnost k jejich přístupu by nekomplikovala až tak komunikaci, jako by zasahovala do psychiky. K otázce se vyjadřuje: „*Já jsem si to vyzkoušela několikrát. Deaktivovala jsem si profil a cítila jsem se úplně jinak. Nevím, jestli to byl pocit štěstí, nebo stesku nad vším tím, na co jsem zvyklá. Zároveň jsem ale věděla, že mě nemůže nic překvapit, rozveselit, nebo naštvat. Jednou jsem měla profil deaktivovaný 2 dny a cítila jsem se hodně nesvá. Když jsem něco potřebovala, tak jsem komunikovala přes SMS, ale stejně jsem to nevydržela a nakonec jsem se přihlásila.*“¹¹⁰ Na druhé straně jsou typy uživatelů převážně mezi staršími kategoriemi, kterým toto chování není úplně vlastní a na sociálních sítích se snaží trávit jen tolik času, kolik je nezbytně nutné. Sociální sítě jsou z jejich pohledu pouze jakýmsi zjednodušujícím nástrojem pro komunikaci s přáteli a rodinou, nikoliv prostředkem pro bezprostřední sledování aktuálního dění ve virtuálním světě. Jelikož se těchto uživatelů dotklo téma sociálních sítí až v pozdějším věku, na rozdíl od mladších uživatelů, které sociální sítě doprovázely mnohokrát již od období puberty, neznamenal by pro ně nemožnost přístupu k sociálním sítím až takovou ztrátu. Uživatel Amos tvrdí, že by ho den bez sociálních sítí neovlivnil nijak: „*Někdy jsem strašně rád bez telefonu. Často jezdím do Afriky a tam jsem vyloženě v džungli bez signálu. Myslím si, že je to špatné a pro mě to není žádný problém. Vnímám to jako riziko, protože je kolem nás neustále nějaký signál, elektromagnetické vlnění a to vše z Wi-Fi.*“¹¹¹ Den bez sociálních sítí by nijak zásadně neovlivnil ani uživatelku Zuzanu, která je toho názoru, že se bez sociálních sítí obešla předtím a obešla by se bez nich i nyní. „*Určitě bych našla způsob, jak komunikovat se svými přáteli i bez sociálních*

¹⁰⁸ Viz rozhovor, příloha DENISA B.

¹⁰⁹ Viz rozhovor, příloha ERIK M.

¹¹⁰ Viz rozhovor, příloha ANETA M.

¹¹¹ Viz rozhovor, příloha AMOS R.

sítí. Nakonec by to možná bylo lepší, protože by lidé k sobě měli blíž. Vnímám, že když mám tu možnost, tak pořád koukám do mobilu a znemožňuje mi to opravdovou komunikaci, protože hodně lidí mezi sebou komunikuje jen virtuálně a začali zapomínat na opravdové lidské vztahy.“¹¹²

Rozdíly v generačních přístupech k této otázce jsou zcela markantní. Mladí lidé považují sociální sítě za nezbytnou záležitost z hlediska komunikace osobní i marketingové, pracovních záležitostí, informovanosti. Přesto, že jsou si vědomi toho, že podvolení se těmto sítím znamená jistou ztrátu soukromí, času i kontroly nad sebou, tak se jejich názor nijak neliší v tom, že jsou sociální sítě plně užítku. Výstupy mladších respondentů působí dojmem, že přijali sociální sítě jako každodenní součást života, bez které by se sice dokázali obejít, ale neshledávají důvod, proč to dělat.

Otázka č. 8: Vnímáte, rozlišujete chování uživatelů při internetové komunikaci?

Komunikace je na sociálních sítích ovlivňována mnoha faktory, které uživatelé mohou vnímat. Může se jednat o změny v chování jednotlivých uživatelů, způsob komunikace, styl a tón komunikace a další. Smyslem otázky je zjistit, jestli uživatelé rozlišují virtuální komunikaci od reálné a jakým způsobem. Velká část respondentů z mladších kategorií na otázku odpovídala tak, že odlišné chování uživatelů při „chatování“ je nepopíratelné. Často je uváděno, že při komunikaci přes sociální sítě působí mnoho uživatelů jiným dojmem, přičemž jako hlavní ukazatele respondenti uvádí: přetváření se, prezentování se za někoho jiného, větší odvážnost. „*Na sociálních sítích každý reprezentuje své nejlepší já. Snaží se udělat dojem na lidi, ale ve skutečnosti nežije ten samý život, který předhazuje na těchto sítích. Na Facebooku se neprojeví reálné city, ale city které jednotlivý uživatel chce, aby si ostatní mysleli, že má*“¹¹³, tvrdí studentka Michaela. Uživatelka Denisa vnímá rozdíly na základě emocí: „*Kolikrát jsou lidé přes sociální sítě otevřenější, ale nedají se rozeznat emoce – neodhadnu, jak člověk to, co napsal myslí, nebo jaká je jeho skutečná reakce*“¹¹⁴, vyjadřuje se. Pro usnadnění rozeznání emocí, postojů a nálad při internetové komunikaci vznikly tzv. emotikony¹¹⁵, které mají podporovat tón komunikace.

¹¹² Viz rozhovor, příloha ZUZANA M.

¹¹³ Viz rozhovor, příloha MICHAELA F.

¹¹⁴ Viz rozhovor, příloha DENISA B.

¹¹⁵ Grafický symbol složený z interpunkčních znamének

Důležitost použití těchto symbolů v komunikaci zmiňuje uživatelka Aneta, která tvrdí: „*Hrozně mi vadí, když někdo nenapiše za větu smajlíka, protože si potom myslím, že je ten dotyčný naštvaný.*“¹¹⁶ V názoru uživatelky z věkové kategorie 36-45 let, je zřejmá podobnost v souvislosti s využíváním emotikon, které jí pomáhají nahradit chybějící gestikulaci v projevu, ale žádné jiné rozdíly v chování nepozoruje. K otázce se vyjadřuje: „*Nerozlišuji nějaké skryté chování za internetovou komunikací. To, že mi někdo napíše, беру jako čistě informativní a jako způsob domluvení schůzky, kde si informace skutečně sdělíme.*“¹¹⁷ Podobně se k otázce staví i uživatelka z věkové kategorie 36-45 let, která chování uživatelů rovněž nerozlišuje. „*Odlišné chování uživatelů při chatování nevnímám, když se mi něco nelíbí, tak nekomunikuji, nebo to přehlížím*“¹¹⁸, staví se k otázce.

Z výstupů dotazovaných uživatelů je zřejmé, že vnímání chování ostatních uživatelů na sociálních sítích je odlišné. Mladší uživatelé zaznamenávají jakoukoliv podnětnou reakci, zpětnou vazbu, nebo odpověď jako závaznou a všímají si toho, jak uživatel k této komunikaci přistupuje. Často si všímají drobných odlišností, které jsou patrné mezi reálnou komunikací a internetovou komunikací. Je zřejmé, že chtějí mít pocit sounáležitosti a jistotu, že uživatel ke komunikaci přistupuje stejně vážně. Na druhé straně starší uživatelé z věkových kategorií 36 let + a 46 let + nepozorují žádné odlišné znaky v internetové komunikaci, jelikož sociální médium považují skutečně za jakousi spojku a nepoddávají tomu více emocí a důležitosti. Když už si všimnou nějakého negativního prvku, nevěnují tomu pozornost a vyhledávají pouze to, co je zajímavé. Z těchto výstupů je možné vyvodit, že mladší uživatelé přistupují k sociálním sítím jako ke skutečně reálné formě komunikace a požadují, aby chování uživatelů odráželo skutečné vazby a reakce. Je možné si všimnout, že tito dotazovaní uživatelé často zmiňují fakt, že si všímají rozdílného chování a to v negativním smyslu; podle jejich slov se člověk mnohokrát vyjadřuje odvážněji skrze virtuální svět, než by se vyjadřoval v realitě. Sociální médium tak slabším jedincům může poskytovat jakousi záštitu pro projevení jiných forem chování, než by použil ve skutečné komunikaci. Jak již je zmiňováno výše, v odpovědích na tuto otázku ze strany starších

¹¹⁶ Viz rozhovor, příloha ANETA M.

¹¹⁷ Viz rozhovor, příloha ZUZANA M.

¹¹⁸ Viz rozhovor, příloha IRENA J.

uživatelů se tento problém nezmiňuje, z čehož lze soudit, že starší uživatelé nepřikládají internetové komunikaci hlubší význam a slouží jim pouze jako prvotní spojka v navazující reálné komunikaci. Mezigenerační přístupy k této otázce se projevují markantně.

Otázka č. 9: K čemu nejčastěji používáte sociální sítě?

Sociální sítě jsou především využívány k jednoduché, rychlé a téměř bezplatné komunikaci. Otázka má za cíl zjistit, jestli je komunikace skutečně primárním pojítkem mezi sociální sítí a uživatelem a pro jaké další vlastnosti jsou tyto sítě vyhledávány. Z odpovědí je patrné, že komunikace je skutečně skalním důvodem pro užívání sociálních sítí. Uživatelé využívají sociální sítě ke komunikaci s přáteli, s rodinou, s kolegy apod. Důležitým faktorem je to, že jsou v podstatě nepřetržitě k dispozici a do komunikace mohou jednoduchým způsobem zahrnout fotografie, hlasové záznamy, video záznamy, přílohy atd.; mohou tak skrze jednu sociální síť použít několik přidáných hodnot, které dříve fungovaly jako samostatné jednotky (např. e-mail pro posílání zpráv a fotografií, Skype pro přenos hovoru). Uživatelka Ella z věkové kategorie 25 – 35 let potvrzuje, že skrze sociální síť komunikuje ohledně nejrůznějších záležitostí, říká: *„K domlouvání si schůzek, potom ke komunikaci s kamarády, na které nemám čas, hodně často ke sdílení fotek daného momentu, vlastně i ke komunikaci s rodinou a blízkými.“*¹¹⁹ Rovněž 24 letému uživateli Bedřichovi slouží sociální sítě především ke komunikaci s přáteli, ale přiznává, že se v poslední době zaměřuje i na marketingové účely, tzv. social business, kdy prostřednictvím sociální sítě prodává zboží. Jak zmiňuje, sociální sítě jsou pro něj nejen komunikačním a marketingovým kanálem, ale jelikož je fanouškem různých zpravodajských serverů, získává tak i širší rozsah informací ze světa.¹²⁰

Uživatelé ze starších věkových kategorií zmiňují, že je pro ně rovněž důležitá rychlá komunikace, ovšem zaměřují se především na komunikaci a kvůli doplňkovým službám na sítích rozhodně víc času netráví. Petra, která je ve svých 48mi letech uživatelkou sociálních sítí pouhých 2, 5 roku odpovídá na otázku: *„Oceňuji rychlou komunikaci, ale bráním se tomu, abych sociální sítím věnovala více času, než*

¹¹⁹ Viz rozhovor, příloha ELLA R.

¹²⁰ Viz rozhovor, příloha BEDŘICH Š.

*je nezbytné, i když vím, že mé děti Facebook používají hodně a každý den.*¹²¹ Obdobný názor má jen o tři roky mladší uživatelka Zuzana, která používá sociální sítě především ke zrychlení komunikace. Tvrdí, že je to především z informativních důvodů a ne jako náhražka skutečné schůzky. Zastává totiž názor, že osobní setkání s přáteli se nedá skrz sociální síť nahradit.¹²² Nejen ke komunikaci, ale i z pracovních důvodů využívá sociální sítě 47mi letá uživatelka Irena, říká: *„Sociální sítě používám převážně ke komunikaci a to jak s přáteli, tak s klienty. Tím myslím komunikaci přes Facebook (zprávy, statusy, zveřejňování fotografií apod.) a ve velmi malé míře občas využiji Facebook i k zábavě a to formou hraní online her.*¹²³

Z výpovědí respondentů tak vyplývá, že sociální média jsou jakousi součástí kulturního systému, v němž se odehrává především komunikace. Konkrétně u této otázky se více, než u kterékoliv jiné projevuje patřičná shoda ve výpovědích respondentů, a to právě slovem „komunikace“. Přesto, že sociální média poskytují nepřeberné množství doplňkových aplikací, jsou hlavním nástrojem určeným pro komunikaci. Tato komunikace se dá ovšem chápat z různých úhlů pohledu, uživatel totiž může komunikovat přímo s jiným uživatelem skrze zprávy, nebo může komunikovat s více uživateli najednou prostřednictvím zveřejnění aktuálního statusu na svém soukromém profilu, nebo může komunikovat prostřednictvím nahrání fotografie, čímž rovněž sděluje aktuální stav, avšak grafickou podobou. Sociální média nabízejí různé formy komunikace a je na každém uživateli, jakou si zvolí. Z pohledu uživatelů všech věkových dotazovaných kategorií nabízejí sociální média řadu pozitivních efektů, mezi něž patří především zpřístupnění kultury, množnost k přístupu více aktualizovaných zpráv a také informační i názorová homogenizace společnosti.¹²⁴

Otázka č. 10: Myslíte si, že s nástupem chytrých telefonů se ještě více prodloužila doba trávená na sociálních sítích?

Jsou již minulostí doby, kdy se s internetem mohlo pracovat pouze na pevném počítači. Technologie se transformovaly od pevného počítače přes notebook, tablet

¹²¹ Viz rozhovor, příloha PETRA Š.

¹²² Viz rozhovor, příloha ZUZANA M.

¹²³ Viz rozhovor, příloha IRENA J.

¹²⁴ MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti* [online]. Praha: Votobia, 2003 [cit. 2016-03-02]. Institut mediální komunikace. ISBN 80-7220-157-3

až k mobilnímu telefonu. Podoba technologií se zmenšovala, ale jejich operativní systém je téměř srovnatelný se schopnostmi, kterými disponuje pevný počítač. Pro uživatele sociálních sítí je mobilní telefon dostačujícím nástrojem, který je schopen zastat funkce běžného počítače a poskytne tak veškeré činnosti, které uživatelé potřebují. Otázkou by mělo být zjištěno, jakou technologii jednotliví uživatelé skutečně využívají a k čemu. Odpovědi se opět rozcházejí s přibývajícím věkem respondentů. Velká část mladých lidí je již v dnešní době vlastníkem chytrého telefonu, který je pořízován především z toho důvodu, že je schopen poskytnout velký počet možností a to vše z tak malého technologického nástroje. Chytré telefony mají základní funkce (SMS zprávy, hovory, fotoaparát), ale mezi další kladné vlastnosti patří možnost přístupu k internetu, stahování souborů, stahování aplikací, jež jsou schopny kooperovat s telefonem, GPS systém a mnohé další. Respondentka Michaela se k otázce vyjadřuje: *„Rozhodně, pociťuji takový problém i u sebe. Sociální síť neslouží jen k nicnedělání, ale je dobrým způsobem pro komunikaci a orientaci ve světě. Jelikož telefon nosím u sebe prakticky kamkoliv, můžu se taky kdykoliv připojit na sociální síť. Tím se znásobuje i doba strávená na sociální síti. Jelikož počítač je větší, méně komfortní a musí se zapínat, je pro mě 100% méně využívaným zařízením pro možnost být na sociální síti.“*¹²⁵ Uživatelka Aneta tvrdí, že díky větším schopnostem telefonu je její doba trávená na sociálních sítích větší, říká: *„Určitě. Vidím to na sobě, když jsem měla starší typ telefonu, tak to moc nešlo. Ale vážně, čím jsou telefony chytřejší, tím víc jsme my hloupější a lehce ovlivnitelnější. Čím víc toho telefony umí, tak tím větší máme tendenci to zveřejňovat na Facebooku.“*¹²⁶ Stejný názor má i uživatelka Ella z vyšší věkové kategorie. *„Čím má člověk „vymakanější“ telefon, tím víc času na něm tráví, protože to láká na něco se podívat a vždy je na co se podívat – na počasí, na zprávy, na Facebook, někomu napsat“*¹²⁷, vyjadřuje se.

Záležitost přechodu z počítače na chytrý telefon se dotýká i starších uživatelů. Pokud mají děti, jsou si vědomi toho, že v mladších generacích je chytrý telefon již nutností, ale důležitým faktorem, který je samotné může často nutit k tomu chytrý telefon rovněž využívat, bývá zaměstnání. Se stále se rozvíjející sociální situací

¹²⁵ Viz rozhovor, příloha MICHAELA F.

¹²⁶ Viz rozhovor, příloha ANETA M.

¹²⁷ Viz rozhovor, příloha ELLA R.

ve společnosti je potřeba tzv. „držet krok“, což je ovlivněno především zaměstnáním a sociální vrstvou v okolí. Uživatel Amos z věkové kategorie do 45ti let si všímá toho, že lidé jsou v každé možné chvíli sehnuti nad mobilní obrazovkou. „*Jedu v tramvaji a skoro každý má skloněnou hlavu nad telefonem. Díky telefonům ztrácíme kontakt přímo s lidmi, odpojujeme se z přímé interaktivní komunikace. Já osobně na telefonu nemám internet, takže když jsem na Facebooku, tak přes počítač. Když jsem někde v práci, tak se připojím na WiFi, hlavně jsem to používal v práci kvůli podnikatelům, přes tyto aplikace jsem volal a domlouval různé schůzky*“¹²⁸, tvrdí. Důkaz toho, že sociální sítě a různé mobilní aplikace bývají čím dál častějším nástrojem pro vyřizování pracovních záležitostí, potvrzuje i výpověď respondenta Libora, který jak říká, všímá si toho, že jeho spolupracovníci využívají telefon pro vyřizování pracovních záležitostí čím dál tím častěji. Zmiňuje také, že se aktuálně nachází v pracovním kolektivu, ve kterém jako jediný ještě dokáže zacházet s faxem.¹²⁹

Výpovědi všech respondentů potvrzují, že mezi elektronická média již dávno nejsou zahrnována pouze rádia a televize, ale mezi řadu způsobů komunikace se řadí internet, telefon, videozáznam a další způsoby sdělování. Sociální sítě, jako komunikační médium oslovují stále více uživatelů bez ohledu na věk; od náctiletých uživatelů, kteří sociální sítě preferují pro komunikaci s přáteli a školními potřebám, přes uživatele mezi 20. a 30. rokem i středního věku, kteří na sociálních sítích podporují především social business, až přes starší generace, kteří chtějí zůstat v kontaktu s potomky i přáteli. Sociální sítě se stávají důležitou součástí uživatelů i dosavadních neuživatelů, protože čím dál častěji začíná platit, že každý, kdo používá internet, začne používat i sociální sítě.

Na základě získaných poznatků z rozhovorů je možné potvrdit první stanovenou hypotézu, která předpokládá větší zájem o sociální sítě ze strany mladších generací, oproti starším uživatelům. V podstatě každý respondent z mladší věkové kategorie je uživatelem hned několika sociálních sítí, přičemž většinu z nich využívá denně; oproti tomu starší uživatelé jsou sociálními sítěmi dotčeni jen velmi málo a jejich chování na sociálních sítích je mnohdy závislé na okolí. Uživatelé z věkových kategorií mezi 13 – 36 let využívají sociální sítě především kvůli komunikaci, ale i kvůli doplňkovým

¹²⁸ Viz rozhovor, příloha AMOS R.

¹²⁹ Viz rozhovor, příloha LIBOR S.

službám, které tyto sítě nabízejí - marketing, hromadné sdílení dokumentů, větší míra informovanosti.

Hypotéza č. 2 předpokládá, že sociální sítě jsou nepopíratelnou součástí internetových služeb, které oslovují různé spektrum uživatelů bez ohledu na věk. Tuto hypotézu potvrzují především výpovědi z otázek č. 2, 3 a 4, které jsou zaměřeny na důvod, proč jsou sociální sítě respondenty užívány a také na dobu, kterou na nich uživatelé tráví. V internetovém prostředí se využívání sociálních sítí pokládá za téměř samozřejmé a dotýká se uživatelů všech věkových kategorií pouze s rozdílem účelu využití těchto sociálních médií. Výpovědi respondentů prokazují, že sociální sítě zastávají především moderní nástroj komunikace, jenž poskytuje uživatelům především rychlost, kterou vyhledávají.

Hypotézu č. 3 potvrzují respondenti v odpovědích na otázky č. 7, 8 a 9, které se zaměřují především na vnímání a přijímání sociálních sítí ze strany aktivních uživatelů. Je zřejmé, že mladší uživatelé, kteří sociální sítě používají denně, mají jasnou představu o tom, co od sítí očekávají a co na nich vyhledávají. Zároveň však sociální sítě dokáží sloužit jako jakési pojítko ve volném čase, kdy uživatelé používají sociální sítě jako formu zábavy. Na druhé straně starším uživatelům stačí základní funkce, které sociální sítě nabízejí a to především možnost komunikace. Tito uživatelé považují sociální sítě za stěžejní nástroj pro komunikaci, která ovšem nemůže být nahrazena komunikací osobní. Hypotézu potvrzuje skutečnost, že mladší uživatelé více lpí na sebe prezentaci, kterou si vytvoří, čehož si mohou dopomoci právě vysokou škálou možností, které sociální sítě nabízejí.

ZÁVĚR

V posledním desetiletí 20. století umožnila globalizace mediální komunikace obrovské posuny v komunikačních technologiích. Došlo k závratnému rozvoji komunikačních možností prostřednictvím počítačů a počítačových systémů. Internet, zřetelně nejvýznamnější počín v oblasti mediálních technologií, je příznačný tím, že nemá žádného vlastníka, organizaci, nepsanou strukturu ani uživatelsky znatelná regulační opatření. V podstatě se jedná o nefyzikální prostor, v němž se mohou odehrávat různé typy komunikace. Jelikož je internet médiem, díky němuž sociální sítě fungují, je pokládáno jeho popsání vzniku a významu za nezbytné. V navazujících kapitolách je uvedeno popsání dvou nejpopulárnějších zahraničních komunitních webů, kterými jsou Facebook a Youtube, a pro srovnání s českým prostředím byla zvolena sociální síť Spolužáci.

Praktická část navázala ve smyslu analýzy přístupu respondentů různých věkových skupin k tomuto fenoménu. Zhodnocení výstupů praktické části je považováno za stěžejní bod diplomové práce, který se věnuje chování uživatelů při využívání sociálních sítí. Porovnáním jednotlivých odpovědí se docílilo závěru, že sociální sítě jsou skutečně fenoménem, jenž ovládl konzumenty různých věkových kategorií, avšak rozlišným způsobem. Polostrukturované rozhovory zaznamenaly reálný výjem z uživatelského pohledu na využití, oblíbenost, zkušenost a celkový náhled na sociální sítě v různých věkových skupinách uživatelů. Poskytnuté odpovědi tvoří základ pro praktickou komparaci odpovědí v jednotlivých otázkách, na jejichž základě jsou posouzeny mezigenerační přístupy k sociálním sítím jako celku.

Z dosažených výpovědí vyplývá, že velká část respondentů do 35 let považuje sociální sítě za nezbytnou součást každodenního života a to v souvislosti s komunikací jak osobní, tak i profesní. Dotazovaní uživatelé sociálních sítí si již mnohdy nedokáží představit, jak by život bez sociálních sítí fungoval. Uživatelé do 55 let shledávají v sociálních sítích rovněž užitek, avšak neznamenají pro ně až tak podstatný nástroj pro komunikaci jako pro mladší uživatele.

Na základě zpracovaných rozhovorů se potvrdily všechny tři hypotézy, které byly stanoveny před započítím praktické části práce. První hypotéza potvrdila,

že sociální sítě jsou aktivněji využívány ze strany mladších uživatelů oproti konzervativnějším starším uživatelům, avšak v tom smyslu, že mladší uživatelé jsou pravidelnými uživateli po delší dobu a využívají aktivně i jiné funkce než komunikaci. Druhá hypotéza potvrzuje, že sociální sítě jakožto progresivní součást internetového prostředí jsou bez ohledu na věk uživatelů využívány především jako komunikační kanál. V souvislosti s poskytnutými výpověďmi potvrdili uživatelé i třetí hypotézu, která definuje, že mladší uživatelé využívají mnohé další funkce, které sociální sítě nabízejí, což je v současné době podpořeno i narůstajícím počtem vlastníků chytrých telefonů a tabletů. Na druhé straně starší uživatelé se spokojí se základními funkcemi, které si na sociálních sítích osvojili v rámci nejnutnější potřeby.

Sociální sítě zapříčinily obrovský posun v odhalování osobní intimity. Především mladí lidé jsou schopni o sobě dobrovolně a podrobně sdělit veškeré informace týkající se jak profesních, zájmových i vztahových skutečností, načež mají uživatelé tendenci sdělovat, kým vlastně jsou a nemusí se škatulkovat podle jistého sociálního kontextu. Uživatelé se často chtějí přidružovat k různým strukturám a zájmovým skupinám alespoň na svém monitoru, přičemž je zde tendence tvorby falešné osobnosti, která se dělá hodnotnější a zajímavější, než jaká v reálném světě je. Tato nevyváženost se může stát rizikovým faktorem pro působení a vnímání jedince v reálném prostředí, kde bude muset čelit tváří v tvář situaci bez pomoci určité anonymity a pomoci virtuálního světa. Důsledkem pak může být nepříjemné zjištění, že sociální síť neodráží realitu a někteří uživatelé mohou tento stav vnímat velmi negativně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Seznam použitých českých zdrojů

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, ISBN 8071786977

KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČAMEK. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. ISBN 978-80-904764-0-0

MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti* [online]. Praha: Votobia, 2003 [cit. 2016-03-02]. Institut mediální komunikace. ISBN 80-7220-157-3

PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010, ISBN 978-80-245-1742-1

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BARABÁSI, Albert-László. *V pavučině sítí*. Vyd. 1. V Praze: Paseka, 2005. Fénix (Paseka). ISBN 80-7185-751-3

KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Vyd. 1. Brno: ComputerPress, 2011, 320 s. ISBN 978-80-251-3573-0

MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výbor z díla*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2000. Nové obzory (Jota). ISBN 80-7217-128-3

NEGROPONTE, Nicholas. *Digitální svět*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001, ISBN 80-7261-046-5

PROKOP, Dieter. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 2005, 409 s. Mediální studia. ISBN 80-246-0618-6

Seznam použitých internetových zdrojů

Aktuálně.cz [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/veda-a-technika/socialni-site/r~i:wiki:1456/>

Businessit.cz [online]. [cit. 2015-12-15]. Dostupné z:
<http://www.businessit.cz/cz/kyberneticka-kriminalita-ii-socialni-site-medium-hrozba-facebook.php>

Businessworld.cz [online]. [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://businessworld.cz/it-strategie/hrozby-v-socialnich-sitich-5246>

Earchiv.cz [online]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z:
<http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z:
http://www.fss.muni.cz/rpm/revue/heslar/nova_media.htm

Ibiblio.org [online]. [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
<http://www.ibiblio.org/pub/academic/communications/logs/Gulf-War/>

IRC.org [online]. [cit. 2016-01-04]. Dostupné z:
http://www.irc.org/history_docs/jarkko.html

Lupa.cz [online]. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kde-konci-legrace-a-zacina-kybersikana/>

Makevision.cz [online]. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z:
<http://www.makevision.net/texty/DP/socialni-media.html>

Portál o Youtube.com [online]. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z:
<http://youtube.vseznamu.cz/>

Remix.nicm.cz [online]. [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://remix.nicm.cz/socialni-sit-neni-jen-facebook/>

Siroň Michal: *Sociální sítě a jejich praktické využití* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: https://dip.felk.cvut.cz/browse/pdfcache/sironmic_2013bach.pdf

Socialnisite.123abc.cz [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z:
<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

Tyinternety.cz [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z:
<http://www.tyinternety.cz/socialni-site/sedm-hrozeb-socialnich-siti-na-co-si-davat-pozor/>

Zbiejczuk.com [online]. [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <http://zbiejczuk.com/web20/03-2-many-to-many.html>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vyobrazení typické IRC sítě	13
Obrázek 2: Čtyři typy nestrukturované komunikace	21
Obrázek 3: Náhled na úvodní stránku Facebook	40
Obrázek 4: Náhled na úvodní stránku Youtube	42
Obrázek 5: Náhled na úvodní stránku Spolužáci.cz	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Seznam otázek a podotázek použitých při polostrukturovaných rozhovorech

Příloha B - Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 13 -18 let

Příloha C - Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 19 -24 let

Příloha D - Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 25 – 35 let

Příloha E - Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 36 – 45 let

Příloha F - Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 46 – 55 let

PŘÍLOHY

Příloha A (Seznam otázek a podotázek použitých při polostrukturovaných rozhovorech)

1. Jak dlouho využíváte sociální sítě?
 - Která vámi využívaná sociální síť byla první?
2. Proč jste sociální sítě začal/a využívat?
 - Potřeboval/a jste je např. kvůli práci, škole, nebo kvůli novému trendu spojení s přáteli?
3. Proč využíváte sociální sítě teď?
 - Používáte sociální sítě pro osobní, nebo i komerční využití?
4. Kolik času si myslíte, že na sociálních sítích strávíte za 1 den?
5. Cítíte v sociálních sítích užitek, nebo negativa?
 - Je něco, co vám na sociálních sítích vyloženě vadí? Proč?
6. Jaké jsou vaše nejvyužívanější sociální sítě?
 - Kterou síť používáte skutečně každý den a kterou jen nárazově?
7. Jak by byl ovlivněný váš den bez možnosti přístupu k sociálním sítím?
 - Co by vám při neexistenci sociálních sítí chybělo nejvíce?
8. Vnímáte, rozlišujete chování uživatelů při internetové komunikaci?
 - Setkal/a jste se někdy s falešným profilem, kyberšikanou...?
9. K čemu nejčastěji používáte sociální sítě?
10. Myslíte si, že s nástupem chytrých telefonů se ještě více prodloužila doba trávená na sociálních sítích?
 - Jste momentálně víc „online“ na PC, nebo na telefonu?
 - Jaké doplňkové sociální aplikace na telefonu používáte?

Příloha B (Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 13 -18 let)

MICHAELA F. (18 let, základní vzdělání – studentka střední školy, au-pair v Londýně, svobodná)

1. Sociální sítě používám od roku 2009, kdy jsem začala používat Facebook. Alespoň 6x denně jsem si dávala různé statusy a používala jsem to spíš jako způsob veřejné komunikace s kýmkoliv. Nevyužívala jsem ani tolik zprávy, ale s přáteli jsme si dopisovali na tzv. „zdi“, která je viditelná všem, koho mám přidaného v přátelích. Teď využívám Facebook spíš jako zdroj nových informací o mých přátelích; z Facebooku vím, jak se mají lidé, se kterými se nemůžu vídat tak často, jak bych chtěla. Před Facebookem jsem pro tuto formu komunikace používala především ICQ, ale na Facebooku mě zaujala možnost sdílení fotografií.

2. Sociální síť, konkrétně Facebook jsem začal používat proto, že se stala tolik populární na základní škole a já jsem chtěla jít s dobou. Přišlo mi to jako nejlepší zdroj komunikace, který se doposud vymyslel. Facebook jsem potřebovala především proto, že jsme na něm měli soukromou stránku, kde si všichni spolužáci ujasňovali informace týkající se školy, např. jaký úkol se má do kdy odevzdat, kdy je sraz na exkurzi a dokonce jednou, když se škola z výjimečných důvodů zavřela kvůli prasklému potrubí, dozvěděla jsem se to ze statusu spolužačky.

3. Nyní sociální sítě využívám kvůli tomu, že si myslím, že je to nejlepší zdroj informací o přátelích a známých, které nemůžu vídat tak často. Facebook mi připomíná narozeniny, jsou na něm pozvánky na různé události, kterých bych se mohla chtít zúčastnit apod. Jelikož momentálně žiju v zahraničí, tak mám díky Facebooku dobrý přehled o tom, co se děje v Čechách. Můžu si bezplatně psát s kýmkoliv z jakékoliv země a prostě o všem vím, co dělají. Facebook tak využívám především pro osobní využití, ale když mě někdo ze známých poprosí o sdílení nějaké komerční věci, tak pokud mě ta věc zaujme, snažím se mu pomoci formou propagace na mé zdi. Někdy přepošlu odkaz i svým přátelům a napíšu, ať se na to podívají.

4. Jelikož mám sociální síť v telefonu, trávím na ní hodně času, ale není to tak, že bych na Facebooku byla celý den, ale kdykoliv mi přijde nějaká zpráva, nebo oznámení, tak se mi to ukáže na telefonu a já se na to můžu kdykoliv podívat. Je to tedy nepravidelně celý den.

5. Jako každá věc, mají i sociální sítě svoje klady a zápory, např. když se stane nějaká tragédie (páníček se nemůže starat o svého psa, neznámý člověk tráví psy ve veřejném parku, ztratí se nezletilá dívka), tak Facebook je dobrým využitím pro sdílení a ochranu proti takovým věcem. Samozřejmě má ale i svá negativa (u jedinců se může objevit závislost, kyberšikana, zveřejnění nelichotivých fotek z různých událostí). Na sociálních sítích mi vadí pozvánky na hry, je to otravné. Tyto pozvánky mi posílají přátelé, kteří tyto hry hrají.
6. Facebook, WhatsApp, Instagram, Skype a Tinder, přičemž Facebook, WhatsApp a Instagram používám opravdu každý den. Skype a Tinder sem tam. Skype používám pro komunikaci s rodinou.
7. No, tak to by byl hodně nudný den. Nevím, co bych dělala. Asi bych musela koukat na filmy, které už mám stažené v počítači. Možná bych se koukala i na televizi a snažila bych se zabavit jiným způsobem, ale chyběla by mi komunikace s lidmi. Utratila bych víc peněz za SMS zprávy. Možná bych začala i číst. Snažila bych se prostě najít jiný druh zábavy. Kdyby nebyly sociální sítě ani internet, tak by mi nejvíc chyběla snadná komunikace a informace o lidech, které nemůžu tolik vídat. Ztratila bych pojem o různých akcích a narozeninách známých.
8. Ano – na sociálních sítích každý reprezentuje své nejlepší já. Snaží se udělat dojem na lidi, ale ve skutečnosti nežije ten samý život, který předhazuje na těchto sítích. V dnešní době je komunikace na Facebooku pro mnoho lidí nezbytná, např. si všímám toho, že dvojice, která je po rozchodu sdílí na svůj profil smutné písničky, protože chtějí tomu dotyčnému ukázat, že jsou smutní. Sdělují tak své pocity pomocí sdílení konkrétní písničky. Na Facebooku se neprojevují reálné city, ale city které jednotlivý uživatel chce, aby si ostatní mysleli, že má. Falešné profily na Facebooku jsou také celkem časté, několikrát jsem viděla falešný profil mé kamarádky, nebo kamaráda. Lidé to dělají buď proto, že chtějí vypadat tak, jako ten dotyčný, nebo se snaží tvář jiného člověka použít pro nalákání bezbranných malých dětí. O této problematice dokonce nazpíval Ben Cristovao píseň Spi, kde mluví o falešných profilech, které lidé mají dokonce déle, než 7 let a získávají si tak důvěru.
9. Nejčastěji ke komunikaci s přáteli, které mám na Facebooku. A aktuálně pro zorientování se v tom, jak se mají ostatní lidé v Česku, když já jsem v Anglii. Vidím tak okamžiky, kterých se nemůžu zúčastnit.

10. Rozhodně, pocítuji takový problém i u sebe. Sociální síť neslouží jen k nicnedělání, ale je dobrým způsobem pro komunikaci a orientaci ve světě. Jelikož telefon nosím u sebe prakticky kamkoliv, můžu se taky kdykoliv připojit na sociální síť, např. v MHD, ve škole, při pauze na oběd, ráno když se vzbudím, prostě kdykoliv se mi zachce, můžu se kouknout co je nového. Tím se znásobuje i doba strávená na sociální síti. Jelikož počítač je větší, méně komfortní a musí se zapínat, je pro mě 100% méně využívaným zařízením pro možnost být na sociální síti. Telefon mám pořád u sebe, pořád zapnutý a tudíž mám jednodušší přístup k sociálním sítím. Novinky přichází na telefon jako zpráva, takže ihned vidím, že jsem objevila něco nového. Na telefonu používám WhatsApp prakticky jako SMSky, když se někde ztratím - mám aplikaci mapy v telefonu, když ráno nevím, jak se mám obléknout - poradí mi aplikace pro počasí, když se rozbije světlo – mám v telefonu baterku, když chci poslouchat muziku – mám telefon místo mp3 přehrávače, když se mi stýská – můžu si prohlížet galerii. Dokonce i Skype můžu používat přes telefon.

ERIK M. (13 let, základní vzdělání – student základní školy, nezaměstnaný, svobodný)

1. Facebook mám asi 3 roky. Jako první jsem začal chodit na Youtube, protože jsem si tam pouštěl písničky. Facebook jsem si založil sám, protože jsem to viděl u sourozenců. Myslím, že je od 13ti let, takže proto, abych se mohl připojit jsem si vymyslel falešné údaje, stačilo mi změnit jenom datum narození.

2. Hlavně je to kvůli komunikaci s ostatními. Je to jednoduché, protože je tam vše dohromady. Nemusím chodit na několik různých stránek, protože na Facebooku najdu vše, co mě zajímá – je tam spousta sdílených informací. Můžu být na chatu, můžu si prohlížet profily mých oblíbených osobností, můžu sledovat, co si kdo dává na zeď. Taky si tam zjišťuji spoustu informací do školy. Facebook používám kvůli spojení s kamarády i kvůli škole.

3. Třeba když se nudím, tak mi to „zabije“ čas. Když mám sportovní zápasy, tak si můžu dohledat různé podrobnosti a taky si zjišťuji informace do školy jako úkoly a z čeho píšeme testy. Profil mám hlavně kvůli sobě a kvůli věcem, co potřebuji.

4. Myslím, že tak 2 hodiny. Na Facebook koukám mezi přestávkami ve škole a odpoledne.

5. Obojí. Jsou lidi, kteří na sociálních sítích tráví moc času a nevnímají nic kolem sebe, ale zase je to rychlejší spojení a způsob zjišťování informací. Vadí mi lidi, kteří se na sociálních sítích až moc vyjadřují. Taky si všímám, že hodně holek i kluků v mém okolí sdílí každý nesmysl a ke všemu se vyjadřují hloupými komentáři.
6. Facebook, Youtube, Instagram, Snapchat, Shazam a Dubsplash. Na Facebooku komunikuji s lidmi, na Youtube si pouštím písničky a různá videa (týkající se sportu, vtipná videa apod.), Instagram používám kvůli fotkám (můžu zde sledovat fotky lidí, kteří mě baví a jsou mými idoly), Snapchat je k zábavě (posíláme si tam fotky a videa), Shazam používám, když slyším hezkou písničku a neznám její název a Dubsplash je o zábavě, můžu si tam dělat srandu sám ze sebe, protože jsou tam různé nahrávky z filmů, nebo i písničky, na které můžu předstírat, že je zpívám já. Z těchto sítí používám každý den Facebook, Snapchat a Youtube.
7. Myslím, že na sociálních sítích nejsem moc závislý. Komunikoval bych přes SMSky. Věnoval bych se alespoň více sportu. Kdyby nebyl internet, tak by mi hodně chyběla Wikipedie, kterou potřebuju na referáty, Youtube a Facebook.
8. Je to hodně jiné, než při reálné komunikaci. Přes internet jsou všichni nebojácní a vyjadřují se tak, jak by doopravdy nemluvili. Třeba holky se na Facebooku snaží vypadat dospěle. Na internetu jsem narazil na několik falešných profilů, ale já si přidávám jen lidi, které doopravdy znám. Jakmile mi přijde žádost od někoho, jehož jméno neznám a neprijde mi povědomé, odmítnu jeho žádost o přátelství. Tím se vyhýbám i kyberšikaně.
9. Ke komunikaci s lidmi, přidávání fotek a sledování mých oblíbených umělců.
10. Stoprocentně, protože počítač si s sebou v kapse nemůžu nosit. Telefon mám pořád při ruce, takže když se nudím třeba v tramvaji, tak si můžu zatím surfovat po internetu. Když byli dřív jen počítače, tak jsem mohl být online jen doma, ale teď už mají wifi připojení i tramvaje. Já jsem jenom na telefonu, ani počítač nemám. Proto si i do školy vyhledávám informace na mobilu a přepisuji na papír. V telefonu mám všechno a používám na něm hodně aplikací, např. hry, úpravy fotek a aplikace, které se mi hodí při sportování (počítají uběhnuté km, spálené kalorie i denní příjem potravy).

ANETA M. (18 let, základní vzdělání – studentka střední školy, recepční, svobodná)

1. To si pamatuji naprosto přesně, od roku 2009. Okoukala jsem to od starší sestry, nejdřív jsem nechápala, jak na tom může trávit tolik času, ale nakonec jsem dopadla podobně. Jako první jsem začala používat ICQ, kde jsme si psali se spolužáky ze základní školy a potom přišel Facebook.
2. Bylo to hlavně proto, že jsem měla telefon, na který se dobíjel kredit, který mi vydržel vždy jen chvíli, a tyto sociální sítě byly v podstatě zadarmo. Byl to také trend, měl to každý a byla bych divná, kdybych to neměla. Na síti jsem si psala s kamarády, domlouvali jsme se, kdy půjdeme ven a tak. Začala jsem to používat hlavně kvůli nim a taky škole, dělali jsme přes síť společně domácí úkoly.
3. Teď už jsem na to natolik zvyklá, že si bez toho nedokážu představit život. Potřebuji to teď mnohem víc, než když jsem byla menší. Máme se spolužáky založenou skupinu třídy, kde sdílíme maturitní otázky, dál síť používám pro plánování si směn do práce, kolikrát na nich hledám i nabídky na práci, nebo různé recenze. Na Facebooku jsou věci, které se ráda prohlížím. Je to taková rutina.
4. No, upřímně si myslím, že jsem na Facebooku průběžně celý den. Např. během hodiny ve škole mi napíše pár lidí, tak jim odpíšu a už jenom to je využívání sociální sítě. I když to zní hloupě, jsem opravdu online celý den.
5. Cítím hlavně užitek, ale negativa jsou v tom, že třeba vidím to, co vidět nechci. Kolikrát si řeknu, že kdybych zrovna v tu chvíli nebyla online, neviděla bych to, co mě naštvalo. To potom způsobí pocit, že si myslím, že mi náladu zkazila sociální síť. Vadí mi nejvíc to, že na sociální síti je člověk úplně někým jiným, než ve skutečnosti. Na sociální síti je každý někým jiným, alespoň trochu.
6. Facebook, Youtube, Dubsmash, Instagram a WhatsApp. Denně používám Facebook, Dubsmash a Instagram. Právě třeba Instagram používám každý den, ale neznamena to, že každý den přidávám fotky, jen si ho občas projedu, abych toho potom neměla hodně. Ostatní sítě používám nárazově.
7. Já jsem si to vyzkoušela několikrát. Deaktivovala jsem si profil a cítila jsem se úplně jinak. Nevím, jestli to byl pocit štěstí, nebo stesku nad vším tím, na co jsem zvyklá. Zároveň jsem ale věděla, že mě nemůže nic překvapit, rozveselit, nebo naštvat. Jednou jsem měla profil deaktivovaný 2 dny a cítila jsem se hodně nesvá. Když jsem něco potřebovala, tak jsem komunikovala přes SMS, ale stejně jsem to nevydržela

a nakonec jsem se přihlásila. Kdyby nebyl internet, chyběly by mi informace ze světa, protože na zprávy moc nekoukám. Chybělo by mi spojení s mými ne až tak dobrými kamarády, se kterými se nestýkám každý den. Na málokoho mám telefonní kontakt, protože spoléhám na Facebook.

8. Ano. Hrozně mi vadí, když někdo nenapíše za větu smajlíka, protože si potom myslím, že je ten dotyčný naštvaný. Já zastávám to, že jak se člověk chová v realitě, tak by se měl chovat i na sociální síti. Na síti jsem se setkala s falešným profilem, bylo to ze strany lidí, se kterými se nebavím a chtěli tak nahlížet na můj profil. Někdy mi také vadí, že lidé používají nevhodné komentáře pod fotky.

9. Ke komunikaci s přáteli. Vlastně jen ke komunikaci a k vyhledávání informací.

10. Určitě. Vidím to na sobě, když jsem měla starší typ telefonu, tak to moc nešlo. Ale vážně, čím jsou telefony chytřejší, tím víc jsme my hloupější a lehce ovlivnitelnější. Čím víc toho telefony umí, třeba paronamatické snímky, tak tím větší máme tendenci to zveřejňovat na Facebooku. To spolu vše souvisí. Já jsem víc online na telefonu, protože počítač už mi přijde moc veliký a hlavně na telefonu můžu dělat v podstatě to samé a vejde se mi do kapsy. Můžu na něm např. odepsat na e-mail v přírodě a nemusím s sebou tahat notebook. Na telefonu používám i aplikace Snapchat, Messenger, Dubsplash, Shazam a Instagram.

MICHAELA J. (14 let, základní vzdělání – studentka základní školy, nezaměstnaná, svobodná)

1. Sociální sítě využívám asi 6 let. Jako první jsem začala používat Facebook, nebo Skype, to už přesně nevím, ale bude to někdy od roku 2010.

2. Začala jsem je používat hlavně kvůli domluvě s kamarády a tehdy ještě kvůli hrám.

3. Abych se mohla nějak spojit a domluvit s ostatními lidmi.

4. Nevím přesně, ale bude to celkem dost. Klidně bych řekla, že 7 hodin.

5. Určitě užitek, ale když je někdo neopatrný, tak to může dopadnout i negativně. Vadí mi to, že se na sociálních sítích dá lehce vytvořit závislost.

6. Facebook, Instagram, Snapchat, Skype. Každý den se podívám na Instagram, Facebook i Snapchat. Nárazově použiji Skype a to když se domluvíme s kamarády.

7. To opravdu nevím. Určitě by mi chyběla domluva s přáteli a získávání některých informací z určitých skupin.

8. Ano, u některých je rozdíl v chování značně viditelný. Jejich chování je na síti jiné, než ve skutečnosti, např. lidé, kteří ve skutečnosti nechodí moc ven a normálně neprojevují zájem být začlenění v kolektivu, tak mají na síti vytvořenou identitu, ani nemusí být falešná, je to jejich opravdový profil, ale najednou mají spoustu přátel a jsou oblíbení, často to ale bývají přátelé, které si vytvořili přes síť. S falešným profilem jsem se setkala, denně mi chodí žádosti i přidání mezi přátele od falešných uživatelů, ale jsem opatrná a žádosti nepřijímám.

9. Hlavně pro komunikaci.

10. Určitě ano, telefon mám pořád u sebe, takže můžu být na Facebooku třeba i ve škole, což dřív šlo jen, když jsme měli hodiny, kdy jsme dělali něco na počítači. A samozřejmě na počítači doma. Teď už ale nejsem odkázaná na počítač, nemusím čekat, až na něm ostatní doma něco dodělají, ale mám telefon a na něj se můžu podívat kdykoliv chci.

Příloha C (Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 19 -24 let)

NIKOLA V. (21 let, OA s maturitou, recepční, svobodná)

1. Sociální sítě využívám již 7 let. Jako první jsem začala používat ICQ.

2. Protože jsem chtěla být v kontaktu se svými přáteli a v té době začali sociální sítě používat všichni v mém okolí. Po kamarádčině naléhání jsem si založila svůj profil a začala tak využívat všechny možnosti, které sociální síť nabízela.

3. Z velké části proto, že se nudím a Facebook mi tak zajistí několik minut zábavy a nepřetržitý přísun k informacím. Dále také můžu zůstat ve spojení s lidmi, kteří jsou mimo Českou republiku a sledovat jejich fotografie, jak se mají, co dělají a co je u nich nového. Facebook používám jak k osobnímu účelu, tak i jako propagační nástroj a dobré promo různých akcí týkajících se např. večírků a společenských událostí.

4. Poslední dobou je to maximálně 1 hodina. Záleží na mém denním harmonogramu. Dřív jsem byla schopná na internetu strávit několik hodin denně, avšak s vyšším věkem a s ním spojenými povinnostmi mi na to nezbyvá moc času.

5. Obojí. Jako užitek samozřejmě vidím lehký způsob komunikace a seznámení a negativa, že nikdy nevíme, kdo sedí na druhé straně. Jinak mi obecně na sociálních sítích nevadí asi nic, protože např. Facebook nabízí možnost zablokovat, zrušit, nebo jiným způsobem odstranit nežádoucí vlivy. Tudíž nemohu říci, že by mi osobně něco vadilo, ale myslím si, že někteří lidé jsou schopni o sobě sdělovat až moc důvěrných informací.
6. Především používám Facebook, Instagram a WhatsApp. WhatsApp používám každý den, vlastně místo SMS zpráv a na Instagram se podívám jednou za čas.
7. Upřímně si myslím, že můj den by nebyl nijak ovlivněn, protože můžu napsat SMS zprávu, nebo zavolat, ale na druhou stranu jsem to ještě nikdy nezkusila. Kdyby se mi teď vypnul internet, asi by mi nejvíc chyběla možnost aktuálně si vyhledat jízdní řády, což je aplikace ke stažení, protože se často potřebuji přepravovat po celé Praze.
8. Ano, jelikož nevidíme jak se druzí tváří na danou zprávu a mnohdy si svou odpověď několikrát rozmyslí, než jí napíší. Tudíž preferuji osobní kontakt. Osobně jsem se nesetkala s nevhodným chováním na sociálních sítích, nebo nějakou falešnou osobností, ale moje kamarádka se stala terčem posměchu za sdílenou fotografii na Facebooku. V té době byla na Facebooku vytvořena skupina, kam se vkládali fotografie lidí, kteří ostatním připadali např. nevhodně oblečení, nebo se jim vysmívali kvůli jiným věcem. Fotka mé kamarádky byla v této skupině zveřejněna a komentována ohledně jejího oblečení.
9. Především pro komunikaci s přáteli, je to dobrý způsob jak být stále v kontaktu.
10. Myslím si, že ano. Osobně si však všímám toho, že dříve když se v telefonu vyčerpala internetová data, bylo možné internet stále používat, zatímco dnes se služba vypne a pro opětovné používání je nutné doplatit si nová data. Já dávám přednost telefonu, počítač pro sociální účely nevyužívám už skoro vůbec. Pracuji na něm především ve škole. V telefonu mám vše, Facebook, WhatsApp i Instagram. Nově jsem si také do telefonu stáhla aplikaci Snapchat, která virtuálně umožňuje sdílet fotografie a krátká videa s možností přidat nějaký popisek. Mezi kamarády tuto aplikaci momentálně používáme jako takový způsob, kterým sdílujeme informace, co právě děláme, přičemž po otevření této fotky nebo videa už nelze soubor otevřít znovu. Často si tak posíláme vtipné momenty.

TOMÁŠ N. (21 let, základní vzdělání – student střední školy, brigádník na stavbě, svobodný)

1. Sociální sítě jsem začal využívat zhruba v sedmé třídě, asi ve 13ti letech. Jako první jsem začal používat Facebook, ze začátku jsem nevěděl, jak to vůbec funguje, ale začal jsem to využívat kvůli jedné hře, kterou hrála celá třída. Byla to hra FarmVille.
2. Především kvůli tomu, že celá moje třída tam hrála hru FarmVille, tak jsem nechtěl být pozadu. Poté jsem k Facebooku více přičichl a začal jsem využívat veškeré služby, které Facebook nabízel. Především dopisování si s přáteli a sdílení věcí, které se mi v té době zdály býti důležité.
3. Dnes využívám sociální sítě především ke stejnému důvodu, ale ne k hraní her, ale hlavně ke komunikaci s přáteli. Především tam zabíjím nudu koukáním na zeď ostatním uživatelům. Teď využívám Facebook hlavně pro sebe, ale do budoucna plánuji použít Facebook i pro komerční využití ve smyslu reklamy pro moji firmu, která se bude zabývat prodejem oblečení.
4. Denně na sociálních sítích strávím 100% alespoň 3 hodiny. Vlastně nemůžu přesně určit, jelikož do toho koukám v průběhu celého dne pořád, když mám volný čas - což je velice smutné. Když počítám všechny sociální sítě, jako i Instagram, mohou to být i 4 hodiny denně.
5. Samozřejmě cítím užitek v tom, že mi to usnadňuje komunikaci s přáteli, ale negativní je nechtěný náhled do soukromí. Zjistil jsem, že např. na Instagramu, když vkládáte fotky, tak kdokoli může zjistit, z jakého místa fotky nahráváte. To mi vadí, protože většinu fotek nahráváte z domova. Kdokoli bude chtít, tak může zjistit i číslo popisné z místa, odkud fotky nahráváte. To jsem zjistil nedávno. Vlastně kdokoli má Instagram a nemá tam soukromý účet, což moc lidí už nemá, může být kýmkoliv dohledatelný. To znamená, že když si třeba hezká slečna nahraje pár fotek ze stejného místa, je odvoditelné, kde jí můžete hledat.
6. Nejvíce používám Facebook, Instagram, Badoo a Twitter. Z toho Facebook používám opravdu denně.
7. Nebyl by ovlivněný až tak nemožností přístupu k sociálním sítím, to by mi tolik nevadilo, ale spíše by mi vadilo, že nevím, co se děje ve světě, protože hodně sleduji zprávy a ostatní média. Nejvíce by mi vadilo, že bych musel věřit jen neoficiálním zprávám, nemohl bych si ověřovat pravdu z více zdrojů.

8. Rozlišuji, podle různých náznaků poznám, jakou má uživatel náladu, kdy je ironický apod. S falešným profilem jsem se setkal, především kvůli sexuálním nabídkám.
9. Sociální sítě používám především ke konverzaci s ostatními členy sociálních sítí.
10. Ano, tak o 100%. Já jsem momentálně víc online na telefonu, oproti PC tak 90%. Na telefonu používám kromě Facebooku i WhatsApp, Badoo, Mapy, Meteoradar, hry, Idos, Instagram, LayOut, Viber, SinotLiga atd.

DENISA B. (23 let, vyučená kadeřnice, momentálně brigádnice v restauraci, svobodná)

1. Celkově sociální sítě využívám už 11 let. Začalo to ICQ, když mi bylo 12 let a Lidé.cz; to jsem využívala zhruba do 16ti let. Potom jsem v 17ti objevila Facebook a na něm jsem zůstala dodnes.
2. Protože jsem si na nich mohla psát zadarmo s kamarády. Také mám velký přehled o tom, co mě zajímá. Snadno si člověk vyhledá, to co ho zajímá. Připadá mi, že kdybych hledala něco na internetu, tak je to obtížnější, než na Facebooku. Všichni jsou Facebookem ovládnutí. Na internetu zadáváte klíčová slova, co chcete najít, ale naopak na Facebooku všichni sdílejí různé informace, takže mě hned vše praští do očí. Sleduji tak i věci, které by mě nenapadlo vyhledat sama od sebe.
3. Nyní je to nedílnou součástí mého života, kde vlastně převládá komunikace s lidmi hlavně přes sociální sítě. Dnes už málokdo komunikuje přes SMS. Dřív jsem Facebook používala i pro komerční využití, kdy jsem se snažila propagovat samu sebe jako kadeřnici a snažila jsem se sehnat zákazníky. Dnes už sít používám pouze pro osobní využití.
4. Průběžně celý den. Pokud nejsem v práci, kde nemůžu být online. Jinak jsem přihlášená neustále. Když je čas, tak brouzdám a když čas není, tak jsem online jen, když mi někdo napíše. Dostupná jsem ale celý den.
5. Užitek v tom, že se dá přes sociální sítě dobře a rychle komunikovat a negativa v tom, že za chvíli nás to pohltí. Tak se to stupňuje, že si myslím, že za chvíli nebudeme žít jinak než online na internetu. Na sociálních sítích mi vadí, že každý zveřejňuje kolikrát i blbosti a někdy to až přespříliš zasahuje do soukromí. Lidé se na sítích otevírají víc, než v realitě.

6. Používám hlavně Facebook a protože jsem především na telefonu tak i ostatní mobilní aplikace jako je WhatsApp, Viber, Instagram a Snapchat. Na Facebooku a na WhatsAppu jsem každý den a nárazově navštívím Instagram.

7. Jelikož jsem zvyklá primárně komunikovat s lidmi přes internetové sociální sítě, tak bych byla asi trochu nervózní, že někdo něco potřebuje a já si to nemůžu přečíst, protože jsou všichni zvyklí, že napíšu a já odpovím. Málokoho napadne napsat SMSku a hlavně, protože jsme mezi sebou v kontaktu převážně na sociálních sítích, tak na sebe nemáme kolikrát ani telefonní kontakt. Kdyby nebyl internet, tak by mi chybělo to, že si např. hledám spojení MHD, které využívám nejvíc, abych nečekala zbytečně na zastávce. Taky bych se cítila ošizená o to, že si nemůžu vyhledat různé informace. Jsem také zvyklá provádět většinu plateb přes internet.

8. Ano, kolikrát jsou lidé přes sociální sítě otevřenější, ale nedají se rozeznat emoce - neodhadnu, jak člověk to co napsal myslí, nebo jaká je jeho skutečná reakce. Na internetu se moje kamarádka setkala s falešným profilem – její tehdejší přítel si vytvořil falešný profil mužského pohlaví, aby na tom svou partnerku načapal. Falešný uživatel se tak snažil zjistit, jak by se zachovala.

9. Především k posílání fotek, ke komunikaci s přáteli a kolegy z práce.

10. Ano, protože když byl internet dostupný jen na pevném PC, tak lidé na něm trávili čas jen doma, ale dnes když se lidé sejdou třeba na schůzce, tak jsou pořád online, skoro 24 hodin denně. Jelikož jsem dělala v restauraci, tak jsem si začala všímat, že paradoxně první, na co se lidé ptají, nejsou informace o jídle, ale heslo k WiFi. Já osobně jsem nejvíc online na telefonu, počítač už skoro nepoužívám, jen občas když jdu na e-mail, nebo koukám na zprávy, na film, nebo co je špatně rozlišitelné na telefonu. Na telefonu používám kromě Facebooku i Instagram, WhatsApp, PubTrain, WazzeUp, mobilní bankovníctví.

BEDŘICH Š. (24 let, střední škola s maturitou, dodavatel obrub, svobodný)

1. Sociální sítě využívám od své puberty, cca od 15ti let, když k nám do České republiky dorazil Facebook. Jako první jsem začal používat takovou tu klasiku, co používal asi každý a to Líbimseti.cz a ICQ.

2. Asi kvůli kontaktu s lidmi, kvůli domluvě, kvůli sdílení fotek. Ze začátku jsem sítě vyžíval určitě jenom kvůli kamarádům.

3. Ted' už sociální sítě využívám hlavně kvůli práci - social business. Facebook tak mám pro osobní i komerční využití, jelikož mám stránku, na které prodávám brýle, tak mi Facebook slouží pro obojí.
4. To je různé. Jsou dny, kdy na nich nestrávím skoro nic, protože na to nemám čas a potom jsou zase dny, kdy na nich v průměru strávím 2 hodiny.
5. Osobně žádná negativa nepocítuji. Je pravda, že v poslední době se o tom hodně mluví, ale myslím si, že to je dáno jenom nedokonalým zacházením každého z nás. Já osobně mám z Facebooku a sociálních sítí jenom pozitivní vnímání. Uspadňuje mi to komunikaci, dává mi to prostor pro business i určitou zábavu.
6. Aktuálně jenom Facebook, nic jiného. S tím, že Facebook používám každý den. Žádné jiné sociální sítě nepoužívám.
7. Jeden den by mi to tolik nevadilo, určitě bych se bez toho v klidu obešel. Ale určitě by mi to zhoršilo komunikaci s přáteli, protože spoustu lidí, když mě chce sehnat, tak napíše na Facebook, protože nemají mé telefonní číslo. Z toho plyne, že pokud na Facebooku neodpovím, nemáme jinou šanci se spojit. Takže by mě to ovlivnilo z hlediska komunikace, ale jen té méně důležité.
8. Osobně to nerozlišuji, je mi to jedno, ale to chování samo o sobě je rozdílné. Každý uživatel se chová jinak, někdo tam sdílí denně několik desítek příspěvků, někdo zase sdílí příspěvek jednou za čas. Někdo sdílí každou blbost, třeba co si dá o k obědu, co si dá ke snídani, někdo jenom sem tam vloží nějakou fotku. Určitě je jiná inteligence všech uživatelů, ale to už ovlivníme i my sami, koho si do svých přátel přidáme.
9. Ke komunikaci s přáteli. Na druhém místě asi business, prodej a na třetím místě to je sdílení fotek a zábava. Na čtvrtém místě by se dalo říci, že i vzdělávání, protože jsem fanouškem různých zpravodajských stránek, čímž získávám širší rozsah informací ze světa.
10. Stoprocentně, jelikož dnes má přístup na Facebook v podstatě každý po celý den a to díky smartphonům. Dřív chodili lidé na sociální sítě a internet jen když byli doma na PC, nebo notebooku a dnes už to jde, když čekáte na tramvaj, nebo cokoliv. Když někde jste, můžete si vytáhnout z kapsy telefon a projíždět. Já jsem osobně víc online na telefonu, na kterém mám i další aplikace jako WhatsApp, Viber, Youtube, Shazam a další.

Příloha D (Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 25-35 let)

ELLA R. (25 let, bakalářské vzdělání, produkční TV Prima, svobodná)

1. Poměrně dlouho, využívám je už asi 10 let, možná víc. Úplně moje první sociální síť byla Libimseti.cz a potom ICQ. Když začal fenomén Facebook, tak to pro mě začal být denní chléb.
2. Hlavně kvůli jednodušší komunikaci. Taky proto, že to bylo něco nového a kdo to nesledoval, tak nebyl in a protože se tam děly věci, které jsem nedokázala v normálním reálném světě postřehnout. Bylo to celkově jednodušší, i co se týče školy. Sítě mi pomáhaly kontaktovat i lidi, se kterými jsem se normálně nebavila – bylo to jednodušší pro komunikaci s někým, aniž bychom byli v kontaktu face to face.
3. Protože je to důležité v osobním životě. V pracovním životě je to kvůli jednodušší komunikaci, protože díky internetu nejsme závislí jen na SMS. Je to rozšířené natolik, že máme širší záběr komunikace, než přes klasický telefon a hlavně je to strašně rychlé a přehledné. Sítě používám z 99% pro osobní využití, ale byly i doby, kdy mi sítě sloužily i pro profesní cíle; třeba když jsem cvičila, tak to byl zdroj, skrze který jsem oslovovala lidi, kteří by mohli být mými potencionálními klienty.
4. Myslím si, že 98% svého času, ale je to hlavně kvůli práci, kdy jsem nonstop na síti. Je to vlastně nonstop kvůli komunikaci s kamarády, protože zase kvůli práci nemám čas se s nimi scházet a hlavně protože to začíná být rutina, jako že se probudím a první co udělám je, že mrknu co je nového.
5. No pro mě je to především velký užitek, ale negativa vidím v tom, že spíš je to takové povědomí, že mě pořád něco někde táhne a říká: „Podívej se tam, nenapsal ti někdo?“ a v moment, kdy jsem bez signálu, tak je to taková svoboda. Když se zamyslím, co bych třeba mohla dělat, mohla bych otevřít knížku, ale jakmile mi někdo napíše, tak už je to jako spoušť. Myslím si, že to je negativum, ale v městském životě je to nezbytné. Vadí mi, že mě pořád někdo „otravuje“, ale vlastně je to ten pocit závislosti. Vždy se můžu odpojit, připojit, napsat že ne, ale ten pocit, že to tady je a můžu to používat je silnější. Závidím lidem, kteří byli schopni odpojit se a fungují už jen na SMS.

6. Facebook, iMessage, WhatsApp, Viber, Skype a Instagram. Facebook, Instagram a WhatsApp používám denodenně a jen nárazově Viber a Skype. Na Instagramu se hodně koukám třeba na Kim Kardashian, co má nového na sobě, nebo nějaké nové drby z různých show, co lidé „postují“. Mám přehled, vypustím u toho, na chvíli se mi vypne mozek, je to vlastně relax.

7. Asi bych se fakt dlouze zamyslela nad tím, co teda mám vzít do ruky a co mám dělat. Asi bych ten čas a svoje koníčky využila daleko intenzivněji, než když mě brzdí tyto komunikační prostředky. Ono to všechno jde, ale musím si říct ne, což už je potom o lenosti. Určitě bych to chtěla omezit, ale přijde mi líto toho někomu nenapsat. Je to jednodušší, než se s někým sejít na kafe, napsat „tak co“. Je to úspora času. Kdybych neměla internet v telefonu, tak bych asi přišla o práci, ale vážně, protože moje komunikace je závislá na internetu a bylo by to vše tisíckrát složitější. Musela bych té práci věnovat X hodin předtím, musela bych se víc připravovat. Internet mi neskutečně pomáhá v práci v terénu. Kdyby nebyl internet, chybělo by mi, že nemám přehled, nevím, kde jsem, nevím co je v okolí. Prostě, že nemůžu volně zjišťovat informace.

8. Ano, třeba u mého mladšího bratra. Nejen on, ale vlastně celá jeho generace, tzn. generace po mně, se nedokáže vůbec vyjadřovat. Tito teenageři nedokáží mít tak široký záběr aktivit, ale jsou fixovaná na ten počítač. Oni to vše vědí, možná jsou kapacitněji dál, než my, ale nedokáží to vyjádřit a to je to, co je magnetizuje víc, než nás. V internetové komunikaci asi nerozlišuji nálady, častokrát si tón té zprávy vyvodím sama, aniž by takový musel skutečně být. Když si s někým píšu, tak mi přijdou lidé více troufalejší. Kolikrát by takovou věc v reálu neřekli, nebo alespoň by se nad tím zamysleli, kdežto když si s někým píšu, tak lidé dokáží napsat to, co jim jako první vylítne z pusy. V životě jsem se ale nesetkala s šikanou na internetu, nebo s falešným profilem, vždy jsem se snažila napsat vše tak složitě a heslovitě, že mě ani nikdo pod mým jménem nenajde. Ani své e-mailové adresy jsem nezakládala pod svým jménem, takže spíš to může vypadat, že já jsem ten fake profil. Dávám si na to hodně pozor a všude.

9. K domlouvání si schůzek, potom ke komunikaci s kamarády, na které nemám čas, hodně často ke sdílení fotek daného momentu, vlastně i ke komunikaci s rodinou a blízkými. Většinou se domlouvám na tréninkách, na práci, na schůzkách apod.

Na internetu hodně řeším i e-maily, které jsou spíš pracovní, používáme je hodně v pracovním prostředí místo volání.

10. Myslím si, že ano. Čím má člověk „vymakanější“ telefon, tím víc času na něm tráví, protože to láká na něco se podívat a vždy je na co se podívat – na počasí, na zprávy, na Facebook, někomu napsat (pak vlastně napíšu 3-4 lidem a hodina je fuč). Já jsem víc online na telefonu, protože mám nový iPhone S6 a ten má vše- vím kde jsem, můžu jít běhat a poslouchat hudbu, stahovat vše přímo do telefonu bez nutnosti přihlášení se k různým stránkám. Těch možností je strašně moc a dokonce i lidé tráví čas tak, že se baví o nových aplikacích, jako třeba „Znáš tuhle aplikaci? Je boží, podívej, jak funguje.“ a na tom je vlastně postavená celková komunikace.

ANDREA M. (25 let, bakalářské vzdělání, recepční, svobodná)

1. Sociální sítě používám asi tak 10 let. Moje úplně první sociální síť byla Lidé.cz, kde jsem se ráda přidávala do diskuzí a do chatu, např. do skupin Pokec 12-15 let. Byla to moje první zkušenost se sociální sítí a začalo mě to bavit, protože jsem tak mohla komunikovat jak s kamarády, tak s cizími lidmi. Zpětně se rodičům docela divím, že mě nechali takovým způsobem komunikovat, protože když si na to vzpomenu, říkám si, že toho hodně lidí mohlo zneužít.

2. Začala jsem proto, že mě na to navedla kamarádka. Tuto sociální síť jsem vlastně nepotřebovala kvůli ničemu, ale chtěla jsem jí využívat, protože to měl každý a já nechtěla být pozadu. Po síti Lidé.cz jsem si stáhla ICQ a také jsem se zaregistrovala na Líbimseti.cz. Na obě tyto sítě si teď sotva vzpomenu. Na Líbimseti.cz se mi líbilo, že bylo možné psát hodnocení k jednotlivému uživateli, tzv. ho oznámkovat. Také tam byla možnost zveřejnění vztahu pro páry, něco jako teď na Facebooku.

3. Teď používám sociální sítě hlavně kvůli komunikaci s kamarády, také kvůli prodeji oblečení a pro objevování nových produktů. Přes Facebook je také lehčí komunikaci s kolegy z práce, plánujeme si tam směny, nebo třeba když onemocním, sdělím to přes Facebook, je to jednak rychlejší, než přes SMS a také to tak můžu sdělit více lidem najednou. Facebook jsem začala používat především pro sebe, ale zároveň používám i síť Vinted.cz, kde prodávám oblečení. Je to něco jako second hand, ale podobnou formou jsem začala prodávat i před třemi lety na Facebooku.

4. Popravdě jsem si jistá, že to bude více, než si myslím. Dalo by se říci, že s Facebookem usínám a zároveň se s ním probouzím. Otázkou spíše je, kolik času na sociální síti netrávím. Když nepočítám čas, kdy spím, řekla bych, že to budou dohromady tak 3 hodiny a to když jedu metrem, když vařím, nebo když mám hodně pracovních povinností.

5. V sociálních sítích cítím hlavně užitek, protože mi to např. připomíná, kdo má kdy narozeniny, což už si kromě mé rodiny moc nepamatuji. Facebook mi také pomáhá v tom, že jsem pořád ve spojení, dá se říci, že 24 hodin denně a tak pokud se něco děje, tak to vím. Nevýhodou i výhodou zároveň je možnost sledovat co se děje v životech mých kamarádů, protože např. nechci vědět, kdo chodí s mým ex-přítelem, zkrátka o nějakých skutečnostech vědět nechci. Vadí mi také to, že i kdybych si někoho chtěla smazat z přátel, tak bych musela vysvětlovat, proč jsem to udělala. Mám tak pocit, že mám v přátelích lidi, které tam mít nechci. Víím, že to zní hloupě, ale už je to tak. Další věcí, co mi vadí, jsou různé aktualizace. Jsem konzervativní člověk, a když si na něco zvyknu, vadí mi, když se to zanedlouho opět změní, což se týká především Facebooku. Všímám si toho, že i přesto, že je Facebook minimálně od 12ti let, je snadné toto pravidlo obejít a tak mají profily založené i mnohem mladší děti, které tak místo toho, aby např. stavěli lego, tak koukají na videa, jak ho někdo staví. Největší nevýhodu vidím v tom, že místo toho, abych dělala něco užitečného, jsem pořád na internetu.

6. Facebook, Vinted, Instagram, Pinterest, Snapchat. Každý den jsem v podstatě na všech sítích, jen na Snapchatu nárazově.

7. Velmi. Myslím si, že bych se cítila nesvá tím, že bych nemohla sledovat co se děje kolem. Kdybych nemohla na sociální sítě, tak by to sice nebylo úplně v pořádku, ale stále bych věděla o možnosti využití jiných informačních serverů, např. Seznam.cz. Když se stane něco důležitého, třeba když někdo zemře, tak z Facebooku se to dozvím ještě dříve, než z jiných serverů, protože první, co ráno udělám je to, že jdu na Facebook. Např. o utocích v Paříži jsem se prvotně dozvěděla díky sdílení článků mými přáteli.

8. Ano, tyto rozdíly vnímám především u chlapců, kteří ze sebe na sociálních sítích dělají něco, co nejsou. Toto chování jsem upozorovala např. u mého spolužáka, který je ve třídě zamlklý a stydlivý, ale na Facebooku vystupuje naprosto sebevědomě. S nepřímou kyberšikanou jsem se setkala na síti Vinted.cz ze strany jedné uživatelky,

která vstupuje do různých diskuzích, kde ostatní uživatelky místo toho, aby jim poradila, tak je různými způsoby shazuje.

9. Ke komunikaci, k prodeji oblečení, k diskuzím i pro módní inspiraci. Na Youtube koukám na videoklipy, abych měla přehled o tom, co se teď poslouchá. Instagram jsem si založila především kvůli tomu, abych mohla nahlížet do soukromých životů známých osobností.

10. Myslím si, že určitě. S nástupem chytrých telefonů můžete mít sociální sítě neustále při sobě. Hodně lidí dělá např. to, že jdou běhat a zapnou si aplikaci, která jim počítá kilometry a tento výsledek potom zveřejňují na Facebooku. To mi přijde zcestné, protože lidé přece chodí sportovat kvůli sobě a ne kvůli ostatním. Osobně jsem víc online na telefonu, ale když jsem doma, tak používám víc tablet a v práci počítač, takže to střídám. Na telefonu mám i aplikace jako Instagram, Facetime, Messenger, Snapchat, Appetit, Pinterest, WhatsApp.

MICHAEL Z. (27 let, bakalářské vzdělání, vlastník on-line shopu, svobodný)

1. První moje sociální síť bylo ICQ, Lidé.cz a Líbimseti.cz, když mi bylo 16-17 let. Facebook jsem začal používat až kolem 21 let, 6 let zpět. K tomu jsem si rovnou založil Twitter, Google+, Instagram, tyto sítě jsem měl sice založené, ale nevyužíval jsem je. S Facebookem jsem posléze přestal a to z toho důvodu, že mi to zabíralo spoustu času. Nyní Facebook opět využívám, ale pouze pro propagaci svého e-shopu.

2. Síť jsem používal proto, abych byl v kontaktu s přáteli a to v podstatě zadarmo. Bylo to jednodušší, když se k nějaké události vyjádří všech deset lidí najednou. Facebook jsem tak dříve používal pro osobní užitek, čemuž se teď bráním a skutečně ho používám jen pro obchodní záležitosti, což se bohužel ukazuje jako nezbytné.

3. Nyní Facebook znovu používám pro propagaci společnosti a pro reklamu, případný prodej.

4. Dřív to bylo tak 3 hodiny denně čistého času, ale dnes to je maximálně půl hodiny a to pro plnění článků a příspěvků.

5. Vše má své pro a proti. Užitek vidím v rychlé komunikaci s lidmi, prezentaci, sdílení informací. Negativa ve ztrátě času, náročnosti a ztrátě soukromí, teoreticky

i zabezpečení – nikdo neví, kam data chodí a jak se s nimi nakládá. Když někdo např. zveřejní to, že odjíždí na dovolenou, tak to pro případného zloděje může být čin na jistotu. Na sítích mi vyloženě vadí spam.

6. Facebook, Youtube, Twitter, Google+ a Instagram. Facebook musím kontrolovat každý den a na Instagram se podívám nárazově.

7. Můj den by bez sociálních sítí nebyl nijak zásadně ovlivněn nebyl, horší by to bylo bez internetu obecně, kdy by mi chyběla dostupnost informací.

8. Rozlišuji, lidé tam řeší o dost více osobních věcí, než by řešili v realitě. Jsou odvážnější, protože nejsou v přímé konfrontaci s druhým člověkem, sedí daleko v bezpečí svého domu. S kyberšikanou ani něčím podobným jsem se nesetkal, spíš jsme si s přáteli dělali srandu mezi sebou vkládáním různých posměšných až urážlivých obrázků na naše zdi, ale to bylo čistě ze srandy mezi námi.

9. Ke komunikaci.

10. Rozhodně. S chytrými telefony je vše ihned a v jakoukoliv dobu přístupné. Wifi připojení se přesunulo dokonce i na záchody, do tramvají, i většina navigací používá internet. Je to skutečně všude. Osobně jsem víc online na počítači, je to přehlednější. Na telefonu používám Mapy, Messenger, Navigace.

DAVID R. (26 let, bakalářské vzdělání, nárazové brigády, svobodný)

1. Sociální sítě využívám již cca od 12 let. První platforma na bázi sociální sítě, kterou jsem využíval, byla portál Líbimseti.cz. Sociální síť jako takovou – Facebook využívám cca 8 let.

2. Sociální sítě jsem začal využívat pro komunikaci s přáteli, nyní ji využívám i jako pracovní nástroj pro komunikaci s klienty a i kvůli škole.

3. Sociální sítě využívám jak pro osobní účely, tak i komerční účely - jako marketingovou a komerční komunikaci.

4. Převážně celý den.

5. Jako negativum vidím ztrátu soukromí, jako pozitivum obrovský prostor pro marketingovou komunikaci.

6. Používám pouze 3 a to Facebook.com, Intragam a LinkedIn. Facebook denně, ostatní pouze nárazově.

7. Každopádně by to můj den ovlivnilo rapidně. Nejvíce by mi chyběla ztráta přístupu k mnoha informacím, jak zpravodajským tak i odborným. Dále by mi chyběla online marketingová komunikace pro firmu, která má obrovský dosah. Bez možnosti přímo internetu by byla ztráta daleko rozsáhlejší. Daleko složitější komunikace s klienty a ztráta dalších komerčních komunikací jako je email marketing.
8. Osobně jsem se s falešným profilem nesetkal, ale vím, že se to dost často děje u mých přátel.
9. Ke komunikaci s přáteli a pro marketingové účely.
10. Myslím si, že s nástupem chytrých telefonů se rapidně zvýšila doba trávená na internetu. Osobně jsem momentálně více na telefonu, na kterém jako doplňkové aplikace používám Instagram, Snapchat.

Příloha E (Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 36-45 let)

ANASHRITA H. (37 let, vysokoškolské vzdělání, učitelka 1. stupně základní školy, vdaná)

1. Bude to zhruba 6 let a jako první jsem začala používat Facebook.
2. Facebook jsem začala používat, protože jsem hledala nějaký způsob, jak bych mohla prezentovat to, co dělám, tím myslím, že vyrábím náramky, řetízky, prstýnky. To co vytvořím, potom nafotím a zveřejním na svém profilu; tak se to dostane mezi ostatní uživatele a potenciální zákazníky. Jinak skrze Facebook také samozřejmě komunikuji s přáteli.
3. Chci zůstat ve spojení s přáteli a také zde zveřejňuji věci, které vyrobím. Toto zveřejnění mi potom pomáhá v prodeji.
4. Myslím, že na Facebooku strávím maximálně $\frac{3}{4}$ hodiny denně.
5. Nevýhodou Facebooku určitě je to, že může být návykový, což potom může vést k tomu, že uživatelé na něm tráví více času, než by měli. Výhodu vidím v tom, že jsem našla spoustu přátel z dětství, na které jsem ztratila kontakt. Další výhodu vidím v tom, že skrze Facebook se mohu přihlásit na Pinterest, což je skvělá forma zábavy a stránka, kde si můžete ukládat recepty a různé nápady. Na Facebooku se také zveřejňují videa, na nichž je např. vidět, jak se zvířata kvůli masu a mléku týrají a díky tomu jsem začala přemýšlet o tom, co kupuji a dovedlo mě to k tomu, že nyní nakupuji pouze

z prověřených chovů. Nikde jinde jsem si takovýchto varovných videí nevšimla, ale na Facebooku se to k vám dostane, i když nechcete.

6. Nejvíc používám Facebook, Pinterest a Skype. Zřídka kdy používám Twitter, ale ten moc nekontroluji, protože veškeré mé aktualizované statusy apod. se automaticky na Twitteru aktualizují z Facebooku. Poslední rok používám každý den Skype, protože mám manžela pracovně v zahraničí a potřebuji se s ním domlouvat o věcech týkajících se domácnosti, stěhování, nové práce a hlavně dětí. Skype je teď pro mě nevyhnutelnou součástí života, jelikož mě spojuje s manželem.

7. Život bez sociálních sítí si dokážu představit, ale už si ho nedokážu představit bez internetu. Pracuji jako učitelka na prvním stupni základní školy a sama mám doma dvě malé děti, pro něž někdy hledám na internetu zábavu, nebo když mám nějaký problém v domácnosti, tak na internetu najdu spoustu rad. Ale aktuálně by bylo velmi obtížné obejít se bez Skypu kvůli možnosti vidět a slyšet manžela a to jak pro mě tak i pro děti.

8. Nějaké rozdílné chování uživatelů při internetové komunikaci nevnímám, ale je pravdou, že pár dětí ve věku 7-8 let, které vyučuji, se mi párkrát svěřily, že se na internetu setkaly s falešnými profily, nebo dokonce cizími lidmi.

9. Sociální sítě nyní používám především pro komunikaci s přáteli, sem tam se ke mně dostane nějaké zábavné nebo vzdělávací video, tak si ho uložím, a když se mi zrovna hodí, tak ho ukážu přátelům nebo dětem.

10. Rozhodně ano, je to až svazující. Já když využívám sociální sítě, tak jsem online na iPadu a nebo na počítači. V telefonu Internet mám, ale používám ho především k mobilním komunikačním aplikacím jako WhatsApp.

ZUZANA M. (45 let, základní, nezaměstnaná, vdaná)

1. Sociální sítě, konkrétně Facebook používám zhruba 5 let. Zjistila jsem, že dost lidí z mého okolí tuto sociální síť používá pro nahrávání a sdílení fotek, tak jsem se na něj přihlásila také a zjistila, že tam mám spoustu známých.

2. Chtěla jsem být hlavně ve spojení s přáteli. Zjistila jsem, že si nemusíme tolik volat, ale v kontaktu jsme neustále. Na síti si uděláme skupinu několika lidí a můžeme si psát dohromady. Na Facebooku jsem taky našla spoustu přátel z minulosti, na které

jsem ztratila kontakt. Pomohlo mi to setkat se znovu se spolužáky, které jsem neviděla přes 30 let. Je to jednoduché, protože jsem všechny dohledala podle jejich jména.

3. Především se na nich spojuji s přáteli a s okolím. S přáteli, se kterými se vídám denně, máme vytvořenou skupinu, kde všichni hromadně komunikujeme. Takových skupin s přáteli mám několik. Hromadně řešíme různé záležitosti, domlouváme schůzky a průběžně komunikujeme. Facebook využívám kvůli sobě, čtu si zprávy, sleduji novinky ve světě, ale především od té doby, co pomalu přestalo být moderní vyvolávat si fotografie, chtěla jsem něco, kde bych si mohla tuto digitální podobu prohlížet. Proto jsem si vlastně pořídila tablet.

4. Myslím, že to budou tak 2 hodiny. Když se ale zamyslím, možná v průběhu celého dne strávím na sociálních sítích tak 4 hodiny. Přes den využívám Facebook kvůli zprávám, večer ho účelně projíždím za úmyslem zjištění nějakých informací.

5. Obojí. Pozitiva jsou v tom, že je rychlejší komunikace, lepší dostupnost k informacím a negativa v tom, že je to žrout času a zprostředkovává někdy až moc negativních informací.

6. Messenger, WhatsApp, Viber a Facebook, na kterém jsem každý den.

7. Nijak výrazně. Obešla jsem se bez toho předtím, obešla bych se i teď. Určitě bych našla způsob, jak komunikovat se svými přáteli i bez sociálních sítí. Nakonec by to možná bylo lepší, protože by lidé k sobě měli blíž. Vnímám, že když mám tu možnost, tak pořád koukám do mobilu a znemožňuje mi to opravdovou komunikaci, protože hodně lidí mezi sebou komunikuje jen virtuálně a začali zapomínat na opravdové lidské vztahy.

8. Žádné zásadní rozdíly nevnímám, jen mi trošku chybí k projevu gestikulace. Často používáme k vyjádření emocí „smajlíky“. Nerozlišuji nějaké skryté chování za internetovou komunikací. To, že mi někdo napíše, беру jako čistě informativní a jako způsob domluvení schůzky, kde si informace skutečně sdělíme. Vadí mi falešné profily, které si lidé vytváří. Stalo se, že mi nějaký cizí uživatel psal a zjevně se vydával za někoho, kým není. Naštěstí na Facebooku existuje možnost blokace lidí, se kterými nechcete mít nic společného.

9. Především ke zrychlení komunikace. Ale opravdu je používám z čistě praktických/informativních důvodů. Ne jako náhražku skutečného setkávání. Trvám na tom, že osobní setkávání s přáteli, nebo lidmi obecně se nedá ničím nahradit.

10. Ano, telefon můžu mít u sebe tzv. „za běhu“. Sem tam používám i tablet, ale těžko si ho vezmu např. do tramvaje. Na telefonu jsem v podstatě nonstop online, mám ho u sebejakmile mi zazvoní, vyndám ho z kapsy a odepíšu. Přes den rozhodně využívám víc telefon, ale když mám večer čas, otevřu si raději tablet. Na telefonu také používám různé aplikace jako počasí, navigaci, jízdní řády atd.

MARTIN A. (44 let, bakalářské vzdělání, restaurátér, svobodný)

1. Asi 10 let. První jsem začal na internetu používat e-mail a později jsem se dostal k Facebooku.

2. Protože mě to navedla kamarádka, že si můžeme posílat fotografie. Začal jsem si přidávat lidi a zjistil jsem, že to používám hlavně kvůli fotografiím a rychlé komunikaci s přáteli, kteří žijí v zahraničí. Facebook používám občas i kvůli práci, léta pracuji v gastronomii a sociální sítě mi slouží k tomu, že když jsem potřeboval sehnat někoho na brigádu, tak jsem zadal požadavek, jestli někdo neví o brigádníkovi, dostalo se to mezi hodně lidí a dohodil se mi tak kontakt.

3. Ze stejného důvodu. Tenkrát, když jsem byl pracovně ve Španělsku, udělal jsem tam spoustu krásných fotek, s kterými jsem se chtěl podělit se svým přátelům. Rychlejší, než posílat určité množství fotografií přes e-mail bylo nahrát tyto fotografie, klidně i větší množství, jednoduše na Facebook a jedním kliknutím je sdílet mezi všechny mé přátele. Dodnes si přes Facebook posílám fotografie s kamarády, je to rychlý a levný způsob komunikace.

4. Maximálně 1 hodinu. Je to různé. Někdy je to 30 minut a někdy i hodinu.

5. Zatím užitek. Negativa se obávám, vzhledem k tomu, že vím, že se dají sociální sítě zneužívat, tak jsem opatrnější a používám je pouze k přenosu fotek a komunikaci. Nic nekomentuji, nikde se nevyjadřuji, víceméně mi to opravdu slouží jen ke komunikaci s konkrétními lidmi. Do přátel si přidávám jen lidi, které znám, už se mi totiž stalo, že jsem si přidal neznámé lidi a to nebylo nic dobrého. Snažím se tak komunikovat pouze s lidmi, které znám, ale vyloženě účelově sociální sítě nepotřebuji.

6. Na Facebooku jsem každý den, ale teď jsem začal hodně používat WhatsApp, skoro víc, než Facebook.

7. Nijak. Stalo se mi, že jsem nebyl třeba tři dny na internetu a nic se nestalo. Lidé kolem mě se z toho hroutí, ale já na tom nejsem závislý a nevádí mi to. Kdyby nebyly

sociální sítě, tak bych to asi ani nepocítil, hlavně jde o komunikaci, posílání fotografií přes internet.

8. Ano. Myslím si, že někteří lidé zbytečně dávají na síť intimní informace, které tam nepatří. Ten systém je více zneužíván ke sdělování nepodstatných a nedůležitých věcí.

9. Ke komunikaci s přáteli v zahraničí, pomoc při pracovních příležitostech a nabídkách a to je asi vše.

10. Ano. Telefon má každý v kapse a po ruce, kdežto dřív bylo nutné u počítače sedět. Osobně jsem víc na telefonu, počítač už skoro nepoužívám, jen minimálně. Ke komunikaci používám na telefonu hlavně WhatsApp.

AMOS R. (44 let, vysokoškolské vzdělání, hlídač, svobodný)

1. Asi 5 let. První byl Skype.

2. Kvůli práci. Protože jsem musela být v kontaktu se svým zaměstnavatelem, který používal Skype.

3. Zvyk. Můžu získat nějaké informace. Zatím je používám jen pro osobní využití a nevím, jestli někdy začnu s komerčním využitím.

4. To záleží. Jdu třeba do práce, jsem tam přes noc a to mám Facebook pořád zapnutý. Záleží, mohu říct, že denně tak 2 -3 hodiny v průměru.

5. Obojí dohromady. Je to jing a jang. Spíš je to možná tragédie. Hodně mi v poslední době vadí selfie fotografie, což už je lehká nemoc. Pochopím, když si lidé sdílejí fotografie ze setkání se svými známými, ale když má někdo nutkání neustále sdílet svůj obličej s všemožnými výrazy, to opravdu nechápu. Jendou jsem stál na tramvajové zastávce a jistá paní se špulila do telefonu a málem si nevšimla, že jí skoro přejela tramvaj. Také Facebook slouží jako síť pro vyšetřování, lidé si neuvědomují, že jsou neustále sledováni.

6. Facebook, Skype, Youtube pasivně. Přičemž každý den se podívám na ten Facebook. Na Youtube koukám spíš na dokumenty a takové věci.

7. Myslím, že nijak. Někdy jsem strašně rád bez telefonu. Často jezdím do Afriky a tam jsem vyloženě v džungli bez signálu. Myslím si, že je to špatné a pro mě to není žádný problém. Vnímám to jako riziko, protože je kolem nás neustále nějaký signál, elektromagnetické vlnění a to vše z WiFi. Podle mě to má vliv i na psychiku. Jasně

se neví, jaký to bude mít vliv na mladší generace, které jsou tímto signálem ovlivněni už od mala.

8. Vnímám. Někteří lidé jsou vyloženě závislí. Sdělují až moc zbytečných informací, řeší přes tyto sítě všechny problémy. Někdo to používá čistě jako komunikátor při sdělování osobních věcí. Nejhorší je, když se do toho cpou politické názory. Dnes to dělení, člověk už by se měl bát psát něco na Facebook. Např. fašisticky zaměřený člověk, kterého máte v přátelích, tak vás může kvůli nějakému příspěvku napadnout nejdříve slovně a posléze i fyzicky. Díky Facebooku ztrácíte jakousi formu svobody vyjadřování, což je na tom to nejhorší. Když budete mít nějaký protinázor, tak je možná hrozba i fyzického napadnutí. Toto sleduji v poslední době. To, že sociální sítě mohou ohrozit osobní svobodu vyjadřování. Přece každý člověk může mít vlastní názor a je jedno, jestli je to „sluníčkářský“ názor, nebo jiný. Není to důvod někoho napadat.

9. Já k tomu, že sdílím fotografie z Afriky, přírodu a historii. Teď jsem se na tyto věci více zaměřil, protože o tom nejsou skoro žádné informace, jako by to neexistovalo. Hodně se mi líbí buddhismus, tak sleduji takové ty věci.

10. Samozřejmě. Jedu v tramvaji a skoro každý má skloněnou hlavu nad telefonem. Díky telefonům ztrácíme kontakt přímo s lidmi. Dost často se stává, že vidím mladé lidi, jak sedí spolu, ale všichni jsou na telefonu, přitom sedí vedle sebe a nekomunikují spolu. Z celé doby věnují třeba 30 minut sobě a zbytek si píšou na telefonu. Odpojují se z přímé interaktivní komunikace. Já osobně na telefonu nemám internet, takže když jsem na Facebooku, tak přes počítač. Když jsem někde v práci, tak se připojím na WiFi, hlavně jsem to používal, když jsem byl v Africe, hlavně kvůli podnikatelům, přes tyto aplikace jsem volal a domlouval různé schůzky, jinak v Čechách tyto aplikace nepoužívám.

Příloha F (Polostrukturované rozhovory uživatelů věkové kategorie 46 -55 let)

IVETA F. (46 let, střední škola s maturitou, dispečink, vdaná)

1. 5 let Facebook, ale předtím ještě cca 4 roky ICQ a to opravdu hodně dlouho a hlavně pro komunikaci s dětmi. Pro kontrolu, kdy přijdou ze školy a zda jsou opravdu doma.

2. Vlastně pro to všechno (práci i kvůli novému trendu) a jelikož to byl trend, tak spousta firem byla a je on-line a tím je okamžitá komunikace třeba při objednání zboží, nebo vyřízení vzkazu. Každopádně já opravdu nejvíce kvůli dětem. Internet byl doma i v práci a SMS se minimalizovaly, protože takhle to bylo a je rychlejší.
3. Stále pouze z důvodu komunikace s dcerami a přáteli. Na komerční využití ne.
4. To záleží na tom, zda jsem v práci nebo doma. V práci podle směny 12h, nebo 24h a doma max.5h denně.
5. Já jen užitek, protože jsem většinou jen ve zprávách konkrétní osobě. Soukromí moc neprezentuju a tak maximálně sdílím, nebo čtu příspěvky přátel.
6. Používám jen jednu a to Facebook každý den.
7. Nijak závažně by mě den bez internetu neovlivnil. Jelikož ho nemám ani v mobilu, tak pokud jsem někde např. na chatě, kde, když se nepodívám na zprávy, tak nic nevím i několik dní. Ale kdyby internet nebyl, tak by mi chyběl momentálně nejvíce Skype pro komunikaci s dcerou v cizině, pak rovněž FB, rychlé vyhledání čehokoliv, kdykoliv. Opravdu od porovnání cen různého zboží, přes inzeráty, objednávky zboží, čtení novin, koukání na filmy a seriály, najít si recept na dobré jídlo, objednat dárek, podívat se v kolik jede MHD.
8. Vnímám to pod články v novinách. Příspěvky jsou většinou anonymní, ostré, vulgární a záporné. S kyberšikanou jsem se naštěstí nesetkala, protože nejsem obětí sociálních sítí. S cizími lidmi nekomunikuji a své soukromí moc nezveřejňuji. A hlavně už nejsem náctiletá, ty s tím zřejmě zkušenosti budou mít.
9. Ke komunikaci s rodinou a přáteli.
10. Ano, myslím, že určitě. Dnes všichni mladí prakticky nemají jiný telefon, než chytrý a internet je samozřejmostí i v mobilu. Já jsem online jen na PC, protože v telefonu internet nemám, tak nevyužívám ani žádné jiné aplikace.

LIBOR S. (46 let, vysokoškolské vzdělání, profesor, ženatý)

1. Facebook využívám od roku 2012 a LinkedIn od roku 2015. LinkedIn jsem si založil, protože mi chodily pozvánky od různých lidí, co tam jsou, tak se občas podívám. Od té doby, co jsme byli na vojně, tak vznikly různé sociální sítě, ale osobně je moc nepoužívám. Občas ještě navštívím Spolužáci.cz, což byla moje první sociální

sít' od roku 2002. Internet používám dost, ale sociální sítě jen nárazově. Občas použiji i diskuzní fóra.

2. Vlastně ani nevím. Na Facebooku se objevilo spoustu lidí. Jako student jsem hodně cestoval a hodně lidí jsem dlouho neviděl a díky Facebooku jsem potkal např. lidi z Ruska a Ameriky. Díky tomu jsem s nimi v kontaktu až doteď. Těžko říct, občas potřebuji sociální sítě i kvůli práci, ale na druhou stranu upřednostňuji někomu zavolat, třeba i do zahraničí. Ovšem když je někdo v zahraničí dlouhou dobu, tak využiji i Skype.

3. Především abych se zkontaktoval s lidmi. Mám je především pro osobní využití.

4. Na síti strávím za jeden den asi 20 minut. Nerozumím tomu, jak někdo může trávit čas např. na Youtube sledováním někoho, kdo vykládá nesmysly. Když si představím, že to někdo cíleně vyhledává, připadá mi to nepochopitelné. Osobně jsem víc online na počítači. Telefon mám opravdu jen k SMS a volání. Pravda ale je, že asi před třemi měsíci jsem potvrzoval žádost o přátelství na Facebooku z telefonu, to se stává tak jednou do roka.

5. Negativ je spousta. Jako každá věc, kterou lidi vymyslí. Musíte s ní umět zacházet – když s tím člověk umí zacházet, tak je to užitečné, když ne, tak je to závislost. Tu já naštěstí nemám. Jinak mi na sociálních sítích vlastně ani nic nevadí.

6. Jednoznačně Facebook, který používám každý den. Spolužáci.cz ani tak ne, ty používám málokdy, už dlouho jsem tam nebyl.

7. No, přežil bych to, ale určitě bych hledal místo, kde bych se k nim mohl dostat. Určitě bych to ale přežil, občas se mi stane, že jsem bez možnosti přístupu k internetu i dva dny. Internet už je dnes v podstatě samozřejmá věc. Pokud nežijete jako poustevník, tak je to automaticky vaší součástí. Nejvíce by mi chybělo zpravodajství, dost chodím i na rádio...v podstatě internet používám na muziku místo rádia. A také Youtube. Občas také chodím na webové stránky lidí, které znám a na antikvariáty, kde nakupuji knihy.

8. Rozdílné chování ani nevnímám, protože dávám přednost osobnímu setkání. E-maily spíše odkládám, opravdu jsem podstatně více k dostižení na telefonu. V mém pracovním kolektivu jsem také poslední, kdo umí zacházet s faxem. V této době e-mailové komunikace už ho ale opravdu nepoužívám.

9. V podstatě jen velmi nezávazně. Ke kontaktu se známými apod.

10. Myslím si, že určitě. Lidé jsou v podstatě jen na telefonu. Všimám si, že i moji kolegové vyřizují pracovní záležitosti přes telefon. V mém pracovním kolektivu jsem také poslední, kdo umí zacházet s faxem. V této době e-mailové komunikace už ho ale opravdu nepoužívám.)

IRENA J. (47 let, střední škola s maturitou, administrativní činnost pro dodavatele potravin, vdaná)

1. Mou první sociální sítí byl Facebook, který používám zhruba už 5 let.
2. Začala jsem kvůli spojení s přáteli, hledání bývalých spolužáků a v poslední době využívám Facebook i pracovně.
3. Nyní Facebook používám jak pro osobní, tak i komerční využití. Máme s přáteli založenou neziskovou organizaci, tak musíme komunikovat s klienty a fanoušky.
4. Je to opravdu různé, některý den strávím na Facebooku třeba jen hodinu denně a jiný den to může být i více, jak 5 hodin denně.
5. Z mého pohledu vidím spíše užitek, negativum je v některých případech ztráta soukromí, ale myslím, že to si každý může ohlídat. Jinak nemám v podstatě nic, co by mi vyloženě vadilo – když se pracuje a využívá s rozmyslem a s určitou dávkou opatrnosti.
6. Osobně využívám pouze Facebook a to každý den i několik hodin. V telefonu mám také staženou aplikaci Facebook, Messenger a Viber, ten ale používám pro komunikaci jen nárazově.
7. Myslím si, že nijak razantně by ovlivněn nebyl, našla bych si jiné činnosti a aktivity, ale nejvíc by mi chyběla ta komunikace s přáteli, kteří bydlí daleko ode mě a není jiná možnost, jak komunikovat, nebo se dokonce vídat a to vzhledem k mé pracovní vytíženosti.
8. Odlišné chování uživatelů při chatování nevnímám, když se mi něco nelíbí, tak nekomunikuji, nebo to přehlížím.
9. Sociální sítě používám převážně ke komunikaci a to jak s přáteli, tak s klienty. Tím myslím komunikaci přes Facebook (zprávy, statusy, zveřejňování fotografií apod.) a ve velmi malé míře občas využiji Facebook i k zábavě a to formou hraní online her.

10. Ano a to podstatně, vidím to všude kolem sebe. Já jsem ale víc online na počítači – v práci mám připojení a doma též, takže telefon používám pouze, když nejsem u počítače. V telefonu mám jako komunikační aplikace Facebook a Viber k zasílání zpráv.

PETRA Š. (48 let, bakalářské vzdělání, pracovnice úřadu, vdaná)

1. Sociální síť, konkrétně Facebook využívám zhruba 2,5 roku.
2. Facebook jsem začala využívat z důvodu studia na Vysoké škole, kdy jsem potřebovala být v kontaktu s ostatními studenty.
3. Důvod stále trvá, ještě pořád studuji a tak chci být v kontaktu a informovaná.
4. Je to zhruba patnáct minut denně. To mi stačí k tomu, abych si zjistila potřebné informace. Víc času na síti trávit nepotřebuji, ani na to nemám čas.
5. Moc to neřeším, protože kdybych nebyla nucená si založit Facebook z důvodu studia, tak bych jej určitě ani neměla. Takové věci okolo proto vůbec nevnímám, akorát mi vadí to, že si přidám do školní skupiny malou skupinu lidí a vzhledem k jejich uzavřeným přátelstvím se mi zobrazuje hodně od lidí, které ani neznám.
6. Používám jen Facebook a sice denně.
7. Pokud bych nepostrádal informace ke škole, tak by mi Facebook nijak nechyběl. Nevyhledávám na něm nic jiného, než informace týkající se školy. Nevyhledávám nová přátelství a netrávím na síti čas, který dokážu využít jinak.
8. Vnímám pouze to, že komunikace je mnohem rychlejší a to mi výrazně pomáhá, jinak chování nerozlišuji.
9. Opravdu a pouze jen ke studiu, protože si při práci dodělávám vysokoškolské vzdělání. Nemám času nazbyt a navíc mám rodinu, které se ve volném čase věnuji. Oceňuji rychlou komunikaci, ale bráním se tomu, abych sociální síti věnovala více času, než je nezbytné, i když vím, že mé děti Facebook používají hodně a každý den.
10. Asi ano, protože kolem sebe vidím spoustu lidí, pro něž je telefon nepostradatelnou součástí -vyřizují přes něj i pracovní záležitosti. Já jsem ale víc na počítači.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno Autora: Sylvie Micková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Proměny sociálních médií a generační přístupy uživatelských skupin

Rok: 2016

Počet stran textu: 63

Celkový počet stran příloh: 28

Počet titulů českých použitých zdrojů: 4

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 5

Počet internetových zdrojů: 15

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.